

Implementatieplan

Nieuwe pensioenregeling bpfBOUW

Inhoud

Inleiding	3
1. Inrichting projectorganisatie en besluitvorming	4
2. Risicoanalyses en beheersingsmaatregelen	9
3. Data en datakwaliteit	38
4. Invaren	49
5. Transitie-FTK en overbruggingsplan	87
6. Transitieplan	88
Bijlage I – transitie-effecten bij andere dekingsgraden dan basisscenario	94
Bijlage II – gehanteerde maatregelen	97
Bijlage III – alternatieve maatregelen	98

Inleiding

Voor de implementatie van de nieuwe solidaire premie-regeling als gevolg van de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) heeft bpfBOUW een implementatieplan opgesteld conform de richtlijnen van DNB. In dit plan is vastgelegd hoe de voorbereidingen door bpfBOUW zijn en worden getroffen en hoe invulling zal worden gegeven aan de uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst. Daarbij beschrijven we ook hoe we met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten van (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden omgaan.

In dit implementatieplan leggen wij op hoofdlijnen de onderlinge samenhang tussen alle relevante onderwerpen vast. Het geeft een samenvattende beschrijving van de aanpak die wij als fonds de afgelopen maanden hebben gehanteerd en de komende maanden nog zullen hanteren, in samenwerking met onze pensioenuitvoeringsorganisatie APG en onze vermogensbeheerder APG Asset Management N.V.

We zijn ons ervan bewust dat de gewijzigde pensioenovereenkomst en de besluiten zoals vastgelegd in het transitieplan grote impact kunnen hebben op groepen (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden. Met duidelijke en tijdige communicatie bieden we onze deelnemers maximale grip en houvast, vóór, tijdens én na transitie. Hoe we dit aanpakken hebben we beschreven in het communicatieplan, een apart document dat integraal onderdeel uitmaakt van dit implementatieplan.

Dit implementatieplan sluit aan op het transitieplan, zoals dat door onze sociale partners is opgesteld. In het laatste hoofdstuk lichten we de aansluiting op het transitieplan toe.

1. Inrichting projectorganisatie en besluitvorming

1.a Inrichting projectstructuur ten behoeve van transitieperiode

Ten behoeve van de transitieperiode is een programmaorganisatie ingericht. Dit NPC-programma (NPC = Nieuwe Pensioencontract) zorgt voor een intensieve samenwerking op heel veel terreinen tussen bestuur, bestuursbureau en uitvoeringsorganisatie APG. Ook is het NPC-programma verantwoordelijk voor de samenwerking en interactie met sociale partners, het Verantwoordingsorgaan, de Raad van Toezicht, de sleutelfunctiehouders en de toezichthouders.

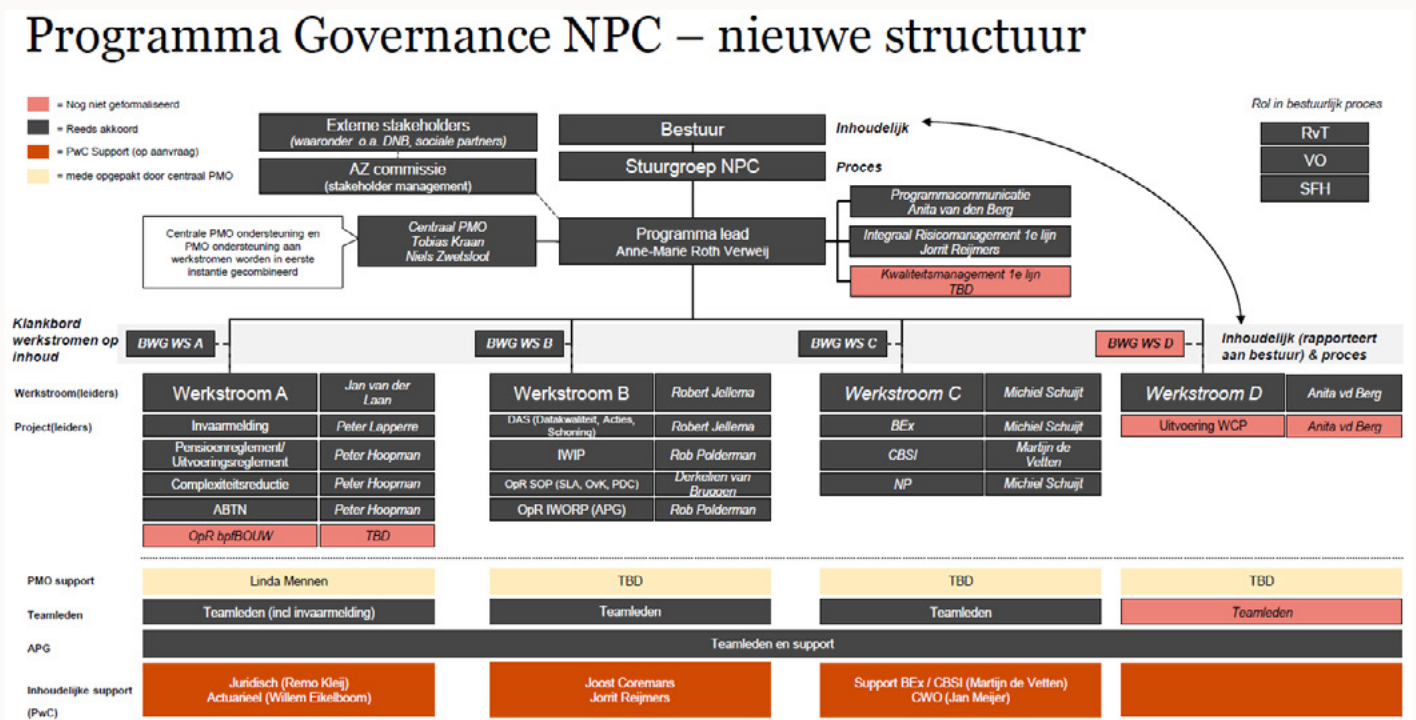
We beschrijven hierna achtereenvolgens:

- De programmaorganisatie van bpfBOUW;
- De programmaorganisatie van onze uitbestedingspartner voor onze pensioenuitvoeringsorganisatie en vermogensbeheerder APG;
- De wijze waarop de afstemming tussen deze organisaties is geregeld.

1.a.1 Programmaorganisatie bpfBOUW

Governance-structuur

De governance-structuur van het NPC-programma is vormgegeven zoals in onderstaande figuur:

De inhoudelijke besluitvorming voor alle onderdelen van het programma ligt bij het bestuur. Voor de aansturing van het programma is een stuurgroep aangeesteld. Deze moet ervoor zorgen dat besluitvorming op de juiste momenten op de juiste wijze op de bestuurs tafel komt en dat stakeholders tijdig en adequaat worden betrokken. De operationele programmasturing ligt bij de programma lead die daarvoor ondersteund wordt door werkstromen. Deze werkstromen hebben

een eigen projectleider. Op dit moment zijn er vier werkstromen: A t/m D. Wanneer het voor een adequate sturing noodzakelijk wordt geacht is het denkbaar dat er nieuwe werkstromen worden geïntroduceerd. Binnen de werkstromen wordt projectmatig gewerkt. Onderdelen met een bepaalde omvang of benodigde bestuurlijke aandacht worden als project behandeld met een projectplan en afzonderlijke voorgangsrapportages.

We zoomen nu verder in op een aantal essentiële onderdelen van de structuur van het NPC-programma.

Stuurgroep

Het programma wordt aangestuurd door een stuurgroep. Het voorzitterschap ligt bij één van de voorzitters van het bestuur. Deze stuurgroep bestaat uit 4 bestuursleden, de directie van het bestuursbureau, de sleutelfunctiehouder Risicomanagement (toehoorder), de transitie-manager van APG en de programmamanager. De stuurgroep neemt geen inhoudelijke besluiten maar faciliteert dat deze besluiten op het juiste moment op de juiste tafel kunnen worden genomen. De stuurgroep neemt wel besluiten op het gebied van capaciteit, prioritering en mogelijke interventies om de voortgang bij te sturen.

Programmamanager

Het programma wordt aangestuurd door een programmamanager die gedetacheerd is vanuit APG bij het bestuursbureau van bpfBOUW. Deze programmamanager heeft een lange historie als manager bij de uitvoeringsorganisatie voor o.a. bpfBOUW. Ook is hij langere tijd betrokken geweest bij de Onderzoeksgroep Uitvoering van de Pensioenfederatie in de aanloop naar het pensioenakkoord en de uitwerking ervan naar de Wtp. De programmamanager stuurt het programma aan (de werkstromen, zie verder), rapporteert in de stuurgroep en is het aanspreekpunt naar sociale partners, fondsorganen, sleutelfunctiehouders en toezichthouders. Ook is hij voorzitter van de bestuurlijke werkgroep Regeling & Transitie. De programmamanager is ook het gezicht van bpfBOUW in het programma Pensioen van Straks van APG. Hij zorgt ervoor dat de wensen van bpfBOUW gehoord worden.

Werkstroom A: Passende regeling bpfBOUW

Werkstroom A richt zich op de beleidsinhoudelijke voorbereiding en analyses van de totale regeling, op complexiteitsreductie en op communicatie rond de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende thema's met onderlinge samenhang en afhankelijkheden, met een bijbehorende aanpak en planning:

- Pensioenregeling vanaf 2026, onder andere: opstellen, herijken en toepassen van toetscriteria voor (de transitie naar) het nieuwe contract; analyse en voorbereiden van o.a. besluitvorming van contractkeuze, risicohouding; premie/ ambitie, beleggingsbeleid, solidariteitsreserve, projectie-

rendement, spreiding schokken, totale regeling, vormgeven en toepassen van deelnemergerichtheid en communicatie

- Invaren, analyse en voorbereiding besluitvorming van onder andere: transitie-FTK, kader evenwichtigheid, transitie-effecten, compensatie, voorgenomen invaarbesluit
- Complexiteitsreductie: aanpassingen huidige regeling

Uiteindelijk zal de behandeling en besluitvorming t.a.v. deze verschillende thema's leiden (en heeft reeds geleid) tot een transitieplan van sociale partners, een implementatie- & communicatieplan, invaarmelding, uitvoeringsreglement en pensioenreglement van bpfBOUW.

Werkstroom A bestaat uit managers en professionals van het bestuursbureau en APG op het gebied van juridische aangelegenheden, communicatie, actuariaat, ALM, risicobeheer, vermogensbeheer en pensioen-uitvoering.

Werkstroom B: Beheerste transitie & uitvoering

De transitie heeft betrekking tot en met de overgang naar de nieuwe pensioenregeling. De borging van de beheerste uitvoering heeft betrekking op het moment na overgang.

Om een beheerste transitie te borgen is het nodig dat:

- Er tijdig door APG een nieuwe administratie wordt ontwikkeld die aansluit bij de regeling die het fonds wil laten uitvoeren;
- De data in de huidige systemen van APG tijdig kwalitatief goed is;
- De huidige aanspraken juist, tijdig en volledig worden omgezet naar aanspraken in de nieuwe regeling (invaren);
- De huidige data juist, tijdig en volledig wordt omgezet in de ontwikkelde DC straat.

Om een beheerste uitvoering te borgen na transitie is het noodzakelijk dat:

- De ontwikkelde regeling gemakkelijk (STP) is uit te voeren;
- Het ontwikkelde systeem voldoet aan de eisen die het fonds daaraan stelt (marktconformiteit, aanpasbaarheid, efficiency, beveiliging, etc.) en
- Contracten worden aangepast (SLA, ISAE, etc.).

Werkstroom B bestaat uit managers en professionals van het bestuursbureau en APG. Vanuit APG worden de blokken vanuit het Pensioen van Straks program-

ma vertegenwoordigd die verantwoordelijk zijn data-kwaliteit & invaren, communicatie en processen & systemen. Vanuit het bestuursbureau is er counter-vailing power ingezet op het gebied van pensioen-beheer, vermogensbeheer, risicomangement en IT.

Werkstroom C: Afwikkeling regelingen

Deze werkstroom is verantwoordelijk voor de afwikkeling van een drietal regelingen. Dit zijn de Beter Excedentregeling (BEx), Coming Back Service Indexering (CBSI) en Netto Pensioen. Deze regelingen moeten voor het invaarmoment van de basisregeling zijn afgewikkeld.

Werkstroom D: Communicatie

Deze werkstroom is primair verantwoordelijk voor de uitvoering van het Wettelijk Communicatieplan. Het reikt echter verder dan dat. Ook de pensioencommunicatie na invaren behoort tot de scope.

Bestuurlijke werkgroepen

Vanuit het bestuur zijn na advies van het programma bestuurlijke werkgroepen ingesteld en gebruikt om de besluitvorming in het bestuur voor te bereiden via snelle en efficiënte lijnen. Specifiek voor de regeling en de transitie, het communicatieplan en het beleggingsbeleid. Deze bestuurlijke werkgroepen bestaan uit bestuurders en specialisten van het bestuursbureau en APG. De werkgroep beleggingsbeleid is een reeds bestaande werkgroep die de commissie VBB (Vermogensbeheer) voorbereid. De bestuurlijke werkgroep Wettelijk Communicatieplan heeft de besluitvorming van het Wettelijk Communicatieplan voorbereid. De bestuurlijke werkgroep Regeling & Transitie bereidt alles voor aangaande de nieuwe financiële opzet, risicohouding en de transitie naar de nieuwe regeling. Voor de fase vanaf de invaarmelding zal er in elk geval een bestuurlijke werkgroep worden ingesteld om de interactie met DNB op een efficiënte wijze vorm te geven.

Afstemming met fondsorganen

Het Verantwoordingsorgaan is regelmatig op de hoogte gehouden van de voortgang, met name waar het zaken betreft waarover advies dient te worden gegeven. Dit betreft in elk geval het voorgenomen invaarbeveluit en het communicatieplan. Vooruitlopend op de definitieve adviesaanvraag voor het voorgenomen invaarbeveluit is het beoordelingskader, de financiële opzet zelf, het evenwichtigheidskader voor de transitie en de transitie-effecten met het VO gedeeld en besproken. Verschillende vragen zijn mondeling en

schriftelijk gesteld en beantwoord. Het VO zal na de invaarmelding nog advies geven op het uitvoeringsreglement.

Met de Raad van Toezicht is en wordt periodiek overlegd over de stand van zaken en zijn conceptstukken besproken ter voorbereiding op het invaarbeveluit. Adviezen van de Raad worden opgevolgd of beargumenteed niet. De RvT geeft instemming t.a.v het voorgenomen invaarbeveluit en het uitvoeringsreglement.

Met beide fondsorganen is regelmatig de risicohouding overlegd waarbij deze uiteindelijk na overleg met de fondsorganen is vastgesteld.

Sleutelfunctiehouders

De sleutelfunctiehouder vervullen een cruciale rol in het besluitvormingsproces. Hun opinies worden zorgvuldig beoordeeld waarna reacties worden geformuleerd. Niet zelden leiden opinies tot aanscherpingen of aanpassingen in analyses of het besluitvormingsproces.

Voor het tijdig aanhaken van sleutelfunctiehouders is een periodiek overleg ingericht tussen sleutelfunctiehouders en het programmamanagement om de planning en de verwachte inzet van sleutelfunctiehouders te bespreken. Afspraken zijn gemaakt over de minimale tijd die sleutelfunctiehouders hebben voor het schrijven van hun opinies.

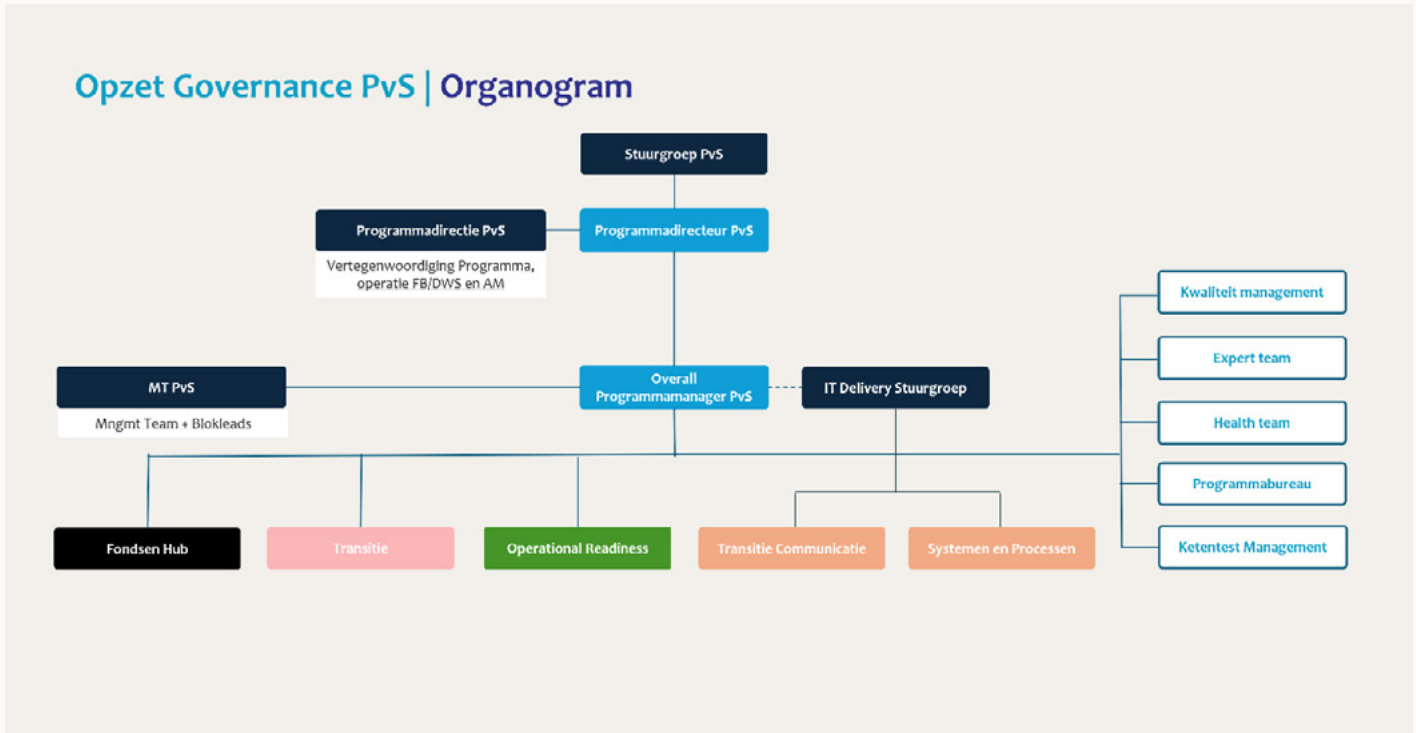
Besluitvorming

Het bestuur volgt een zorgvuldig proces voor de besluitvorming over de implementatie van de nieuwe regeling onder de Wtp en het vormgeven van de transitie. Veelal bestaat het proces uit separate sessies met het bestuur voor beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. Niet zelden zijn bij complexe onderdelen meerdere iteraties noodzakelijk om tot goede besluitvorming te komen. De voorbereiding voor de besluitvorming gaat veelal via een bestuurlijke werkgroep. Deze dient dan als klankbord voor de specialisten die de analyses uitvoeren en de stukken voor het bestuur voorbereiden. De bestuurlijke werkgroep bepaalt wanneer stukken naar het bestuur kunnen worden doorgeleid. Ook zijn er onderdelen (bijvoorbeeld datakwaliteit) die de reguliere governance van bpfBOUW volgen via één of meerdere bestuurlijke commissies. Bij alle besluitvorming worden de sleutelfunctiehouders betrokken. De opinies en de reacties daarop maken deel uit van de finale besluitvorming.

1.a.2 Programmaorganisatie pensioenuitvoeringsorganisatie APG

Onze uitvoeringsorganisatie APG speelt een belangrijke rol in de voorbereiding en uitvoering van een beheerste implementatie van de nieuwe pensioenregeling. Hiervoor heeft APG een programmaorganisatie ingericht onder de naam "Pensioen van Straks".

In een organogram

Het programma wordt aangestuurd door een programmadirectie. De programmadirectie bestaat uit: programmadirecteur, overall programmamanager en operationeel directeurs van de pensioenuitvoeringsorganisatie. De programmadirectie rapporteert direct aan de stuurgroep Pensioen van Straks, die wordt gevormd door de Raad van Bestuur van APG, aangevuld met de programmadirecteur. De stuurgroep Pensioen van Straks bewaakt de totale voortgang van het programma, neemt strategische besluiten en bepaalt scope, budget en tijd. Een en ander in regelmatige afstemming met de belangrijkste stakeholders: fondsklanten, toezichthouders, aandeelhouders en (onder-)uitbestedingspartners.

Onder de programmadirectie en de stuurgroep vindt de operationele aansturing plaats door een managementteam en een ondersteunend aantal functies, waaronder kwaliteitsmanagement, IT en datalandschap (IT health team), beleidsontwikkeling (expertteam) en programma ondersteuning (programmabureau).

Als borging voor een goede werking van processen en systemen is sprake van integrale ketentesten over de diverse onderdelen heen hetgeen een separate aansturing kent.

Ten behoeve van de implementatie voor bpfBOUW per eind 2025 zijn meerdere deelprojecten ingericht, waarvoor afzonderlijke projectplannen bestaan. De plannen worden door APG in werkstroom B maandelijks in detail besproken en waar nodig aangepast.

1.a.3. Programmaorganisatie vermogensbeheerder APG Asset Management N.V.

De programmaorganisatie van APG Asset Management NV maakt integraal onderdeel uit van de boven beschreven programmaorganisatie van APG.

1.a.4. Afstemming bpfBOUW en uitbestedingspartners

De programmaorganisatie is op verschillende niveaus gekoppeld aan de uitbestedingspartners:

- Met APG vindt elke maand een afstemmingoverleg plaats. Hierbij zijn de programmaverantwoordelijken vanuit bpfBOUW en het Pensioen van Straks programma van APG aanwezig.
- In de stuurgroep van het NPC-programma zit de transitie manager van APG. De transitie manager is het eerste aanspreekpunt voor het Pensioen van Straks programma van APG op het tactische en operationele niveau.
- In Werkstroom A participeren inhoudelijk specialisten van APG op juridisch, actuarieel, communicatie en ALM gebied.
- In Werkstroom B participeren managers en specialisten van APG op het gebied van processen en systemen, communicatie, datakwaliteit, invaren en risicomangement.
- De programmamanager van het NPC-programma:
 - o maakt deel uit van een driehoeksoverleg met accountmanagement en transitie management;
 - o overlegt tweewekelijks met de betrokkenen bij de andere fondsen die door APG worden uitgevoerd om ervaringen te delen en te leren van elkaar;
- o overlegt wekelijks met de betrokkenen van de fondsen die in 2026 overgaan naar het nieuwe stelsel;
- o houdt het APG-klantteam van bpfBOUW driewekelijks op de hoogte van de ontwikkelingen bij het programma;
- APG is inhoudelijk en qua planning betrokken bij alle keuzes van het fonds. Zo zijn accountmanagers aanwezig bij bestuursvergaderingen waarin het NPC-programma wordt behandeld.
- Bouwinvest is de vermogensbeheerder voor de vastgoedportefeuille van bpfBOUW. Tegelijk is bpfBOUW ook de grootste aandeelhouder van Bouwinvest. Daarom wordt Bouwinvest extra goed betrokken bij de ontwikkelingen. Zo participeert Bouwinvest in Werkstroom B van ons programma. Daarnaast wordt Bouwinvest via de directie van bpfBOUW op de hoogte gehouden van planning en voortgang.

1.b Besluitvormingsproces vaststelling implementatieplan

Het implementatieplan omvat het geheel van de keuzes van het fonds om te komen tot het invaarsbesluit en – op hoofdlijnen- de implementatie van die keuzes. Het is dan ook een plan dat – naast de invaarmelding - feitelijk de weerslag is van de besluiten die in andere trajecten zijn genomen.

In de loop van circa 3 jaar zijn de keuzes van het bestuur in (vrijwel maandelijks sessies) tot stand gekomen en gedeeld met Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht, waarbij die gremia om input, advies of instemming is gevraagd.

Het bestuur is in de keuzes geadviseerd door de verschillende commissies, maar ook door de speciaal ingestelde bestuurlijke werkgroepen, die nog meer diepgaand alle adviezen aan het bestuur hebben voorbereid.

Sleutelfunctiehouders hebben een belangrijke rol in het op koers houden van het fonds. Immers, elke voorgestelde keuze moet voldoen aan eisen van zorgvuldigheid, evenwichtigheid, uitvoerbaarheid en wet- en regelgeving. Opinies van de sleutelfunctiehouders worden gevoegd bij, en besproken tijdens de behandeling van het onderwerp in het bestuur. Aanbeve-

lingen worden geregistreerd in het risicomangementssysteem en opgevolgd.

Het implementatieplan zelf is in meerdere iteraties bij het bestuur tot besluitvorming gekomen. Het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht hebben wettelijk gezien weliswaar geen formele rol bij het totale implementatieplan maar zijn wel meegenomen in de trajecten die eraan ten grondslag hebben gelegen en het plan zelf. Het Verantwoordingsorgaan heeft op 31 oktober 2024 positief advies uitgebracht over het Communicatieplan.

2 Risicoanalyses en beheersingsmaatregelen

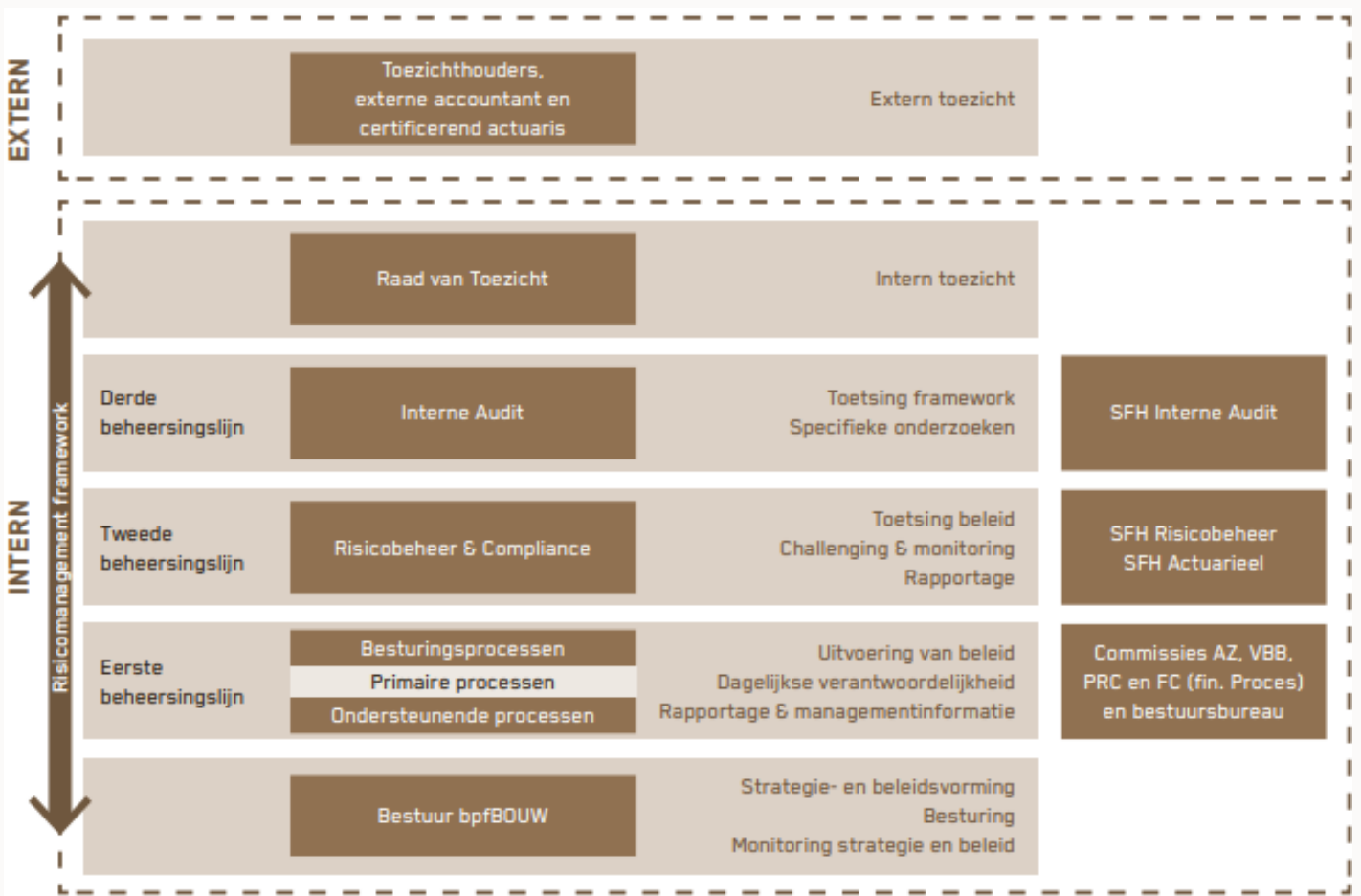
2.a Risico's en beheersingsmaatregelen

2.a.0 Organisatie van risicobeheer binnen het fonds

Om op beheerste en integere wijze de strategie en doelstellingen van het fonds te realiseren heeft bpfBOUW een integraal risicomanagement (hierna: IRM) raamwerk. Dit IRM-raamwerk bestaat uit (i) de strategie en doelstellingen en uitgangspunten van bpfBOUW met betrekking tot integraal risicomanagement, (ii) het risicobeleid, (iii) de risicobereidheid van het fonds, (iv) de risico-identificatie, (v) de risicobeoordeling, (vi) de risico respons, (vii) de periodieke monitoring en evaluatie van risico's en (viii) de rapportage over risico's aan het bestuur. Daarnaast is in het raamwerk tevens beschreven op welke wijze aandacht wordt besteed aan het creëren van een hoog risicobewustzijn binnen de verschillende gremia van het fonds en het bestuursbureau. Het IRM-raamwerk vormt daarmee de basis voor het verankeren van het integraal risico-

management binnen het fonds en voor het IRM-beleid: het raamwerk en de producten die voortkomen uit het proces ('IRM- cyclus') vormen tezamen het IRM-beleid.

Uitgangspunt bij de uitvoering van het risicomanagement binnen het fonds is het three lines model. Door middel van dit model wordt de onafhankelijkheid van het tweedelijns en derdelijns risicomanagement ten opzichte van de eerste lijn gewaarborgd. De gedachte achter het model is voor bpfBOUW echter meer dan alleen een organisatiestructuur en het vastleggen van de rol- en taakverdeling. Het is een wijze van (samen)werken en denken en draagt zodoende bij aan een versterking van het risicobewustzijn binnen het fonds en het nemen van verantwoordelijkheid voor risico's in de uitvoering van (uitbestede) processen en besluitvorming. In onderstaande figuur is het three lines model van het fonds schematisch weergegeven.

2.a.0.1 Organisatie van risicobeheer Wtp-transitie bpfBOUW

BpfBOUW heeft voor de Wtp-transitie het NPC-programma ingericht, zoals beschreven in hoofdstuk 1. Onderdeel van dit programma betreft de integratie van risicomanagement in de verschillende gremia die zijn ingericht in het programma. Van stuurgroep tot werkstromen en bestuurlijke werkgroepen.

Risicomanagement is in de stuurgroep geborgd door middel van participatie van de sleutelfunctiehouder risicobeheer. In de werkstromen participeren zowel eerstelijns als tweedelijns risicomangers en medewerkers van APG van pensioenuitvoering en vermogensbeheer.

BpfBOUW stelt op twee niveaus risicoanalyses op die structureel geactualiseerd worden. Ten eerste stelt het programmamanagement een programmairisicoanalyse op die doorlopend wordt geactualiseerd. Een samenvatting van de analyse met daarin de op dat moment belangrijkste risico's met bijbehorende (aanvullende) beheersmaatregelen wordt besproken in iedere stuurgroep vergadering.

Daarnaast voeren de werkstromen risicoanalyses uit die doorlopend worden geactualiseerd. Dit betreft de risicoanalyse van Werkstroom A (financiële opzet, regeling, beleggingsbeleid), Werkstroom B (datakwaliteit, processen en systemen, invaren, operationele gereedheid APG, afspraken over dienstverlening), Werkstroom C (afwikkeling regelingen) en Werkstroom D (communicatie met deelnemers en werkgevers, waaronder WCP). Deze analyses worden in de werkstroomvergaderingen en de bestuurlijke werkgroepen besproken, regelmatig gechallenged door de tweede lijn en op basis hiervan weer aangepast. Op deze wijze is geborgd dat de beheersingsmaatregelen frequent worden geëvalueerd en dat bij besluitvorming altijd de meest actuele risico's kunnen worden meegewogen.

In de bestuurlijke werkgroepen en de werkgroep beleggingsbeleid participeren zowel bestuurders als medewerkers van het bestuursbureau, zowel vanuit de eerste als tweede lijn. Voor de werkgroepen worden geen specifieke risicoanalyses opgesteld. Wel worden in op te leveren stukken ten behoeve van besluitvorming risicoparagrafen opgenomen door de eerste lijn en stelt de tweede lijn een risico-opinie op bij besluitvormingsstukken.

2.a.0.2 Organisatie van risicobeheer Wtp-transitie uitvoeringsorganisaties

Voor het risicomanagement van de uitbestede activiteiten steunt bpfBOUW op haar uitbestedingspartners, te weten APG en Bouwinvest voor wat betreft vastgoedbeleggingen.

2.a.0.2.1 Organisatie van risicobeheer Wtp-transitie APG

Om tot een hoog niveau van een beheerste en integere bedrijfsvoering te komen, heeft APG het APG Integraal Risicomanagement Raamwerk opgezet (hierna: AIR). Het AIR bestaat uit de risicogovernance, de cultuur van risicobewustzijn, het risicobeleid, de risicobereidheid, het risicomanagementproces en de risicorapportage. Het risico- en controle raamwerk is een belangrijk onderdeel van het risicomanagementproces en is geborgd tot en met het niveau van de Raad van Bestuur.

De risicogovernance van APG is net als bij bpfBOUW gebaseerd op het three lines model.

Voor de Wtp-transitie heeft APG een programma ingericht: Pensioen van Straks. Vanuit dit programma wordt het reguliere risicomanagementproces van APG gevolgd, echter om specifieke risico's ten aanzien van op te leveren producten en diensten door het programma te beheersen worden bij APG daarnaast aanvullende werkzaamheden uitgevoerd door 1ste, 2de en de 3de lijn van Pensioen van Straks. APG volgt het reguliere risicomanagementproces, echter om specifieke risico's ten aanzien van op te leveren producten en diensten door het programma te beheersen worden bij APG daarnaast aanvullende werkzaamheden uitgevoerd door 1ste, 2de en 3de lijn, in de vorm van review, challenges, risico-opinies en/of audits. Dit noemt men het House of Comfort. De voortgang van deze werkzaamheden wordt maandelijks tussen bpfBOUW en APG besproken en de uitkomsten worden door middel van kwartaalrapportages (House of Comfort rapportages) met bpfBOUW gedeeld.

Door bpfBOUW wordt de beheersing van risico's in de uitbestede processen gemonitord via reguliere rapportages als de SLA-rapportages, de compliance rapportage en risicorapportage, alsmede de PvS-voortgangsrapportage van APG. Daarnaast ontvangt bpfBOUW diverse producten die waarborgen bieden voor kwaliteitsmanagement, risicobeheersing of die assurance bieden. Tot slot wordt de beheer-

sing van processen getoetst door de externe accountant van APG, wat uitmondt in een ISAE3402- en een COS3000-rapportage. BpfBOUW blijft eindverantwoordelijk voor de interne beheersing en steunt daarvoor onder andere op de ISAE 3402-/COS3000-rapportage. Gedurende de transitie zal in de uitwerking van de aangepaste en nieuwe processen en systemen een nieuw controleraamwerk van interne beheersing ingeregeld worden, dat voldoet aan de gebruikelijke standaarden op dit gebied op een dusdanige wijze dat ook na de transitie een situatie ontstaat van een beheerste en integere bedrijfsvoering die wordt aangetoond door middel van de genoemde ISAE 3402-/COS3000 rapportages. In de hiernavolgende paragrafen wordt voor een aantal onderwerpen een verdieping opgenomen in de vorm van een beschrijving, aangevuld met de gesignaleerde risico's en de wijze waarop deze beheerst worden.

2.a.0.2.1 Organisatie van risicobeheer Wtp-transitie Bouwinvest

Voor Bouwinvest is in het kader van de Wtp-implementatie een impactanalyse opgesteld. Conclusie is dat sprake is van een geringe impact. In het kader van het NPC-programma verandert er weinig met betrekking tot die werkzaamheden die Bouwinvest voor bpfBOUW uitvoert. Gegeven de beperkte impact worden eventuele risico's binnen de bestaande risicogovernance geadresseerd. Net als binnen de eigen fondsorganisatie is het risicomanagement binnen Bouwinvest gebaseerd op het three lines model.

2.a.1. Operationele- en IT-risico's

BpfBOUW heeft haar pensioenuitvoering en vermogensbeheer (processen en IT) uitbesteed aan APG en Bouwinvest. De dienstverlening, met daaraan gekoppeld de daarvoor benodigde processen en systemen, wordt daarmee voor een belangrijk deel door APG uitgevoerd. De operationele en IT-risico's in de bestaande processen (lees: vóór transitie) worden afgedekt door het reguliere beheersingsmechanisme waar Bouwinvest ook onderdeel van is, zoals eerder in dit hoofdstuk beschreven.

Als gevolg van de invoering van de Wtp worden wijzigingen voorzien in processen, systemen, deelnemers- en werkgevercommunicatie en organisatie, zowel binnen bpfBOUW als de pensioenuitvoeringsorganisatie en de vermogensbeheerder. APG heeft ervoor gekozen om een aantal administraties (en bijbehorende systemen) te vernieuwen. Door de keuze voor de vernieuwing van een aantal administraties tegelijk

met de implementatie van de Wtp heeft de invoering van de Wtp beperkte invloed op de bestaande IT-systemen of de daaraan gekoppelde bestaande dienstverlening in het oude stelsel. Deze zullen ten behoeve van de implementatie van de Wtp dan ook slechts beperkt worden aangepast. Dat maakt dat de risico's in de bestaande dienstverlening door de implementatie van de Wtp niet substantieel wijzigen ten opzichte van de huidige situatie. De bestaande risicobeperkende maatregelen en controls blijven gehandhaafd in de bestaande dienstverlening/processen en daar waar relevant worden deze bijgesteld om aan te sluiten op actuele ontwikkelingen. Een belangrijk risico van de implementatie van de Wtp voor de operatie en de IT is gelegen in het parallel operationeel houden van de bestaande dienstverlening/processen naast het inrichten en operationeel houden van de nieuwe dienstverlening/processen tijdens de transitieperiode. Voor de borging van de continuïteit van de bestaande dienstverlening/processen tijdens de inrichting van de Wtp en de transitieperiode zijn door APG een aantal maatregelen genomen waaronder:

- De inrichting van een separate Wtp programma-organisatie, los van de reguliere dienstverlening;
- Vroegtijdige uitbreiding van personeel binnen de pensioenuitvoeringsorganisatie;
- Strakke prioritering van niet noodzakelijk functioneel onderhoud;
- Fasering van de implementatie voor de door APG bediende pensioenfondsen met een 'logische' opbouw in volume en complexiteit ('transitieschema').
- Gewijzigde en nieuwe processen worden allemaal in de nieuwe 'Wtp-omgeving' geïmplementeerd. Bestaande processen in het 'oude' stelsel en in de thans gebruikte systemen van APG worden niet aangepast. Oude en nieuwe systemen en processen zijn daarmee gescheiden en de Wtp heeft derhalve geen effect op de bestaande uitvoering (systemen, processen, organisatie).¹

De vervanging van een aantal systemen, brengt bij de invoering van de Wtp specifieke risico's met zich mee als gevolg van benodigde kennis van deze systemen. Om dit risico te mitigeren is een aantal maatregelen genomen:

- Strakke kwalitatieve en kwantitatieve resourceplanning die onderdeel uitmaakt van de reguliere businessplanning;
- Het tijdig bij- en omscholen van personeel middels kennissessies en e-learning faciliteiten;

¹ Bij terugwerkende-kracht mutaties die optreden na invaren, maar terug gaan naar een periode vóór invaren, worden mutaties - in ieder geval nog de komende jaren - verwerkt op basis van oude systemen en via de inwaarstraat vervolgens omgezet in gewijzigde persoonlijke kapitalen of uitkeringen in de nieuwe systemen.

- Een overall planning die continu gemonitord wordt (zie ook onderdeel 'technische uitvoerbaarheid');
- Duidelijke prioritering voor de implementatie van de nieuwe pensioenregeling;
- Overall planning en bewaking van de realisatie van de veranderkundige kant van de gehele transitie voor het huidige personeel van de uitvoeringsorganisatie (operational readiness).

Ten behoeve van de transitie zal APG voor de nieuwe processen en systemen een aangepast beheersingsraamwerk inrichten, toegespitst op de nieuwe situatie. Dit is onderdeel van het programma Pensioen van Straks. Dit beheersingsraamwerk zal tot een vergelijkbare mate van risicobeheersing leiden als in de huidige situatie, wat aantoonbaar zijn weerslag zal krijgen in een nieuwe ISAE 3402 beschrijving en -rapportage, passend bij deze nieuwe opzet.

2.a.2. Wijzigingen in relatie pensioenuitvoerder en de vermogensbeheerketen

De bestaande taken en verantwoordelijkheden van bpfBOUW, APG en de partijen in de vermogensbeheerketen veranderen door de invoering van de Wtp in grote lijnen niet. Er is wel sprake van voor nieuwe dienstverlening noodzakelijke processen, waarbij bijbehorende communicatieproducten (b.v. 'brieven') en diensten (inhoudelijk) kunnen veranderen. Echter, in hoofdzaak blijft APG verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenadministratie en blijft APG AM verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleggingsbeleid (exclusief vastgoed; vastgoedbeleggingen blijven ondergebracht bij Bouwinvest).

Een nieuwe dimensie in de relatie tussen pensioenuitvoering en de vermogensbeheerketen is de periodieke uitlevering van data en informatie hieromtrent tussen deze partijen, via een nieuwe "verbindingsfunctie". Hiertoe wordt een aantal, deels nieuwe, diensten en processen functioneel ingericht bij APG.

Van groot belang is hier de periodieke uitwisseling van gegevens omtrent (persoonlijke en collectieve) pensioenvermogens, cohorten en doelgroepen, geprojecteerde uitkeringen, liquiditeitsstromen en rendementen en resultaten tussen de pensioenuitvoering en de vermogensbeheerpartijen. De uitwisseling van gegevens tussen vermogensbeheer en pensioenuitvoering zorgt voor een nieuwe, grotere 'waardeketen'. De controlemaatregelen worden hierop aangepast. Zowel bij bpfBOUW als bij APG worden de controls over de verschillende onderdelen van de waardeketen heen ingericht.

Dit betreft de zogeheten nieuwe "koppelvlakken". BpfBOUW en APG confirmeren zich hierbij aan de, door het SIVI (kennis- en standaardisatie-instituut voor de financiële dienstverlening), in opdracht van de Pensioenfederatie ontwikkelde datastandaard. Deze is momenteel in grote mate geaccepteerd door de markt. De functionaliteit en inhoud van de data-uitwisseling is onafhankelijk van de betrokken (in of externe) vermogensbeheerpartij.

APG heeft ervoor gekozen de nieuwe functionaliteiten voor de verbindingsfunctie onder te brengen in een module die geleverd wordt door de leverancier van het Wtp-kernsysteem (de doeloplossing). In eerste instantie was het idee om dit in eigen beheer te ontwikkelen, wat voor de fondsen die per 2025 onder Wtp opereren ook heeft plaatsgevonden. Gedurende 2025 zal APG de doeloplossing worden geïmplementeerd. Deze nieuwe en aangepaste dienstverlening vanuit APG en de transitie naar deze nieuwe situatie brengt een aantal risico's met zich mee. Deze risico's en de getroffen mitigerende maatregelen staan beschreven in de risicobeoordelingen van het programma Pensioen van Straks van APG.

Hieronder een aantal van de belangrijkste maatregelen, die zijn genomen bij APG:

- De nieuw te ontwikkelen dienstverlening, processen en functionaliteit vallen onder het algemene beleid van APG inzake Risicobeheersing, toezichtkaders, cyber security, etc., Het besluitvormingsproces hieromtrent is getoetst door het interne toezicht en een externe partij (EY);
- Beschrijving en vastlegging van nieuwe en aangepaste diensten in de Producten- en Diensten-catalogus van APG heeft plaatsgevonden, met vastlegging van verantwoordelijkheden in een verantwoordelijkhedenmodel. De bestaande Service Level Agreements zullen hierop worden aangepast;
- APG neemt alle nieuwe functionele onderdelen mee in een volledige ketentest;
- Er is een impactanalyse opgesteld t.a.v. de processen binnen APG-AM, alsmede met betrekking tot de processen binnen Bouwinvest.
- Er is een impactanalyse opgesteld t.a.v. de processen binnen de pensioenuitvoering;

APG en het pensioenfonds hebben op basis hiervan besloten om de marktstandaard van SIVI/de Pensioenfederatie te volgen. De hiervoor benodigde beheersing is onderdeel van het beheersingsraamwerk van APG.

2.a.3. Wijzigingen in de belangrijkste bedrijfsprocessen van de pensioenuitvoerder

Door de invoering van de nieuwe pensioenregeling vinden er aanpassingen plaats aan de bedrijfsprocessen van bpfBOUW. Niet alleen om uiteindelijk invulling te geven aan de eisen vanuit de wetgeving, maar ook om de deelnemer optimaal te kunnen (blijven) bedienen en een beheerste pensioenuitvoering te kunnen waarborgen. BpfBOUW heeft APG belast met de uitvoering van de belangrijkste daarvan en heeft deze wijzigingen beschreven. Daarnaast is sprake van enkele kleinere wijzigingen in de processen van Bouwinvest. De belangrijkste proceswijzigingen zijn onderstaand weergegeven.

De scope van de (noodzakelijke) proceswijzigingen komt niet alleen door de veranderingen vanuit de Wtp,

maar ook doordat APG heeft besloten een aantal (kritische) bedrijfsapplicaties te vervangen ten behoeve van een toekomstbestendige en deelnemersgerichte pensioenuitvoering (zie hiervoor hoofdstuk 2.a.1). Doordat bepaalde essentiële applicaties in zijn geheel worden vervangen, is APG genoodzaakt de processen die ze ondersteunen ook opnieuw in te richten. Deze wijzigingen worden gecoördineerd en uitgevoerd binnen het Programma PvS van APG. Vanuit dit programma wordt een ontwerpproces gevolgd dat waarborgen biedt voor de volledigheid, tijdigheid en de juistheid van de door te voeren wijzigingen.

Het proceslandschap ten behoeve van de pensioenuitvoering is onderverdeeld in een aantal deelgebieden met daarin een indicatie van de impact als gevolg van de implementatie van de nieuwe pensioenregeling.

Categorie	Toelichting
<p>Deelnemer processen</p> <p>Procesimpact Wtp: Hoog</p>	<p>De deelnemer gerelateerde processen hebben betrekking op processen voor deelnemers die zich bevinden in zowel de opbouw als de uitkeringsfase.</p> <p>De impact van de WTP op de Deelnemerprocessen is hoog. Dit komt mede door wijzigingen ten aanzien van het kapitaalbeheer, maar ook door de aanpassingen die moeten plaatsvinden in de benodigde deelnemer communicatie na transitie. Daarnaast zorgt de keuze voor een compleet nieuwe polis- en kapitaaladministratie er voor dat alle uitvoeringsprocessen zoals hierboven beschreven opnieuw moeten worden ingericht binnen het proceslandschap.</p> <p>Deze processen richten zich met name op:</p> <ul style="list-style-type: none"> · De aanmelding en registratie van nieuwe deelnemers vanuit de werkgevers. · Het kunnen aanvragen, toekennen en herzien van het Ouderdomspensioen, het Nabestaandenpensioen en het Arbeidsongeschiktheidspensioen. · De registratie en het beheer op rechtsbepalingen dan wel life-events (zoals bijvoorbeeld scheiden of samenwonen). · Het uitbetalen van lopende en nieuwe pensioenen en het beheer op de daarbij behorende betaalgegevens. · Het registreren en administreren van het individuele pensioenkapitaal (op basis van premiebetalingen en behaalde rendementen). · Het uitvoeren van individuele waardeoverdrachten. · Het informeren en communiceren naar deelnemers conform wettelijke eisen (zoals Zorgplicht).
<p>Werkgever processen</p> <p>Procesimpact Wtp: Laag</p>	<p>De werkgever gerelateerde processen richten zich op de werkgevers die aangesloten zijn bij het pensioenfonds.</p> <p>De impact van de invoering WTP op de werkgever gerelateerde processen is beperkt. Er vinden bijvoorbeeld wijzigingen plaats in de manier waarop de premie wordt geadmistreerd. Dit zijn echter beperkte aanpassingen in de onderliggende premie-administratie met een minimale impact op de pensioenuitvoeringsprocessen. Derhalve wordt dit als "laag" geclassificeerd.</p> <p>De processen richten zich met name op:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Het uitvoeren van een werkgeveradministratie inclusief het informeren van en communiceren naar werkgevers.

	<ul style="list-style-type: none"> · Het ontvangen en verwerken van de maandelijkse en/of vierwekelijkse pensioenpremies vanuit de werkgever. · Debiteurenbeheer en administratieve afhandeling hiervan. · Werkingssfeeronderzoeken die bijdrage aan het doel om dat alle werkgevers in de bedrijfstak zich hebben aangesloten.
Verbindingsfunctie Procesimpact Wtp: Hoog	Zoals toegelicht in hoofdstuk 2.a.2. zal APG ook uitvoeringsprocessen inrichten om de allocaties naar de vermogensbeheerder(s) te faciliteren, en ook de toerekening van de behaalde rendementen over de individuele en collectieve kapitalen te kunnen uitvoeren. Dit zijn nieuwe processen voor APG en derhalve is de impact als "hoog" geclassificeerd.
Vermogensbeheer processen Procesimpact Wtp: Laag	Er is een analyse uitgevoerd van de impact op de uitvoeringsprocessen van vermogensbeheer. De uitkomsten hiervan tonen aan dat de impact nihil tot laag is. Door de beperkte procesaanpassingen ten aanzien van vermogensbeheer is de impact hier als "laag" geclassificeerd.
Actuariële processen Procesimpact Wtp: Midden	De actuariële processen en bijbehorende systeemondersteuning zullen qua inhoud wijzigen. Een deel zal komen te vervallen en er komen andere processen met andere informatie-'output' voor in de plaats. De complexiteit van de aanpassingen is beperkt, maar het aantal wijzigingen en de impact op organisatie (werkwijze, interne beheersing) is aanleiding om de impact als "midden" te classificeren.
Client Reporting Procesimpact Wtp: Midden	Er is impact op de gecombineerde client reporting processen – met input van de financiële administratie, het vermogensbeheer (via verbindingsfunctie), de polis/kapitaal administratie en de actuariële informatie (zie hierboven). De cadans (maand/kwartaal/jaar cycli) zal niet wijzigen, maar inhoud en structuur van de bpfBOUW reporting en de informatie ten behoeve van verantwoording en het toezicht zullen veranderen.
Financiële processen Procesimpact Wtp: Hoog	Impact op de financiële processen (boekingen). De impact moet voor belangrijk deel nog vastgesteld worden. Het zijn voor een belangrijk deel geheel nieuwe processen en daarom impact "hoog".

Voor alle te wijzigen processen binnen APG geldt dat de procesbeheersing georganiseerd wordt op de manier zoals reeds beschreven in paragraaf 2.a.0.2.1.

2.a.4. Wijzigingen in de governance

BpfBOUW is een traject gestart voor een strategische heroriëntatie. Daarin is zowel de relatie met de pensioenuitvoerder als de eigen organisatie onderwerp van onderzoek. Op moment van transitie zal de relatie met de pensioenuitvoeringsorganisatie (nog) niet veranderd zijn.

2.a.5. Wijzigingen in de kostenstructuur

Uitvoeringskosten

De kosten die bpfBOUW maakt voor uitvoering van de regeling bestaan uit kosten voor de uitvoering van het Pensioenbeheer en kosten voor de uitvoering van het Vermogensbeheer. De fondskosten (die onder meer bestaan uit de kosten van bestuur, toezicht, bestuursbureau, sleutelfunctiehouders, externe accountant, maar ook de transitiekosten) worden deels toegerekend aan de kosten van Pensioenbeheer en deels aan de kosten van Vermogensbeheer.

De kosten van Pensioenbeheer hebben voornamelijk betrekking op de kosten van uitvoering van de pensioenadministratie (en de daarbij benodigde pensioencommunicatie). Deze werkzaamheden zijn uitbesteed aan APG.

Voor de dienstverlening onder Wtp heeft APG een nieuwe producten en dienstencatalogus (PDC) ontwikkeld. Onderdeel van deze PDC is de modulaire regeling, inclusief een aan de regeling gekoppelde financiële opzet. Bij deze regeling is o.a. rekening gehouden met de (verwachte) wensen en eisen vanuit de bij APG aangesloten pensioenfondsen, waaronder dus ook bpfBOUW. Uitgangspunt is dat in deze regeling voldoende mogelijkheden beschikbaar zijn om deze te laten aansluiten bij de voor ons fonds specifiek relevante en gewenste uitgangspunten en doelstellingen. De ontwikkeling van deze modulaire regeling is nodig geweest, om alvast – voor de finale besluitvorming vanuit sociale partners en de opdracht aanvaarding door ons als fonds – met de ontwikkeling van een 'raamwerk' voor pensioenregelingen te kunnen starten.

In deze PDC (en dus ook in de modulaire regeling) wordt onderscheid gemaakt tussen BASIS en AANVULLEND. In beide categorieën betreft het gestandaardiseerde dienstverlening die aan de verschillende klanten van APG wordt aangeboden. Hierbij hebben we als fonds de mogelijkheid om fonds specifieke keuzes te maken. De BASIS is een pakket van producten en diensten waarmee de uitvoering van de regeling mogelijk is. In AANVULLEND zijn keuzes opgenomen voor extra dienstverlening.

Het BASIS-pakket zal tegen een marktconform tarief in rekening worden gebracht. Aanvullende keuzes worden tegen een meerprijs in rekening gebracht. Er kunnen zich situaties voordoen waarin maatwerk voor het fonds noodzakelijk is vanwege het unieke karakter van het fonds en/of haar regeling. Alsdan zullen de werkzaamheden apart in rekening worden gebracht.

Na de transitie verwachten we dat er ook nog werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd die niet structureel zijn onder de WTP, maar die wel voortkomen uit de transitie. Verwacht mag worden dat er bijvoorbeeld extra werkzaamheden voortvloeien uit het behandelen van terugwerkende kracht mutaties. Deze werkzaamheden zullen door APG separaat in rekening worden gebracht.

Transitiekosten

Het betreft kosten die voornamelijk gemaakt worden door APG in de voorbereiding naar de transitie. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten transitiekosten:

- 1) de extra kosten voor de advisering en begeleiding rondom de WTP,
- 2) eenmalige fondsspecifieke kosten die moeten worden gemaakt voor bijvoorbeeld dataschoning, het invaren en de communicatie rondom de transitie naar werkgevers en deelnemers en
- 3) de kosten van het ontwikkelen van de Wtp processen, systemen en overige dienstverlening.

De kosten als genoemd onder 3 worden, voor zover het een fonds specifieke functionaliteit betreft, direct bij het fonds in rekening gebracht. De kosten van de standaard propositie worden niet direct bij het fonds in rekening gebracht.

Voor de andere kosten van Pensioenbeheer en de kosten voor Vermogensbeheer worden op dit moment geen wijzigingen in de kostenstructuur voorzien. Het betreft hier de kosten vanaf het moment van de realisatie van de transitie naar de Wtp. Niet begrepen onder deze kosten zijn de kosten voor vermogensbeheer, de BTW (voor zover nog van toepassing) en de fondskosten.

2.b.Oordeel op technische uitvoerbaarheid

2.b.1. Haalbaarheidsanalyse

Als fonds hebben wij de haalbaarheid van de nieuwe pensioenregeling beoordeeld, alvorens tot besluitvorming over te gaan. Onze uitvoeringsorganisatie APG heeft voor dit doel een zogeheten uitvoeringstoets gedaan, waarbij de pensioenregeling en financiële opzet beoordeeld zijn op 'maakbaarheid en haalbaarheid' van de voorgenomen besluiten. Daarbij is ook de begrijpelijkheid en uitlegbaarheid van de pensioenregeling voor onze deelnemers beoordeeld.

Inzet is en blijft onverkort een zorgvuldige en correcte uitvoering van het afgesproken pensioenreglement, die een voorwaarde is voor het noodzakelijke vertrouwen van de deelnemers in de nieuwe wet en in ons als fonds.

Voor de haalbaarheid van de nieuwe regeling is met name van belang in hoeverre de regeling van bpfBOUW afwijkt van de eerdergenoemde modulaire regeling. De modulaire regeling zelf is bij de totstandkoming reeds beoordeeld op maakbaarheid en haalbaarheid. Met de modulaire regeling als uitgangspunt hebben we ook met sociale partners moeten afspreken dat bepaalde wensen niet realiseerbaar zijn maar is ook

een enkele wens als maatwerk beoordeeld op haalbaarheid en realiseerbaarheid.

Aan de hand van de eigen risicobeoordeling (ERB) heeft bpfBOUW in afstemming met APG mijlpalen en kritieke controlepunten (Go/No-Go momenten) gedurende het implementatiejaar vastgesteld. De risico's zijn doorvertaald naar de essentiële aandachtsgebieden zoals die binnen APG zijn opgesteld. De ketentesten, proefmigraties en rapportages van kwaliteitsmanagement zijn belangrijke input voor het kunnen invaren en op vast te stellen dat we op koers liggen. Het gereed-zijn van APG wordt getoetst op 6 essentiële aandachtsgebieden:

- organisatie,
- processen,
- systemen,
- data en invaren,
- communicatie en
- dienstverlening.

Op basis van deze aandachtsgebieden zijn goedkeuringcriteria door bpfBOUW in samenspraak met APG opgesteld die van belang zijn in aanloop naar de finale besluitvorming die bpfBOUW moet nemen eind 2025.

APG gebruikt deze goedkeuringscriteria om aan bpfBOUW te tonen dat de relevante stappen in aanloop naar besluitvorming zijn gezet. BpfBOUW monitort de voortgang van deze goedkeuringscriteria en bepaalt op basis van de resultaten of en welke maatregelen noodzakelijk zijn. Uiteindelijk geeft bpfBOUW een go of no-go besluit om door te gaan. BpfBOUW kan dus te allen tijde op de rem trappen.

Om vanuit bestuurlijk perspectief de actuele status weer te geven in relatie tot een beheerste en integere Wtp bedrijfsvoering voor bpfBOUW per januari 2026 zijn zeven kritische acceptatiecriteria voor go-live geformuleerd:

1. We kunnen correct de startkapitalen berekenen en converteren naar de nieuwe pensioenadministratie;
2. Rendementen kunnen worden toegekend;
3. Eventuele voorschriften van toezichthouders zijn aantoonbaar gehonoreerd;
4. De deelnemers zijn goed geïnformeerd, kunnen vragen stellen en klachten indienen;
5. De kritische data zijn aantoonbaar van de juiste kwaliteit en er kan correct worden ingevaren;
6. Er kan worden geïncasseerd en betaald;
7. We kunnen een voldoende integere en beheerste bedrijfsinrichting garanderen in lijn met huidige SLA afspraken of beter.

Op de Go/No-Go momenten vormt het bestuur een beeld van de haalbaarheid van een beheerste en integere transitie naar de Wtp per de voorkeursdatum van 1-1-2026. Als onderdeel van deze Go/No-Go momenten zijn tevens fallbackscenario's uitgewerkt voor een mogelijke No-Go per 1-1-2026. Het resultaat van een No-Go besluit is dat de transitie van bpfBOUW uitgesteld zal worden, mogelijk tot aan 1-1-2028. De impact van een No-Go is in kaart gebracht voor zowel Asset Management als Pensioenuitvoering en wordt verder uitgewerkt:

Asset Management: de impact van een No-Go voor de beleggingen is relatief beperkt. We hebben nog geen wijzigingen in het beleggingsbeleid aangebracht die we bij een No-Go moeten terugdraaien, met uitzondering wellicht (dan te bezien) van een hogere renteafdekking. Daarnaast zullen we wellicht een nieuwe ALM-studie moeten uitvoeren om o.a. het beleggingsbeleid opnieuw vast te stellen voor de periode tot aan de nieuwe invaardatum en voor daarna. Tenslotte moet bij een No-Go langer rekening gehouden worden met hogere vermogensbeheerkosten vanwege de dan langer durende BTW-plicht inzake beheerfees.

Pensioenuitvoering: wanneer een No-Go volgt, is pensioenuitvoering veelal business as usual. Het huidige systeem GPS voor bpfBOUW is nog volledig operationeel en blijft dat. Wanneer deze situatie zich voordoet, heeft APG de aansturing die nodig is om dit te realiseren voorzien vanuit de Transitie Control Room (TCR). De TCR is het centrale punt binnen APG om de gevolgen van een No-Go te organiseren en betreft de Change organisatie (incl. de Value streams). De impact van een No-Go en waar een fallback nodig is, is afhankelijk van de timing van het No-Go besluit. Dit wordt samen met onze uitvoeringsorganisatie in kaart gebracht.

2.b.2 Stappen en tijdslijn voor gereedmaken IT systemen & Haalbaarheidsrisico's en beheersingsmaatregelen

Zoals eerder vermeld heeft/zal APG een aantal IT-systemen vervangen/gewijzigd;

Het gaat hier om de volgende nieuw in te richten systemen:

Administratie/functie	Toelichting	Type IT-oplossing
Deelnemer-administratie	Beheer van persoonsgegevens van deelnemers	In te richten Pakketoplossing van Festina
Polis- en kapitaaladministratie	Beheer van verzekerde producten, kapitalen en uitkeringen	In te richten Pakketoplossing van Festina
Workflow Management	Besturing van processen	Workflow platform Camunda
Capital-transfer	Verbinding tussen vermogensbeheerder en pensioenuitvoering	In te richten Pakketoplossing van Festina
"Mijn fonds"	Portal voor deelnemers	Maatwerk binnen communicatieplatform
Invaarstraat	Omzetting van gegevens en aanspraken naar persoonlijke pensioenvermogens	Maatwerk in combinatie met uitbesteding

De nieuwe applicatiesystemen worden ingepast in het bestaande landschap, waarbij de bestaande interfaces waar mogelijk hergebruikt worden. Met uitzondering van delen van de "invaarstraat" worden alle IT-oplossingen onder directe verantwoordelijkheid van APG gehost. BpfBOUW is en blijft betrokken in nauwe afstemming met APG over de voortgang en eventuele knelpunten in de realisatie.

Vanuit Werkstroom B zijn een aantal (regie)projecten gedefinieerd. Het regieplan IWIP (=Integraal Wtp IT Plan) en het regieplan IWORP (=Operationeel Readiness) zijn projecten waar vanuit bpfBOUW de stappen en tijdslijnen voor gereedmaken van IT systemen met haalbaarheidsrisico's en beheersmaatregelen zijn geformuleerd om operationeel gereed te zijn per 1 januari 2026.

Onderdelen van de regieprojecten zijn acceptatiecriteria (waaronder de in paragraaf 2.b.1 zeven hoofdcriteria), risicoanalyses (inclusief beheersmaatregelen) en mijlpalen die bpfBOUW in samenspraak met APG heeft opgesteld. Beide regieprojecten zijn onderdeel van het onderhanden sign-off proces met onder andere de GONO GO momenten van bpfBOUW. Dit proces is nader uitgewerkt in een planning met mijlpalen voor de 6 in paragraaf 2.b.1 genoemde aandachtsgebieden.

Om de haalbaarheid te maximaliseren is een aantal maatregelen getroffen:

- De scope van werkzaamheden die gedaan moet worden om succesvol invulling te geven aan de

dienstverlening conform de Wtp, is door APG gevisualiseerd in een (mijlpalen)planning. Hier wordt in de tijd weergegeven wat de belangrijkste stappen en mijlpalen zijn om tijdig de nieuwe regelingen in het kader van de Wtp geïmplementeerd te hebben. Er zijn kritische mijlpalen geïdentificeerd in de planning, APG houdt bpfBOUW op de hoogte van het behalen van deze mijlpalen. Op maandelijkse en kwartaalbasis rapporteert APG hierover aan het fonds. Daarbij komen ook de eventueel door bpfBOUW specifieke wijzigingen/aanpassingen/aanvullingen in de systemen en processen aan bod.

- Businessprocessen die nodig zijn voor de Wtp worden bij APG in een zodanige volgorde gerealiseerd dat de belangrijkste processen als eerste geprioriteerd zijn.
- Op basis van een kwartaalplanning wordt periodiek bepaald welke onderdelen opgepakt dienen te worden en wie/wat hiervoor benodigd is. Op wekelijkse basis wordt de voortgang van de planning binnen APG gemonitord en wordt de scope van werkzaamheden afgezet tegen de beschikbare tijd.

BpfBOUW streeft ernaar om de transitie naar het nieuwe stelsel per 1 januari 2026 te laten plaatsvinden. Met APG heeft afstemming plaatsgevonden over de maakbaarheid en haalbaarheid van deze planning. Via de regieprojecten monitort bpfBOUW samen met APG de voortgang van de implementatie. Waar nodig worden in onderling overleg additionele mitigerende maatregelen genomen. Dit volgt onder meer uit de periodieke herziening van de risicoanalyse.

2.c. Uitbestedingsrisico

2.c.1. Wijze van betrokkenheid transitiepartners

Zoals uit de beschrijving van de programma-organisatie blijkt is onze uitbestedingspartner APG als belangrijkste transitiepartner nauw betrokken bij de voorbereidingen en de realisatie van de implementatie van het nieuwe stelsel voor bpfBOUW, zoals die voorzien is op 1 januari 2026.

Via APG zijn ook diverse onderuitbestedingen relevant voor de transitie. Dit wordt in paragraaf 2.c.3. verder uitgewerkt.

2.c.2. Belangrijkste afspraken uitbestedingspartijen

Algemeen

Het uitgangspunt voor het uitbestedingsbeleid is dat bpfBOUW als opdrachtgever de eindverantwoordelijkheid houdt voor de uitbestede bedrijfsprocessen. BpfBOUW is verantwoordelijk voor juistheid, volledigheid en tijdigheid van de implementatie van het nieuwe stelsel voor de bij haar aangesloten (gewezen) deelnemers en werkgevers en de transitie van de pensioenaanspraken naar persoonlijke pensioenvermogens. Een belangrijk deel van de transitiewerkzaamheden is uitbesteed aan APG – en via APG aan

derde partijen – maar bpfBOUW is en blijft eindverantwoordelijk voor alles dat met de transitie te maken heeft.

Om haar verantwoordelijkheid zo goed mogelijk te kunnen nemen ten aanzien van uitbestedingen, geeft bpfBOUW uitvoering aan haar eigen uitbestedingsbeleid, waarin criteria zijn opgenomen voor de kwalificatie van door derde partijen uitgevoerde werkzaamheden. Dit betreft onder meer criteria voor financiële stabiliteit, voldoen aan wet- en regelgeving, het toetsbaar opstellen en marktconformiteit. Daarnaast zijn in het beleid criteria opgenomen waar derde partijen aan moeten voldoen wanneer sprake is van onderuitbesteding, en op welke wijze monitoring en evaluatie plaatsvindt op de opvolging van deze criteria. Het voldoen aan gestelde criteria en de wijze van monitoring en evaluatie is de werkwijze van bpfBOUW om haar uitbestedingsrisico's te identificeren en te beheersen.

BpfBOUW heeft met APG afspraken gemaakt om te borgen dat APG voldoet aan de gestelde uitbestedingsregels:

- BpfBOUW wordt over alle nieuwe onderaanbestedingen tijdig geïnformeerd en ontvangt van APG een 'pijplijn'-overzicht. Daar waar deze onderaanbestedingen en/of partnerships een strategisch karakter hebben wordt bpfBOUW ook vroegtijdig over de te doorlopen processtappen geïnformeerd, zodat het in de gelegenheid is om onderuitbestedingen te beoordelen alvorens een melding wordt gedaan bij DNB, waarna werkzaamheden kunnen aanvangen.
- Ieder kwartaal ontvangt bpfBOUW van APG, als onderdeel van de SLA-rapportage, een rapportage over de beheersing van onderuitbestedingen en strategisch ingekochte diensten.

Ook uitvoeringsorganisatie Bouwinvest hanteert een Third party management-beleid, informeert bpfBOUW over voorgenomen onderuitbestedingen en legt verantwoording af over de beheersing van onderuitbestedingen.

Transitie

APG en bpfBOUW werken nauw samen om de overgang van de Pensioenregeling naar de Nieuwe Pensioenregeling en de nieuwe dienstverlening succesvol te laten verlopen; in dat kader hebben APG en bpfBOUW besloten een speciale transitiedienstverleningsovereenkomst (TDVO) af te sluiten. Deze overeenkomst geeft invulling aan de regierol van bpfBOUW ten aan-

zien van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en is daarmee een belangrijke bouwsteen met het oog op een evenwichtige en beheerste overgang.

2.c.3. Overzicht uitbestedingen- en onderuitbestedingen (inclusief strategische partnerships)

Uitbestedingen van bpfBOUW

De belangrijkste uitbestedingen van bpfBOUW betreffen de uitbesteding van het pensioenbeheer aan APG en de uitbesteding van het vermogensbeheer aan APG (exclusief vastgoedbeleggingen) en Bouwinvest voor vastgoedbeleggingen. Onderstaand gaan we hier nader op in.

BpfBOUW heeft haar pensioenuitvoering uitbesteed aan APG. De afspraken in het kader van deze uitbesteding zijn vastgelegd in een overeenkomst, die is uitgewerkt in een Service Level Agreement (SLA). Deze overeenkomst is voor de dienstverlening tijdens de transitieperiode aangevuld met specifiek voor de transitie gemaakte afspraken. De uitbestedingen door onze transitiepartner APG (onderuitbestedingen) die relevant zijn voor de Wtp-transitie worden hieronder verder toegelicht.

BpfBOUW heeft haar vermogensbeheer, exclusief vastgoedbeleggingen, uitbesteed aan APG AM en voor vastgoedbeleggingen aan Bouwinvest. Ook deze uitbestedingsafspraken zijn vastgelegd in overeenkomsten en uitgewerkt in Service Level Agreements (SLA). De SLA met APG AM is voor de dienstverlening tijdens de transitieperiode aangevuld met specifiek voor de transitie gemaakte afspraken. Voor de SLA met Bouwinvest is hiervan geen sprake, omdat de Wtp op de aan Bouwinvest uitbestede processen zeer beperkte impact heeft.

Daarnaast heeft bpfBOUW voor de eigen fondsorganisatie de fonds-IT uitbesteed aan Vollandis en is nog sprake van een aantal externe servicepartners in het kader van salarisadministratie, verzuimmanagement en re-integratie en het opslaan van fondsdocumentatie ten behoeve van de fondsbibliotheek en vergaderingen van fondsgremia.

Onderuitbestedingen van bpfBOUW

Voor de onderuitbestedingen van bpfBOUW, bij de genoemde uitbestedingspartijen, zijn procesafspraken gemaakt met deze uitbestedingspartijen zoals in paragraaf 2.c.2 beschreven.

Onderuitbestedingen via APG Pensioenbeheer

De uitbestedingen in relatie tot pensioenbeheer binnen APG betreffen de pensioen- en kapitaaladministratie, incasso, shared IT services en een veelheid aan (cloud)onderuitbestedingen ter ondersteuning van de operationele processen.

Onderuitbestedingen via APG Asset Management

Externe managers, fund accounting en (cloud)onderuitbestedingen ter ondersteuning van de operationele processen.

Onderuitbestedingen via Bouwinvest

Onderuitbestedingen via Bouwinvest betreffen een aantal internationale mandaten en voor het overige vooral cloudonderuitbestedingen die ten dienste staan van de uitvoering van operationele processen.

Onderuitbestedingen van de eigen fondsorganisatie

De onderuitbestedingen van de eigen fondsorganisatie betreffen de eigen fonds IT aan Volandis en het opslaan van fondsdocumentatie in een cloud-portaal.

Voor het beheer van contracten hanteert bpfBOUW een eigen contractenregister. Daarin zijn alle contracten met externe partijen vastgelegd, waaronder alle uitbestedingen en onderuitbestedingen van het fonds.

Onderuitbestedingen en strategische partnerships via transitiepartner APG specifiek in het kader van de Wtp-transitie

In het kader van de Wtp-transitie is een aantal onderuitbestedingen door APG van belang voor bpfBOUW:

- Festina Finance Dit betreft software die gebruikt wordt voor de kapitaal- en polis administratie in het nieuwe stelsel. Het totale proces is beoordeeld door een externe adviseur en de uitkomst van deze beoordeling is met bpfBOUW gedeeld. Daarnaast betreft dit de zogenaamde CCD-module, oftewel de verbindingfunctie. Deze onderuitbestedingen worden separaat als onderuitbesteding gemeld aan DNB.
- Data eXellence BV (DX) Dit betreft inhuur van software, hosting van deze software op hun infrastructuur en het leveren van expertise. De ondersteuning is nodig voor het invaren en omzetting van data vanuit het bestaande systeem naar het nieuwe systeem (Festina Finance), inclusief de daarvoor benodigde invaarberekeningen.
- Camunda Dit is een workflow-platform waarin de geautomatiseerde processen worden geconfigureerd.
- Elastic Dit is een database voor processtatus-informatie die als service wordt aangeboden door de firma Elastic. Camunda heeft Elastic nodig om te kunnen functioneren.
- Microsoft Azure Dit is het cloud-platform waarbinnen de voor Wtp nieuwe kernsystemen door APG worden gehuisvest. Het is daarmee belangrijk voor het vormgeven aan de beheersing (informatiebeveiliging, wijzigingenbeheer) van de dienstverlening.

2.d. Financiële risico's

2.d.1. Inleiding

In de aanloop naar de transitie geldt een absolute wettelijke ondergrens voor de dekkingsgraad van 90%. Op basis van de transitiedoelen zoals afgesproken met sociale partners ziet bpfBOUW een dekkingsgraad van 105,4% als minimale grens om van een evenwichtige transitie te kunnen spreken. Bij een dekkingsgraad lager dan 105,4% gaan het bestuur en sociale partners opnieuw in overleg over de transitie. Vanaf een dekkingsgraad van 113,8% kan bpfBOUW de transitiedoelen volledig behalen en is er een surplus om naar rato van het pensioenvermogen van de deelnemer te verdelen.

Transitiedoelen

BpfBOUW heeft vijf verschillende transitiedoelen gesteld. Dit betreft:

1. Het vullen van het wettelijke minimaal vereist eigen vermogen (MVEV).
2. Het vullen van de wettelijke vereiste reserve operationele kosten (ROK).
3. Het vullen van de solidariteitsreserve (SR).
4. Het verlenen van compensatie voor afschaffen doorsneesystematiek (CDSS).
5. Het generiek uitdelen van het surplus.

BpfBOUW ziet het vullen van MVEV, ROK en minimaal 3% van het vermogen in de solidariteitsreserve als minimaal vereist om van een evenwichtige transitie te kunnen spreken. Bij een dekkingsgraad hoger dan

105,4% kan naast de minimaal vereiste transitiedoelen ook compensatie doorsneesystematiek worden verleend. Deze wordt volledig verleend bij een dekkingsgraad van 110,7%. Bij een dekkingsgraad van 110,7% tot 113,8% wordt de solidariteitsreserve ver-

der gevuld tot een maximum van 7% van het vermogen. Vanaf een dekkingsgraad van 113,8% kan tot slot ook het generiek uitdelen van het surplus plaatsvinden. De tabel hieronder geeft weer hoe de dekkingsgraad het halen van de transitiedoelen beïnvloedt.

% DG-punt (tussen haakjes % vermogen)				
Dekkingsgraad	MVEV & ROK & Overgangsrecht	Solidariteitsreserve	Compensatie	Generiek
102,1%	2,1% (2,1%)	-	-	100,0%
105,4%	2,2% (2,1%)	3,2% (3,0%)	-	100,0%
107,2%	2,3% (2,1%)	3,2% (3,0%)	1,7%	100,0%
110,7%	2,3% (2,1%)	4,9% (4,5%)	3,5%	100,0%
113,8%	2,4% (2,1%)	8,0% (7,0%)	3,5%	100,0%
123,6%	2,6% (2,1%)	8,7% (7,0%)	3,5%	108,9%
135,0%	2,8% (2,1%)	9,5% (7,0%)	3,5%	119,3%

BpfBOUW heeft nog niet besloten om richting het in-vaarmoment tijdelijke maatregelen te nemen in het beleggingsbeleid en/of indexatiebeleid om de kans van het behalen van deze transitiedoelen te vergroten. Deze kans wordt groter door bijvoorbeeld het renterisico meer af te dekken, in de tussenliggende periode minder indexatie te verlenen en/of de blootstelling naar zakelijke waarden te verlagen. BpfBOUW onderzoekt nog wanneer welke maatregelen hiervoor gewenst zijn. Dit is nader uitgewerkt in paragraaf d.2 van dit hoofdstuk.

BpfBOUW heeft besloten voor te sorteren op het nieuwe beleggingsbeleid. Zie hiervoor paragraaf d.4 van dit hoofdstuk.

BpfBOUW heeft besloten geen gebruik te maken van het transitie-FTK. Het transitie-FTK geeft pensioenfondsen de mogelijkheid om eerder en meer te kunnen indexeren. BpfBOUW vindt een goede start in het nieuwe stelsel echter belangrijker dan voor transitie extra te kunnen indexeren. Daarnaast behoudt bpfBOUW meer ruimte om in uitzonderlijke gevallen neerwaarts af te kunnen wijken, wat onder het transitie-FTK lastiger is vanwege de bewuste keuze voor

meer en eerdere toeslagverlening. BpfBOUW houdt daarom vast aan het geldende indexatiebeleid.

2.d.2. Financiële risico's transitie

De financiële risico's bij de transitie naar het nieuwe stelsel komen terug in een mogelijke aantasting van het vermogen en/of een mogelijke verhoging van de verplichtingen, uitmondend in een lagere dekkingsgraad. Een lagere dekkingsgraad zorgt er vervolgens voor dat de transitiedoelen niet of slechts gedeeltelijk worden gerealiseerd. BpfBOUW onderkent op hoofdlijnen de volgende risico's welke de dekkingsgraad kunnen aantasten:

1. Een daling van de rente (rente risico).
2. Een daling van de prijs van zakelijke waarden (marktrisico).
3. Een stijging van de inflatie (premie/indexatie risico).

Deze risico's zijn niet nieuw: ze vormen sinds jaar en dag de belangrijkste financiële risico's voor bpfBOUW. De horizon waarop deze risico's spelen is wel aanzienlijk ingekort door de datum van transitie.

BpfBOUW hanteert onderstaand beleid bij deze risico's:

Risico	Beleid ter beheersing	Risicobereidheid	Netto risico	Acceptabel
Renterisico: het risico van effecten van rentefluctuaties	Strategisch beleggingsplan (onderdeel renteafdekkingsbeleid); beleid financiële risicobereidheid	3	3	Ja
Marktrisico: het risico van een waarde-daling van de beleggingsportefeuille	Strategisch beleggingsplan/Beleggingsplan, market risk policy	4	4	Ja
Indexatierisico: het risico dat er geen of niet volledig toeslag kan worden verleend op basis van de ambitie van de regeling	Toeslagenbeleid; ALM-studie; beleggingsplan	3	3	Ja

De laatste drie kolommen hierboven laten zien dat de netto risico's gelijk zijn aan de risicobereidheid van bpfBOUW en dat bpfBOUW deze risico's accepteert.

Zoals hierboven is vermeld, heeft bpfBOUW vooralsnog besloten geen tijdelijke aanpassingen in het beleggingsbeleid en/of indexatiebeleid door te voeren om deze risico's te mitigeren. De belangrijkste redenen daarvoor zijn dat tijdelijke aanpassingen extra kosten met zich mee brengen, evenwichtigheid een vraagstuk is en het strookt niet met het lange termijn perspectief dat bpfBOUW voor ogen heeft met haar beleggingsbeleid.

BpfBOUW houdt daarom vast aan haar huidige beleid, waarbij de financiële risicobereidheid aangeeft wanneer bpfBOUW mogelijk risico wil terugnemen. Dit betekent dat bpfBOUW het huidige beleid voortzet zolang de dekkingsgraad zich tussen MVEV en 135% bevindt. BpfBOUW onderzoekt eind 2024 in welke scenario's mogelijk bescherming gewenst kan zijn.

2.d.3. Scenario analyses bij schokken tijdens transitieperiode

Sociale partners en bpfBOUW zijn overeengekomen dat een dekkingsgraad van minimaal 105,4% voldoende is om van een evenwichtige transitie te spreken. Is de dekkingsgraad op moment van transitie hoger dan 105,4%, dan gaat de transitie conform dit plan door zoals afgesproken. Is de dekkingsgraad op moment van transitie lager dan 105,4% dan gaan sociale partners en bpfBOUW opnieuw in overleg over de transitie.

BpfBOUW heeft verschillende scenario's verkend, zowel positief als negatief, om te zien welke invloed een andere invaardekkingsgraad heeft op de evenwichtigheid van de transitie. Hierbij zijn de welvaartsmaat en

de netto profijt maatstaf doorgerekend bij dekkingsgraden variërend tussen 102% en 135%. Daarnaast is het effect van diverse renteschokken op de welvaartsmaat doorgerekend. Deze scenario's variëren tussen een rentedaling van 200 en 100 basispunten tot een rentestijging van 200 en 100 basispunten.

Op basis van deze scenario's concludeert bpfBOUW dat een dekkingsgraad van minimaal 105,4% nodig is voor een evenwichtige transitie en dat een renteschok van +200 basispunten of -200 basispunten geen afbreuk doet aan de evenwichtigheid.

Mocht de dekkingsgraad lager uitkomen dan de minimaal gewenste dekkingsgraad van 113,8% (maar wel boven de minimaal vereiste 105,4%), dan geeft de tabel in paragraaf d.2 van dit hoofdstuk weer hoe bpfBOUW invulling geeft aan de verschillende transitiedoelen.

2.d.4. Aanpassingen beleggingsbeleid

BpfBOUW ziet twee typen mogelijke redenen voor aanpassingen in het beleggingsbeleid. Dit betreft enerzijds het beschermen van transitiedoelen en anderzijds het voorsorteren op het nieuwe beleggingsbeleid onder Wtp.

Bescherming transitiedoelen

BpfBOUW heeft op dit moment (februari 2025) geen reden gezien de transitiedoelen te beschermen. Een eventuele bescherming wordt nog nader beschouwd en ter besluitvorming voorgelegd.

Voorsorteren op nieuw beleggingsbeleid

De onderdelen uit de financiële opzet die relevant zijn voor het beleggingsbeleid staan in de tabel hieronder:

Beleggingsbeleid & toedeling	Beleggingsmix	<ul style="list-style-type: none"> Dynamisch vastgesteld in overeenstemming met de weging naar risicodragend vermogen per leeftijd
	Beschermingsrendement	<ul style="list-style-type: none"> Bescherming o.b.v. RTS-methode Lage afdekking voor jongeren Lager dan 100% afdekking voor ouderen / pensioengerechtigden Toedeling conform tot 30j: 25%, lineair oplopend tot 60j: 75%, lineair oplopend richting 100% (einde in leven); in de collectieve uitkeringsfase leidt dit tot een blootstelling naar beschermingsrendement van ca. 80%.
	Overrendement	<ul style="list-style-type: none"> Opheffen leenrestrictie Toedeling conform tot 35j: 125%, lineair aflopend tot 55% op 64j; vervolgens lineair aflopend richting 0% (einde in de collectieve uitkeringsfase leidt dit tot een risicoblootstelling van ca. 45%.

Op basis van een ALM-studie en SAA-analyse zijn verschillende varianten voor het nieuwe beleggingsbeleid onder WTP geanalyseerd. Deze analyses gaan uit van de verhouding tussen de return- en matchingportefeuille en de beoogde renteafdekking, afgeleid uit de toedeelregels van de financiële opzet.

Naast de wijzigingen voortkomend uit het nieuwe pensioenstelsel loopt de reguliere cyclus voor beleggingsbeleid onverminderd door. Hierin worden beleggingscategorieën beoordeeld op hun toegevoegde waarde in de mix van bpfBOUW en wordt de invulling van deze categorieën beoordeeld en waar nodig aangepast.

Naar aanleiding van deze analyses heeft bpfBOUW besloten tot een aantal aanpassingen ten opzichte van het huidige beleid. De belangrijkste verschillen in het nieuwe beleggingsbeleid zijn:

- Renteafdeckingsbeleid: onder Wtp is ten eerste het renteafdeckingsbeleid gebaseerd op het belegd vermogen, in plaats van op de verplichtingen. Daarnaast verandert de looptijd van de kasstromen, omdat voor ouderen meer en voor jongeren minder renterisico wordt afgedekt, waar in het huidige stelsel een percentage van alle verplichtingen werd afgedekt. Als gevolg hiervan neemt de omvang van de af te dekken kasstromen toe.
 - Asset allocatie: onder Wtp verandert de optimale assetmix. De assetmix kon onder FTK niet verder geoptimaliseerd worden omdat de VEV-restrictie dit beperkte. Daarom gaat bpfBOUW meer alloceren aan hoogrentende obligaties, ten laste van de allocatie naar aandelen ontwikkelde markten. Liquiditeit blijft hierbij overigens wel een belangrijke randvoorwaarde.
 - Invulling beleggingscategorieën: voor een aantal beleggingscategorieën ziet bpfBOUW mogelijkheden voor een betere of andere invulling:
- Renteafdekking: BpfBOUW heeft besloten geen dynamische rentestafel meer te hanteren. Als gevolg van de keuze voor het indirecte beschermingsrendement komt het volledige mismatchrisico van de matchingportefeuille terecht in het overrendement, waar de jongere generaties een grotere blootstelling naar hebben. Het risico ontstaat voornamelijk door de hogere renteafdekking van ouderen, het resultaat hiervan komt terecht bij de jongeren. BpfBOUW vindt het hanteren van een dynamische rentestafel daardoor minder goed uitlegbaar.
 - Invulling Hoogrentend: BpfBOUW gaat meer beleggen in High Yield en Alternative Credits. Binnen Hoogrentende obligaties is Emerging Markets Debt op dit moment de grootste categorie, High Yield en Alternative Credits zijn aanmerkelijk kleiner. Nu bpfBOUW wil groeien in hoogrentende obligaties zien we daarom ruimte om deze twee categorieën meer gewicht te geven.

Waar mogelijk en uitvoeringstechnisch interessant, worden deze wijzigingen reeds voor de transitie geïmplementeerd. BpfBOUW wil er in ieder geval voor waken dat de huidige beleggingsportefeuille weg beweegt van het nieuwe beleggingsbeleid, hetzij door marktbevingen, hetzij door aanpassingen volgend uit het huidige beleid.

Om bovengenoemde redenen heeft bpfBOUW reeds besloten de renteafdekking aan te passen naar het beleggingsbeleid onder de Wtp (afdekken van het vermogen en ophoging van de renteafdekking). Hoewel dit besluit niet is genomen om transitiedoelen te beschermen heeft dit wel tot gevolg dat dit leidt tot een grotere kans dat de transitiedoelen behaald zullen worden.

2.e. Juridische en privacy risico's

2.e.1. Belangrijkste juridische en privacy risico's ten aanzien van de transitie en beheersingsmaatregelen

Ten aanzien van de transitie onderkent bpfBOUW het risico van claims en klachten. Deze zijn onderstaand op hoofdlijnen uitgewerkt. De juridische en privacy risico's zijn als volgt geclassificeerd:

1. Evenwichtige belangenafweging;
2. Invaren;
3. Compensatieregeling(en);
4. Ongerechtvaardigd onderscheid naar leeftijd;
5. Risicohouding per leeftijdscohort;
6. Zorgplicht: keuzebegeleiding en activering;
7. ICT en datakwaliteit;
8. Privacy;
9. Beroep op aantasting eigendomsrecht.

Ad 1: Evenwichtige belangenafweging

Bij de transitie is een voorwaarde dat de belangen van de verschillende deelnemersgroepen evenwichtig afgewogen zijn. Voor het borgen van de evenwichtigheid is relevante informatie beschikbaar, zoals de transitie effecten en de juiste toepassing van de omrekenmethoden. Daarnaast is het juiste proces doorlopen met sociale partners, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.

In het 'Beoordelingskader evenwichtige transitie' heeft het bestuur vooraf vastgelegd wat zij verstaat onder een evenwichtige transitie. Dit beoordelingskader bestaat uit verschillende stappen. Eerste stap is het vaststellen van de doelstellingen voor een evenwichtige transitie. Vervolgens (stap 2) worden deze doelstellingen geprioriteerd door middel van het vaststellen van voorrangregels. Belangrijke input voor het beoordelingskader vormen de inrichting van het nieuwe contract, de compensatie voor afschaffing van de doorsneesystematiek en de wijze waarop het beschikbare vermogen onder het huidige contract wordt omgerekend naar persoonlijke pensioenvermogens in het nieuwe contract. Dit vormt gezamenlijk stap 3. In stap 4 legt het bestuur de uitgangspunten, maatregelen, maatstaven, normen en bandbreedtes vast.

Het fonds heeft de motivatie voor de evenwichtige belangenafweging vastgelegd. Bij de motivatie is aandacht besteed aan de evenwichtigheid van de transitie als geheel, deelnemers moeten zich evenwichtig vertegenwoordigd kunnen voelen, de vaststelling van doelstellingen, maatstaven, bandbreedtes en voorrangregels. Bij de gekozen maatstaven zijn de financiële risico's meegewogen.

Ad 2: Invaren

Invaren is het collectief overdragen van alle opgebouwde aanspraken en rechten naar de pensioenregeling onder het nieuwe stelsel. De WTP kent specifiek voor het invaren geen individueel bezwaarrecht. Dit is vervangen door aanvullende, collectieve waarborgen die verder in dit implementatieplan uitgebreid worden beschreven. Een individuele deelnemer kan van mening zijn dat hij toch nadeel ondervindt van de omzetting. Hij heeft dan de mogelijkheid een gerechtelijke procedure aanhangig te maken.

Daarnaast is sinds 1 januari 2020 de Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (WAMCA) van kracht op basis waarvan een gegroepeerde vordering aanhangig kan worden gemaakt. Aan een gegroepeerde

vordering kan de eis tot schadevergoeding worden gekoppeld.

BpfBOUW schat de haalbaarheid, en daarmee het risico, van (collectieve) acties en de toekenning van vorderingen laag in, maar is zich wel bewust van de potentiële impact ervan. De waarborgen en nadere eisen aan het besluitvormingsproces bij het standaard invaarpad zijn zodanig van aard, dat het risico als laag wordt ingeschat. Daarnaast hebben sociale partners afspraken gemaakt over compensatie bij een eventuele verlaging van aanspraken. BpfBOUW kan het ontstaan van (collectieve) acties niet uitsluiten, maar wel zo goed als mogelijk ondervangen. Dit doet bpfBOUW door van tevoren een gedegen onderbouwing vast te leggen van het proces en de uitkomst, zodat de omzetting objectief, controleerbaar, systematisch en reproduceerbaar is voor alle belanghebbenden.

Ad 3: Compensatieregeling(en)

In lijn met het voorgaande is te verwachten dat belanghebbenden het niet eens zijn met de geboden compensatie. Compensatie is maatwerk en is alleen aan de orde voor deelnemers die actief pensioen opbouwen. BpfBOUW verwijst in deze situaties naar de nettoprofijs berekeningen die zijn opgesteld om de transitie-effecten in kaart te brengen. De transitie-effecten dienen ter onderbouwing van de keuze wie (welke leeftijdscohorten) in aanmerking komen voor compensatie. Daarnaast stellen wij ons op het standpunt dat het in lijn is met de wet om de duur te beperken. Hoe korter de looptijd van de compensatie, hoe groter de kans op een robuuste financiering en op het behoud van het draagvlak. Als de compensatieperiode langer duurt, kunnen zich immers meer omstandigheden voordoen die gevolgen hebben voor de financiering van de compensatie.

Ad 4: Ongerechtvaardigd onderscheid naar leeftijd

Voor adequate compensatie is het noodzakelijk om bepaalde leeftijdscohorten te compenseren en zo onderscheid te maken naar leeftijd. Welke leeftijdscohorten worden gecompenseerd, is aan onze sociale partners. Denkbaar is dat individuele deelnemers of groepen het niet eens zijn met het gemaakte onderscheid naar leeftijd en/of de gehanteerde leeftijdscohorten. BpfBOUW schat de haalbaarheid, en daarmee het risico, van hieruit voortvloeiende bezwaren laag in. Wij sluiten met het gemaakte onderscheid naar leeftijd aan bij de bedoeling van de wetgever, door het collectief overdragen van bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten en de overstap van een doorsnee pensioenopbouw naar een leeftijdsonafhankelijke premie en leeftijdsaf-

hankelijke risicotoedeling. In hoofdstuk 4 wordt nader omschreven waarom dit gemaakte onderscheid is gerechtvaardigd.

Ad 5: Risicohouding per leeftijdscohort

Beleggingsrisico's en de daarmee gepaard gaande winsten en verliezen worden door de WTP gerichter toebedeeld aan verschillende leeftijdscohorten. Het fonds is verplicht hiertoe de risicohouding per leeftijdscohort vast te stellen. Dit doen wij onder andere door het uitvoeren van een risicopreferentieonderzoek onder onze deelnemers. De uitkomsten hiervan geven input voor een risicohouding per leeftijdscohort. Dit risicopreferentieonderzoek moeten wij ten minste een keer per vijf jaar uitvoeren. De risicohouding wordt vervolgens gebruikt in de vaststelling van een passend beleggingsbeleid per leeftijdscohort, wat tot uitdrukking komt in toedeelregels per cohort.

Het is denkbaar dat er klachten komen over de mate waarin wij risico's hebben toebedeeld aan een leeftijdscohort. Of dat de door ons vastgestelde risicohouding niet in overeenstemming is met de mate waarin individuele deelnemers risico kunnen en willen lopen. Wij schatten de haalbaarheid hiervan laag in. Wij kunnen onderbouwen en transparant maken hoe, naast de uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek, andere elementen zijn meegewogen om tot de cohorten voor het beleggingsbeleid en de risicohouding per cohort te komen. Deze elementen zijn wetenschappelijke inzichten en deelnemerskenmerken.

Ad 6: Zorgplicht: keuzebegeleiding en activeren

De informatieplicht was reeds aanwezig in de huidige pensioenwet: pensioenfondsen moeten correcte, duidelijke en evenwichtige informatie tijdig verstrekken of beschikbaar stellen. Met de stelselherziening wordt beoogd de informatievoorziening richting deelnemers te verbeteren. Wij faciliteren de deelnemer met informatie die inzicht geeft in de gevolgen van een keuze of een combinatie van keuzes voor hun pensioen. Op het gebied van zorgplicht zijn er twee nieuwe verplichtingen geïntroduceerd: de keuzebegeleidingsplicht en de activeringsplicht. Met de keuzebegeleidingsplicht wordt bedoeld deelnemers op een adequate wijze te begeleiden bij het maken van een keuze in de pensioenovereenkomst en dat de keuzeomgeving ook zodanig wordt ingericht dat die deelnemer een passende keuze kan maken. Dit is een open norm, met een maximale inspanningsverplichting voor het fonds. Met de activeringsplicht wordt aan de deelnemer handelingsperspectief geboden, omdat de verstrekte infor-

matie moet bewerkstelligen dat de deelnemer aangezet wordt tot het nemen van relevante en zo concreet mogelijke actie. Informatie, communicatie en taalgebruik spelen hierbij een belangrijke rol. BpfBOUW vindt het belangrijk om aan de administratieve inrichting (systemen en mensen) veel aandacht te geven om de risico's te minimaliseren. Naast het geven van de juiste keuzebegeleiding en activeringsplicht is vooral het achteraf aantoonbaar hebben dat dit op de juiste manier is gegeven belangrijk.

Ad 7: ICT en datakwaliteit

De transitie naar de nieuwe pensioenregeling en de technische uitvoerbaarheid daarvan, vraagt om de nodige aanpassingen in de pensioenadministratie en de ICT-systemen. Het is van groot belang dat de pensioenvermogens juist worden verwerkt in de administratie. ICT-systemen die een juiste verwerking mogelijk maken zijn dan ook noodzakelijk. Ook is de kwaliteit van data en de bewaartermijnen van databestanden essentieel voor een goede vertaalslag. Op deze risico's en de beheersmaatregelen wordt onder andere eerder in dit hoofdstuk uitgebreid ingegaan. Daarnaast wordt in hoofdstuk 3 van dit implementatieplan uitgebreid toegelicht hoe de datakwaliteit vóór, tijdens en na de transitie geborgd is, de onderkende risico's daarin en de beheersmaatregelen die daarbij in place zijn.

Ad 8: Privacy

Op grond van de WTP wordt voor bpfBOUW geen additionele of andere gegevensverwerkingen verlangd ten opzichte van huidige gegevensverwerkingen. Ook nu worden al persoonsgegevens verwerkt, zoals de naam, de geboortedatum, het geslacht en in voorkomende situaties gegevens over de mate van arbeids(on)geschiktheid. En als gevolg van de WTP hoeven wij niet over meer of andere persoonsgegevens te beschikken dan nu reeds het geval is. Wij zijn in verband met onze informatieverplichtingen op dit moment al aangesloten op de Basisregistratie Personen, en het UWV (bij arbeidsongeschiktheid) en beschikken derhalve over persoonsgegevens van de deelnemer. Daarnaast maakt het fonds op dit moment logischerwijs al gebruik van de informatie over de pensioenaanspraken van de deelnemer, het geslacht, de leeftijd en de (beoogde) pensioeningsdatum van de deelnemer. Wij komen tot de conclusie dat er als gevolg van de WTP geen nieuwe of andere privacy risico's te onderkennen zijn en dat daarmee geen nieuwe of andere beheersmaatregelen nodig zijn.

Ad 9: Beroep op aantasting eigendomsrecht

Het pensioenfonds erkent dat opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten vermogensrechten zijn. Daarom worden pensioenaanspraken en -rechten als 'eigendomsrecht' door artikel 17 van het Handvest Grondrechten EU en artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM) beschermd. Het pensioenfonds heeft zich daarom expliciet een beeld gevormd van de aard en de gevolgen van een mogelijke inbreuk. Een en ander vanuit het perspectief dat het bestuur en de overige organen de belangen van alle betrokkenen moeten beschermen en naar beste kunnen moeten behartigen. Er zijn twee soorten inbreuken, te weten ontnemen en reguleren. Het pensioenfonds komt tot de conclusie dat aanpassing van het eigendomsrecht mogelijk is, indien de aanpassing 1) bij wet is voorzien, 2) invulling geeft aan een behoefte, 3) het wezen van het eigendomsrecht niet aantast en 4) geen onevenredig nadeel veroorzaakt.

Het pensioenfonds heeft overwogen dat hier sprake is van het handelen van de werkgever en/of sociale partners: er is geen sprake van ontnemen door de Staat die partij is bij het verdrag en/of handvest. De WTP geeft aan dat wijziging van het eigendomsrecht (de regulering ervan) mogelijk is als sociale partners hierom verzoeken. Het verantwoordingsorgaan en het intern toezicht bepaalden dat het bestuursbesluit om medewerking te verlenen aan het transitieverzoek

'evenwichtig' is. Het pensioenfonds overweegt ook dat volgens het EVRM het omzetten van een periodieke uitkering naar een eenmalige uitkering niet als een inbreuk op het eigendomsrecht is gezien. Het wezen van het eigendomsrecht wordt dan ook niet aangetast. De mogelijkheid van invaren is bij wet voorzien en volgt uit een breed maatschappelijk debat, met een ruime onderbouwing dat deze maatschappelijke ontwikkeling gewenst en nodig is in het kader van de bestendige toekomst van het pensioenstelsel. Er is ook niet gebleken van individuele situaties die voor deelnemers tot onevenredig nadeel leiden. Het juridische risico wordt hiermee als zeer laag ingeschat.

Dat betekent ook dat invaren zich niet, dan wel zo goed als niet, laat aantasten via gerechtelijke procedures. Enerzijds vanwege de ruime beoordelingsvrijheid van lidstaten en anderzijds vanwege de uitvoerige onderbouwing van de hervorming van het pensioenstelsel. Daarnaast heeft de pensioensector het initiatief genomen om een externe geschilleninstantie in te richten die situaties van individuele hardheid, niet het algemene invaren, kan onderzoeken. Daarmee wordt ook richting deelnemers een waarborg geboden, zonder dat dit tot hoge lasten aan de kant van de deelnemers leidt. Wel rust op de deelnemer een hoge mate van bewijslast dat in de individuele situatie sprake is van 'onevenredig nadeel'. Het procesrisico wordt hiermee als beheersbaar ingeschat.

2.f. Aanvullende risicoanalyse bpfBOUW

BpfBOUW heeft in het kader van de Wtp-transitie structureel risico's geïdentificeerd en gemonitord, in analyses vastgelegd en hierover gerapporteerd. Deze risicoanalyses zijn volgens de lijnen van het programma uitgevoerd: op het niveau van het programmamanagement en de werkstromen. Deze risicoanalyses worden periodiek bijgewerkt, door de tweede lijn gechallenged en vervolgens besproken in de betreffende werkstromen en stuurgroep. Waar nodig zijn aanvullende beheersmaatregelen ingesteld om tot een acceptabel restrisico te komen. BpfBOUW monitort de ontwikkelingen van deze risico's doorlopend en heeft ze geaccepteerd.

Daarnaast zijn door de sleutelfunctiehouder risico-beheer in het kader van voorstellen aan het bestuur in het kader van de Wtp-transitie vele risico-opinies

opgesteld, waarin de relevante risico's uit de risicotaxonomie van het fonds zijn geadresseerd op basis waarvan aanbevelingen aan het bestuur of andere fondsgremia zijn gedaan ter opvolging.

De risico's en beheersmaatregelen die op dit moment zijn geïdentificeerd zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
Juridische risico's	Het risico op klachten en claims door onduidelijke/onjuiste communicatie door bpfBOUW voor, tijdens en na de transitie en/of claims door keuzes die door bpfBOUW zijn gemaakt die later niet/onvoldoende in het belang van deelnemers blijken te zijn met als gevolg reputatieschade en hoge kosten door claims	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het datakwaliteitstraject wordt doorlopen met als doel een "schone" transitie. 2. Er is een keuzebegeleidings-/zorgplicht implementatietraject doorlopen door APG. 3. De zorgambitie van bpfBOUW is besproken in het bestuur in februari en doorontwikkeling vindt plaats in Q3/Q4 2024. 4. Ontwikkelingen in deelnemersgroepen worden gemonitord (op maatschappelijk niveau). 5. Er wordt een ROK gevormd. 6. APG heeft een klachten en claimsstraat neergezet. BpfBOUW is erbij betrokken. 7. BpfBOUW voert legal checks uit, waardoor de vervolgschade in geval van claims lager wordt ingeschat. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. 11 Finaliseren traject datakwaliteit. 2. 2 Opgvolging geven aan de bevindingen van GIA voortkomend uit de audit op keuzebegeleiding. 3. Uitwerken zorgambitie bpfBOUW. 4. Besluitvorming ROK.
Stakeholdermanagement	Het risico op inadequaat stakeholdermanagement door oa. het ontbreken van een communicatiestrategie per stakeholder met als gevolg ontevreden stakeholders	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is additionele capaciteit aangetrokken ten behoeve van stakeholdermanagement om dit beter te borgen in beleid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. BpfBOUW werkt aan stakeholdermapping.
Governance / besluitvorming	Het risico dat het besluitvormingsproces vertraagd door veranderende omgeving (politiek, sociale partners) en/of een gebrek aan vertrouwen tussen sociale partners en/of tussen bpfBOUW en zijn uitvoerders of bpfBOUW en sociale partners met als gevolg ontevreden stakeholders en/of verdere reputatieschade	<ol style="list-style-type: none"> 1. APG houdt bpfBOUW op de hoogte van ontwikkelingen rondom ABP en de wensen/eisen die worden neergelegd rondom de modulaire regeling > risico geen opdrachtaanvaarding vanwege niet-uitvoerbaarheid 2. Er vindt constructief overleg plaats met sociale partners over (on)mogelijkheden rondom modulaire regeling. 3. Monitoring beoordeling deliverables andere fondsen door toezichthouders. 4. Monitoren ontwikkelingen politiek. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stakeholdermanagement vanuit de voorzitters van het bestuur. 2. Doorlopende monitoring toezichtguidance m.b.t deliverables. 3. Monitoring wet- en regelgeving. 4. Analyseren regeerakkoord en impact NPC.
Scope beheersing	Het risico dat het NPC programma niet het gewenste resultaat oplevert door onduidelijke scope van het plan van aanpak, 'white spots', onduidelijk doel, gebrek aan eenduidig begrip omtrent meten van resultaat en/of door onvoldoende toetsing van haalbaarheid van deliverables met als gevolg additionele kosten en/of vertraging.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is een oorspronkelijk plan van aanpak uit 2021 dat nog steeds van kracht is. 2. Op diverse deelonderwerpen is sprake van plannen van aanpak. 3. Het realiseren van de doelen van de plannen van aanpak wordt gemonitord door de Werkstromen, Werkgroepen en de Stuurgroep op basis van statusrapportages in vergaderingen. 4. Vaststellen scope Project NPC na afronding invaarbesluit. 5. Implementatie van een wijzigingenbeheerproces voor de scope van Project NPC. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vaststellen acceptatiecriteria. 2. Healthcheck uitgevoerd ter verbetering van scoping.

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
Governance	Het risico dat het NPC programma niet het gewenste resultaat oplevert onvoldoende vastlegging van rollen, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden met als gevolg additionele kosten en/of vertraging.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is een nieuwe programma-structuur uitgewerkt n.a.v. een diepgaande evaluatie van governance, programma-opzet en programma-inrichting. 2. Er is opvolging gegeven aan de aandachtspunten van DNB die zijn voortgekomen uit het RIG Governance van DNB dat in Q3 2023 heeft plaatsgevonden. 3. BpfBOUW werkt aan aanscherpen van taakverdeling Project NPC en BWG's. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vaststelling programmacharter. 2. Opvolging mogelijke bevindingen RIG Governance 2 mei 2024. 3. Healthcheck uitgevoerd ter verbetering van governance programma (vervolgschade wordt gemitigeerd en daarmee gaat de impact omlaag).
Plan van aanpak	Het risico dat strategische risico's en scenario's vanuit de run onvoldoende worden doorvertaald in Programma NPC doordat deze onvoldoende inzichtelijk zijn met als gevolg additionele kosten en/of vertraging.	<ol style="list-style-type: none"> 1. In de ERB van bpfBOUW (met thema NPC) zijn de strategische risico's voor bpfBOUW met een horizon van 10 jaar in kaart gebracht en zijn strategische scenario's doorgerekend. 2. De monitoring en evaluatie van strategische risico's is onderdeel van het reguliere risicomanagementproces. 3. In de programmarisicoanalyse NPC zijn strategische risico's opgenomen. 4. De belangrijkste risico's worden besproken in de Stuurgroep NPC. 5. In de Jaarlijkse Integrale Risicoanalyse in december 2023 is voor alle risico's uit de risicotaxonomie (inclusief strategische risico's) de impact van NPC in kaart gebracht. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Risico's in kaart, maar grootste risico is op dit moment combinatie schuivende planningen, key man risk en (capaciteits)claim ABP. bpfBOUW is hierover in gesprek met APG.
Plan van aanpak	Het risico dat vertaling van transitieplan niet adequaat geschied doordat inzichten van werkgevers/deelnemers onvoldoende worden meegenomen in het programma (stakeholdermanagement) met als gevolg ontevreden belanghebbers	<ol style="list-style-type: none"> 1. Door de inrichting van de Pensioencommissie Bouwnijverheid worden werkgevers-/werknemersinzichten geadresseerd. 2. Het VO wordt vanaf het begin bij het programma betrokken. 3. Er is invulling gegeven aan het hoorrecht van pensioenge-rechtigdenorganisaties en slapers. 4. Er heeft een risicopreferentie-onderzoek onder deelnemers plaatsgevonden. 5. Er heeft een uitvoeringstoets op transitieplan plaatsgevonden. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Besluitvorming APG over juridische/technische haalbaarheid/uitvoerbaarheid. 2. BpfBOUW werkt aan verbeterinitiatieven ten aanzien van het stakeholdermanagement.
Scope beheersing	Het risico op onvolledige scoping van het programma door onvoldoende inzicht in de impact van Wtp op de interactie van de pensioenbeheerketen en vermogensbeheerketen met als gevolg geen integrale besturing, onvolledige beheersing risico's en onvoldoende inzicht van alle deliverables	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is een analyse uitgevoerd door APG AM en op basis hiervan zijn deliverables gedefinieerd en in de GRIP-planning van APG opgenomen. 2. Er is sprake van participatie van APG AM in verschillende gremia van het NPC-programma. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Delen/uitvoeren risicoanalyse op koppelpunten AM/ DWS-FB (verbindingsfunctie).

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
		<p>3. De bouw van de verbinding-functie tussen APG AM en APG DWS-FB is expliciet opgenomen in de scope van Werkstroom B.</p> <p>4. Periodieke afstemming tussen Werkstroom A/B.</p> <p>5. Waarborgen dat ontwikkelingen omtrent de toezichthouder in de scope worden meegenomen (koppeling met compliance).</p> <p>6. BpfBOUW stelt scope van Project NPC vast na afronden invaarbesluit.</p>	
Management en communicatie	Het risico dat de Stuurgroep niet optimaal presteert door onvolledige overzicht/regie, het niet op één lijn liggen voor wat betreft NPC aanpak (binnen Stuurgroep of met bestuur) en/of verschillende bestuurlijke snelheden van Stuurgroep/Regiegroep/bestuur met als gevolg ontevreden interne stakeholders en/of vertraging	<p>1. Er is een plan van aanpak met een meerjarige horizon opgesteld.</p> <p>2. Er vindt intensieve afstemming plaats met APG, doordat de programmamanager tevens participeert in het programma van APG.</p> <p>3. Er wordt gewerkt aan de hand van een integrale planning.</p> <p>4. Er is een nieuwe programmastructuur met bijbehorend programmacharter (concept) opgesteld.</p> <p>5. Er vindt structureel afstemming plaats tussen programmamanagement.</p> <p>6. Iedere studiedag van het bestuur wordt NPC geagendeerd en wordt het voltallige bestuur meegenomen in NPC-onderwerpen ter voorbereiding op besluitvorming.</p> <p>7. Een aantal bestuursleden (voorzitters commissies) participeert in de Stuurgroep en/of bestuurlijke werkgroepen, waarmee wordt voorkomen dat sprake is van misalignment tussen bestuur en Regiegroep.</p> <p>8. De vergaderstukken van de Regiegroep, belangrijke stukken en definitieve stukken zijn voor het voltallige bestuur, het bestuursbureau, de RvT en het VO toegankelijk in OurMeeting.</p> <p>9. Door APG worden voor bestuurders van klantfondsen met grote regelmaat bijpraatsessies georganiseerd.</p>	

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
Scoping	Het risico dat voortgang van programma en deliverables niet adequaat worden gemonitord doordat het totale speelveld van het programma niet wordt overzien, waardoor zaken gefragmenteerd worden opgepakt en/of resultaten, besluiten, onderzoeken en andere documentatie onvoldoende worden vastgelegd met als gevolg vertraging	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is een Stuurgroep ingesteld, alsmede programmamanagement om het totale speelveld van het programma en regie te hebben op de samenhang tussen de verschillende onderdelen. 2. Er is een integrale planning opgesteld. 3. Er is een verantwoordingsdocument in concept opgesteld, waarin de vastlegging van alle besluiten in het kader van NPC is opgenomen, alsmede de onderbouwing voor deze besluiten. 4. Besluiten van het bestuur en de Stuurgroep NPC worden vastgelegd in notulen met tevens de overwegingen die ten grondslag liggen aan de besluiten. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inregelen van voortgangsrapportage vanuit de werkstromen van Project NPC.
Governance / besluitvorming	Het risico dat besluitvorming vertraagd/niet mogelijk is doordat een geleding van het VO een negatief advies geeft over o.a. invaarsbesluit waardoor de beoogde invaardatum in het beding kan komen met reputatie- en financiële schade als gevolg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het VO is meegenomen in de planning van het NPC-programma en heeft een toelichting gekregen op inhoudelijke aspecten. 2. Er worden verschillende kennisessies tav NPC voor het VO georganiseerd. 3. Voor het VO wordt een Q&A bijgehouden. 4. Iedere VO-vergadering (ook nieuwe VO) wordt het VO bijgepraat over de programma-ontwikkelingen, inhoud, beslismomenten en duidelijke afspraken maken over de rol die het VO heeft en wordt het VO dieper meegenomen in alle aspecten van het programma NPC. 5. De VO-vergaderingen worden bijgewoond door de voorzitters van bpfBOUW, alsmede andere bestuurders van bpfBOUW en bestuursbureau-medewerkers, afhankelijk van de agenda-onderwerpen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Structureel aandacht houden voor bestuurlijke interactie VO.
Governance / besluitvorming	Het risico dat besluitvorming vertraagd/niet mogelijk is doordat DNB uiteindelijk niet akkoord gaat met het invaarsjabloon en/of implementatieplan waardoor de beoogde	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er vindt op structurele basis overleg plaats met DNB door de voorzitters en de directeur van het bestuursbureau, waarin NPC een vast onderdeel is. 2. Er vindt partiële indiening plaats. 3. Er worden controlemechanismen ingericht voor de controle op bij DNB in te dienen stukken 4. BpfBOUW heeft controles ten behoeve van invaarmelding, oa.. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tijdige aanlevering implementatieplan en invaarsjabloon bij DNB en WCP bij AFM. 2. Uitvoering controles vooraf op aan te leveren stukken. 3. Een dedicated team gedurende de periode dat de invaarmelding loopt bij DNB.

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
Governance en rapportage	Het risico dat bpfBOUW onvoldoende is geëquipeerd (wendbaar)/ de governance van bpfBOUW is niet geschikt en daardoor een belemmering voor de uitvoering van het NPC-programma, door onvoldoende aandacht voor de juiste rolverdeling/rolvastheid binnen bpfBOUW, onduidelijkheid met betrekking tot rol/functie van verschillende gremia in gezamenlijke sessies en/of ontbreken van inhoudelijke mandatering van Stuurgroep met als gevolg additionele kosten door extra externe inhuur en/of vertraging.	<p>hanteren van 4 ogenprincipe, uitvoeren van eindcontrole door externe adviseur.</p> <p>5. BpfBOUW heeft gebruik gemaakt van partiële beoordeling datakwaliteit.</p> <p>6. BpfBOUW leunt op ervaringen van APG in het kader van 2025 fondsen.</p> <p>1. Er is een nieuwe programmastructuur ingericht.</p> <p>2. Er is een concept programmacharter opgesteld.</p> <p>3. Er heeft een RIG Governance met DNB plaatsgevonden en de aandachtspunten voortkomend uit dit RIG zijn geïmplementeerd.</p> <p>4. Er is een nieuwe programmastructuur uitgewerkt met daarbij in concept een programmacharter, waarin tbv's van verschillende gremia/functionies zijn vastgelegd.</p> <p>5. Voor het overleg inzake NPC met Sociale Partners is de Pensioencommissie Bouwnijverheid in het leven geroepen.</p> <p>6. Bestuursleden/ bestuursbureau medewerkers wonen overleggen van het VO/ Sociale Partners bij.</p> <p>7. Er is een externe adviseur door het VO aangesteld, alsmede door sociale partners.</p> <p>8. Participatie standaard voorzitters + bestuurders + bestuursbureau.</p> <p>9. ER heeft een RIG Governance plaatsgevonden in Q3 2023 naar aanleiding waarvan opvolging is gegeven aan de aandachtspunten van DNB.</p> <p>10. De rol van VO en RvT is uitgewerkt en beide hebben een "spoorboekje".</p> <p>11. BpfBOUW werkt aan aanscherpen van mandaat Stuurgroep NPC tov Bestuur.</p> <p>12. BpfBOUW werkt aan aanscherpen van taakverdeling Project NPC en BWG's.</p>	<p>1. Implementeren programmacharter.</p> <p>2. Opvolging aandachtspunten DNB RIG Governance 2 mei 2024.</p>
Governance en rapportage	Het risico op onjuiste-, vertraagde- of uitblijven van besluitvorming door onvoldoende/verkeerde beschikbare stuurinformatie en/of stakeholders met verschillende belangenwaardoor implementatie in de uitvoering niet op tijd kan worden gerealiseerd en wettelijke	<p>1. Specialisten van het bestuursbureau participeren in de werkstromen, tezamen met specialisten van APG.</p> <p>2. BpfBOUW kan op een groot aantal inhoudsdeskundigen van APG steunen in het NPC-programma.</p>	<p>1. Besluitvorming haalbaarheid en uitvoerbaarheid APG.</p> <p>2. Stakeholdermanagement vanuit de voorzitters van het bestuur.</p> <p>3. Verbetering van voortgangsrapportage (bevinding op basis van Wtp Healthcheck).</p>

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
	termijnen niet worden gehaald	<ol style="list-style-type: none"> 3. Door APG worden risicoanalyses gedeeld (programmaniveau en logs blokken). 4. APG heeft een three lines model ingericht binnen PvS in de vorm van House of Comfort. 5. Er is een integrale planning beschikbaar alsmede plannings voor deelprojecten. 6. De Stuurgroep NPC heeft besloten de indieningstermijn van stukken bij DNB uit te stellen tot 1 oktober 2024. 7. Er is geïnvesteerd in het volledig betrekken van VO en RvT bij het NPC-traject d.m.v. studiedagen, aanwezigheid voorzitters, aanwezigheid andere bestuurders en bestuursbureau medewerkers bij het VO. 8. Er is een Pensioen Commissie van sociale partners ingericht, waarin ook bestuurders en bestuursbureau medewerkers aanwezig zijn. 9. Er is een periodieke voortgangsrapportage ten behoeve van NPC programma. 	
Continue waarborging en lerend vermogen	Het risico dat programmawerkzaamheden in het geding komen door onvoldoende inhoudelijke kennis/vaardigheden van stuurgroep-/bestuurs-/commissie-/bestuursbureauleden en/of APG met als gevolg ontevreden stakeholders, financiële schade en/of extra aandacht van toezichthouder	<ol style="list-style-type: none"> 1. Naast iedere bestuursvergadering vindt een studiedag plaats waarin de laatste jaren NPC-onderwerpen op de agenda staan t.b.v. beeld-/oordeelsvorming. 2. Er is een opleidingsprogramma voor het bestuur. 3. Er vinden niet-inhoudelijke vaardigheidsbijeenkomsten plaats voor zowel bestuur (Mens en Werk) als bestuursbureau (2 daagsen). 4. Er vinden evaluaties plaats op individueel, commissie of bestuursniveau. 	1.Opschalen capaciteit bestuursbureau
Mensen	Het risico dat het NPC-programma suboptimaal verloopt door onvoldoende draagvlak binnen bpfBOUW en/of onvoldoende samenwerking tussen de verschillende gremia in het programma (Stuurgroep, BWG'en, werkstromen en commissies) met als gevolg hogere kosten en/of reputatieschade door vertraging/kwaliteit van uitkomsten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het bestuur wordt iedere studiedag geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom NPC, hetgeen bijdraagt aan het draagvlak en zorgt dat bestuursleden aangehaakt blijven. 2. Bestuursbureau medewerkers worden maximaal ingezet in het NPC-programma. 3. Er is een Stuurgroep ingesteld die de integrale aanpak, bewaking, samenwerking tussen de verschillende in-/externe partijen bewaakt. 	

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
		<p>4. Er is een programmamanagement ingesteld (programmamanager/ projectleiders) die een oversight rol hebben en de verschillende werkstromen en resultaten/deliverables verbinden.</p> <p>5. Er zijn werkstromen ingericht waarin zowel medewerkers van het bestuursbureau van bpfBOUW als van APG participeren.</p>	
Resource en performance management	Capaciteit binnen de uitvoeringsorganisatie ten behoeve van advisering door onvoldoende bemensing danwel kwaliteit en/of (te) zwaar belaste keyfuncties (key man risk) met als gevolg reputatieschade door vertraging en/of kwaliteit van uitkomsten	<p>1. APG rapporteert over het key man risk binnen het PvS-programma</p> <p>2. De programmaorganisatie van bpfBOUW monitort continue de planning en opvolging van acties, alsmede kwaliteit van deliverables</p>	1. Gesprek RvB APG over combirisico schuiven plannings/ rode key man risk/ (capaciteits)claim ABP
Risico beheersing	Het risico dat mogelijke gebeurtenissen die een negatief effect hebben op het programma kunnen manifesteren door onvoldoende inzicht in het risicobeeld met bijbehorende beheersmaatregelen waardoor bpfBOUW onvoldoende kan anticiperen op deze gebeurtenissen met impact op het resultaat van het programma	<p>1. Er wordt een integrale benadering (zowel RSA als risicoreportage) gerealiseerd waarbij risicomangement programma NPC en werkstromen samenkomen.</p> <p>2. Detailniveau in risicomangement wordt voor wat betreft programma NPC teruggebracht om belangrijkste risico's meer inzichtelijk te maken.</p>	<p>1. Risicomangement incorporeren in de projectgovernance waarmee actualiteit en periodiciteit wordt gewaarborgd</p> <p>2. Aantrekken van additionele capaciteit.</p>
Benefits management	Het risico dat alleen de focus op Wtp compliant worden is gericht door een enge definitie van de doelstelling van het NPC programma waardoor er onvoldoende neven resultaten worden behaald (naast compliant zijn) zoals efficiëntie, deelnemerstevredenheid, etc.	<p>1. Er zijn met sociale partners toets criteria opgesteld waarin benefit elementen worden benoemd (e.g. automatisering).</p> <p>2. De beoogde resultaten zijn in kaart gebracht en gerelateerd aan werkstromen en deliverables.</p> <p>3. Er is project documentatie waarin, naast Wtp-compliant zijn, de verwachte baten worden beschreven.</p>	
Complexiteitsreductie	Het risico dat continuïteit van de uitvoering onvoldoende geborgd is en beoogde complexiteitsreductie (in huidige regeling) onvoldoende wordt gerealiseerd (overgangs recht) door complexe elementen uit huidige regeling ,uitwerking van aanvullende wensen in modulaire regeling en/ of besluitvorming in het kader van complexiteitsreductie is niet tijd/ volledig, danwel uitvoerbaar waardoor het invaren wordt bemoeilijkt	<p>1. Het project complexiteitsreductie is uitgevoerd om deze elementen te inventariseren en te prioriteren, zodat een zo makkelijk mogelijke overgang naar het nieuwe pensioensstelsel, zonder het meenemen van uitzonderingen en onnodige complexiteit kan plaatsvinden.</p> <p>2. Bij het vormgeven van de modulaire regeling wordt zoveel mogelijk aangesloten bij het standaard voorstel van de uitvoerder. Afwijkingen worden onderbouwd voorgelegd aan</p>	

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
		<p>sociale partners met verhoogde aandacht voor het instandhouden van de onderlinge relatie.</p> <p>3. Er is een analyse gemaakt door APG van welke complexiteit er in de huidige regeling zit en een plan voor de oplossing. bpfBOUW krijgt iedere werkstroom B-vergadering gerapporteerd over de voortgang van oplossing van complexiteitsissues.</p> <p>4. Er zijn uitvoerbaarheidsanalyse en de belangrijkste knelpunten zijn geïdentificeerd.</p> <p>5. Iedere Werkstroom B-vergadering ontvangt het bestuursbureau een statusrapportage op de verschillende complexiteitsreductie onderwerpen.</p>	
Resource en performance management	Het risico dat programmawerkzaamheden in het geding komen door onvoldoende capaciteit en/of beschikbaarheid van capaciteit met als gevolg ontevreden stakeholders, financiële schade en/of extra aandacht van toezichthouder	<p>1. Er wordt opgeschaald in externe capaciteit.</p> <p>2. Er is een vervangingsschema voor het bestuursbureau.</p> <p>3. Er is strategisch opvolgings- en continuïteitsplan voor het bestuur.</p> <p>4. De vergoeding voor bestuur/VO is ivm extra werkzaamheden verhoogd tot 1/1/2026.</p> <p>5. Door de Stuurgroep, het programmabureau en de directie van het bestuursbureau wordt de beschikbare capaciteit gemonitord teneinde deze juist te kunnen inzetten o.b.v. prioriteitstelling.</p> <p>6. Er wordt opgeschaald in externe capaciteit t.b.v. het NPC-programma, zodat ook aandacht aan de 'run' kan worden gegeven.</p> <p>7. Middels externe inhuur wordt extra capaciteit gecreëerd.</p> <p>8. Middels externe inhuur is additionele capaciteit gecreëerd.</p>	<p>1. Verder implementeren nieuwe programmastructuur + charter.</p> <p>2. Aanstellen vervanger directeur bedrijfsvoering.</p> <p>3. Versterken eerstelijns risicomangement.</p>
Planning	Het risico dat de beoogde planning in het geding komt en daarmee geen extra comfort verschaft ten behoeve van het behalen van het einddoel door het niet halen van mijlpalen, afhankelijkheden tussen werkstromen en/of onvoldoende ruimte voor tussentijdse evaluatiemomenten en/of vertraging in het tot stand komen van wet- en regelgeving met als gevolg ontevreden stakeholders, belanghebbenden, financiële schade en/of extra aandacht van toezichthouder	<p>1. De algehele planning voor alle deliverables wordt continue geüpdate.</p> <p>2. Er vinden programmabureauoverleggen om deze afhankelijkheden te bewaken.</p> <p>3. Er vindt regelmatig afstemming plaats binnen het bestuursbureau tussen deelnemers in WS A en WS B.</p> <p>4. Tussentijdse evaluatie is als onderdeel evaluatie opgenomen.</p>	<p>1. Gesprek voeren over schuivende planningen/rode key man risk/capaciteit APG.</p> <p>2. Opschalen capaciteit bestuursbureau.</p> <p>3. Programmacharter finaliseren en door goedkeuringsproces laten lopen.</p> <p>4. Analyse regeerakkoord.</p> <p>5. Doorlopende monitoring ervaringen andere pensioenfondsen met (partitiële) indiening bij DNB.</p>

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
		<p>5. De totstandkoming van het regeerakkoord wordt gemonitord. Onvoorspelbaarheid nieuw kabinet/ regeerakkoord (referendum).</p> <p>6. Er vindt monitoring plaats van ervaringen van andere fondsen t.a.v. (partiële indiening van plannen/invaarsjabloon.</p> <p>7. bpfBOUW hanteert een meer gedetailleerde planning.</p>	
Kosten beheersing	Het risico dat bpfBOUW niet in control is op het gebied van kosten met betrekking tot het programma door ontbreken van een adequate begroting, ontbreken van goede vastelegging van kosten en/of een te grote focus op de korte termijn bij kostenafwegingen waardoor er onvoldoende 'cost control' plaatsvindt, tijdige bijsturing niet mogelijk is en er onnodige en onvoorziene (hoge) uitgaven worden gedaan	<p>1. Er is een begroting op hoofdlijnen opgesteld.</p> <p>2. Een bestuursbureau medewerker is toegevoegd aan het programmamanagement met als aandachtsgebieden planning en financiën (incl. cost control).</p> <p>3. Op jaarbasis wordt een gedetailleerde programmabegroting opgesteld als onderdeel van de fondsbegroting.</p> <p>4. Met ABP/ PWRI is afgestemd op welke wijze over kosten wordt gerapporteerd door onszelf in het jaarverslag t.b.v. van een vergelijkbaarheid</p> <p>5. In het programmabureau vindt monitoring van de kosten plaats.</p> <p>6. bpfBOUW ontvangt een kostenonderbouwing van APG.</p> <p>7. Bij de kostenafweging wordt de planning op niveau 1 meegenomen waardoor het 'grotere plaatje' wordt meegenomen in de afwegingen.</p> <p>8. Ieder kwartaal wordt in het tactisch overleg over kosten van NPC gesproken, indien aan de orde.</p> <p>9. APG heeft een notitie inzake kosten voor 2023/2024 opgesteld waarin nog een aantal kostencomponenten wordt opengelaten en waarin nog geen indicatie is gegeven voor de kosten na transitie.</p> <p>10. Er is afgesproken met APG dat de structurele kosten van de uitvoering het nieuwe pensioencontract (na transitie) tenminste marktconform zijn, zowel voor prijs als kwaliteit.</p> <p>11. BpfBOUW ontvangt priodiek kostenoverzicht van adviserende partij(en) en voert hier met partij overleg over.</p>	<p>1. Specificering van de kosten voor 2025.</p> <p>2. Duidelijkheid verstrekken over kostencomponenten die nog niet helder zijn voor bpfBOUW.</p> <p>3. Op termijn helderheid verschaffen over de verwachte kosten na transitie (run).</p>

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
Kwaliteitsbeheersing	Het risico dat deliverables van het NPC Programma niet Wtp compliant zijn door het ontbreken van beschreven acceptatiecriteria, door het steunen op kwaliteitsmanagement van APG en/of sector overstijgende kaders, door beperkte vastlegging van deliverables met als gevolg ontevreden stakeholders, belanghebbenden, financiële schade en/of extra aandacht van toezichthouder	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwaliteitsbeheersing door middel van kwaliteit van mensen. 2. BpfBOUW steunt op checks APG. 3. Modulaire regeling is getoetst en valt binnen wet- en regelgeving. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Borgen van expliciete aandacht voor kwaliteitscriteria uiterlijk in de fase oordeelsvorming van NPC deliverables (quality assurance). 2. Borgen van opvolging realisatie kwaliteitscriteria van NPC deliverables (quality control).
Governance / besluitvorming	Het risico dat besluitvorming vertraagd/niet mogelijk is doordat een de RvT een negatief advies geeft over o.a. invaarbesluit waardoor de beoogde invaardatum in het beding kan komen met reputatie- en financiële schade als gevolg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is sprake van intensieve ondersteuning en begeleiding van het adviesproces bij de RvT 2. Het RvT is meegenomen in de planning van het NPC-programma en heeft een toelichting gekregen op inhoudelijke aspecten. 3. Er zijn verschillende kennis-sessies tav NPC voor het RvT georganiseerd. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Structureel aandacht houden voor bestuurlijke interactie RvT.
Invaren	Het risico dat het bestuur de risico's van het invaren onvoldoende meeweegt waardoor een besluit tot invaren niet goed onderbouwd is.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bestuur heeft in oordeelsvorming en besluitvorming expliciet aandacht besteed aan de risico's omtrent invaren. Hierbij vindt een stevige challenge vanuit SFH RB plaats. 2. RvT doet een challenge op de risico's en beheersing omtrent invaren 3. In het plan van aanpak IWIP is niet alleen reguliere dienstverlening per 01-01-2026 genoemd maar ook processen en systemen van het invaarproces 	
Invaren	Het risico dat de besluitvorming niet volgens het afgesproken proces verloopt waardoor het invaarbesluit besluit niet juist en/of evenwichtig is, met als gevolg dat het besluit achteraf aangevochten wordt.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Naleven van de bestuurlijke processen inclusief betrokkenheid en rol van gremia. Het programma is verantwoordelijk voor de controle op het juist doorlopen van bestuurlijke processen. 2. Sleutelfunctiehouders zijn betrokken in proces 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er vindt een juridische check plaats om te waarborgen dat bpfBOUW de goede stappen neemt.
Invaren	Het risico dat er ingeval van een No Go besluit, geen adequaat fall back scenario in place is	<ol style="list-style-type: none"> 1. BpfBOUW heeft een fall back scenario opgesteld waarin invaren wordt uitgesteld, mogelijk tot 01-01-2028. Dit scenario is getoetst door APG. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er wordt tijdige communicatie gerealiseerd waarmee de lange termijn impact op reputatie wordt gemitigeerd.
Invaren	Het risico dat een No Go besluit in aanloop naar invaren 01-01-2026 een negatieve impact op vermogensbeheer heeft	<ol style="list-style-type: none"> 1. BpfBOUW heeft nog geen grote wijzigingen in beleggingsbeleid aangebracht die ingeval van No Go teruggedraaid dienen te worden 2. In aanloop van 2026 zal dit het fonds mogelijk maatregelen 	

Onderwerp	Risico omschrijving (het risico dat..)	Huidige mitigerende maatregelen	Aanvullende mitigerende maatregelen
		nemen ten aanzien van bescherming van transitiedoelen 3. Het transitiemoment en het invaarmoment zijn gekoppeld	
Invaren	Het risico dat een No Go besluit in aanloop naar invaren 01-01-2026 een negatieve impact heeft op pensioenuitvoering	1. Het huidige systeem GPS voor bpfBOUW is nog volledig operationeel en blijft operationeel voor de FTK regeling	1. Afspraken en/of garanties vanuit APG om te waarborgen dat het GPS systeem inclusief bijbehorend personeel etc. operationeel blijft tot aan moment van invaren, ook bij uitstel van invaren
Invaren	Het risico dat (gewezen) deelnemers of gepensioneerden naar de rechter stappen en bezwaar maken tegen invaren waarbij de rechter deze (gewezen) deelnemers of gepensioneerden in het gelijk stelt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er is sprake van een gedegen proces tot aan invaren waarbij de nodige bestuurlijke processen inclusief de juiste betrokkenheid en rol van gremia worden nageleefd. Het programma is verantwoordelijk voor de controle op het juist doorlopen van bestuurlijke processen. 2. Bij elk onderdeel is de effectiviteit, proportionaliteit, solidariteit en continuïteit van de gevolgen van de keuze ten behoeve van evenwichtige belangenafweging in kaart gebracht voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. 3. BpfBOUW hanteert een beoordelingskader evenwichtigheid en toetst hiertegen. 4. BpfBOUW heeft in het licht van de transitie de datakwaliteit extra gecontroleerd. DNB heeft deze aanpak getoetst en positief beoordeeld. 5. De deliverables van het programma zijn getoetst aan wet- en regelgeving. Indien wenselijk is extern juridisch advies ingewonnen. 6. Een toets is uitgevoerd op de wetgeving en jurisprudentie op gelijke behandeling (arbeidsverhouding, leeftijd) en eigendomsrecht (inmenging via wetgeving, gerechtvaardigd publiek belang). 7. De sleutelfunctiehouders zijn betrokken geweest en hebben opinies afgegeven bij deliverables voor besluitvorming. 	

Concluderend oordeel bestuur

De overgang naar een nieuwe contract onder de Wtp en de transitie daarnaartoe is een zeer ingrijpende verandering voor bpfBOUW. In het proces tot op heden heeft het bestuur de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht bij de besluitvorming. Hierbij zijn de verschillende stakeholders betrokken bij de diverse tussenstappen.

We hebben de risico's zorgvuldig in kaart gebracht. Zowel de inhoudelijke risico's op de verschillende terreinen zoals beschreven in dit hoofdstuk als de programmarisico's in de vorige paragraaf. De programmarisico's worden frequent tegen het licht gehouden en over gerapporteerd in de stuurgroep. Nieuwe risico's worden gesignaleerd en beheersmaatregelen toegevoegd. Tegelijk kunnen we onze ogen niet sluiten voor het feit dat er netto restrisico's zullen resteren. Wij vinden deze risico's acceptabel. De belangrijkste beheersmaatregelen in deze zijn om transparant te zijn richting alle stakeholders dat er netto risico's resteren en om ervoor te zorgen dat we adequaat zullen handelen als deze risico's zich manifesteren. Het bestuur van bpfBOUW ziet de overgang naar het nieuwe contract en het invaren van de bestaande aanspraken en rechten met vertrouwen tegemoet.

Concluderend oordeel Raad van Toezicht

De RvT heeft het door het bestuur voorgenomen besluit tot invaren beoordeeld op onder andere evenwichtige belangenafweging, de risicobeoordeling alsmede het gevolgde bestuurlijke proces.

De RvT heeft onder voorwaarden goedkeuring verleend aan het door het bestuur voorgenomen besluit tot invaren inclusief het aanwenden van het vermogen van het pensioenfonds. Onderdeel van de voorwaarden was de beoordeling van de invaar- en uitvoeringsrisico's. De RvT heeft vastgesteld dat het bestuur voldoende aandacht aan deze risico's heeft besteed.

Het bestuur heeft aan de RvT aangegeven op welke wijze aan deze en overige voorwaarden is voldaan. Hiermee is de goedkeuring van de RvT definitief.

Concluderend oordeel Sleutelfunctiehouder Risicobeheer

Als sleutelfunctiehouder risicobeheer van bpfBOUW stel ik vast dat het fonds een gedetailleerde analyse heeft gedaan van de strategische, financiële, operationele en compliance- en integriteitsrisico's met betrekking tot het invaren en de uitvoering van de nieuwe regeling. Het fonds heeft mij voldoende betrokken bij alle besluitvorming en heeft mijn opinies meegewogen bij alle besluiten. De aanbevelingen die ik gedurende het proces heb gedaan zijn afdoende opgevolgd. Daarmee kom ik tot de conclusie dat de risico's goed in kaart zijn gebracht en voldoende beheersing aanwezig is om op beheerste en integere wijze over te gaan naar de nieuwe pensioenregeling.

*Hans Snijders, Sleutelfunctiehouder Risicobeheer
bpfBOUW*

3 Data en datakwaliteit

Voor het invaren in het nieuwe pensioenstelsel is onze datakwaliteit van essentieel belang. Zonder afdoende inzicht in de datakwaliteit voorafgaand aan het invaren, kunnen wij geen evenwichtig invaarbesluit nemen en kunnen fouten ontstaan in de berekende individuele 'pensioenvermogens' van onze deelnemers.

Onze deelnemers moeten erop kunnen vertrouwen dat de omzetting naar de individuele pensioenvermogens correct gebeurt en dat zij krijgen waar zij recht

op hebben. Fouten in data of in de uitvoering – zeker waar het persoonlijke pensioeninformatie of bedragen betreft – kunnen zorgen voor moeilijk te herstellen vertrouwen bij geraakte deelnemers en kunnen ook publicitaire impact hebben. Om de kwaliteit van deze data te borgen, sluit bpfBOUW aan bij de Guidance die daarover vanuit de Pensioenfederatie gegeven wordt via het Kader Datakwaliteit, waarover hierna meer.

3.0 Algemeen

De Pensioenfederatie heeft in afstemming met DNB een Kader Datakwaliteit gepubliceerd met als doel te faciliteren dat pensioenuitvoerders die wensen in te varen op een consistente en aantoonbare wijze de datakwaliteit onderbouwen en borgen. BpfBOUW maakt bij het vaststellen van datakwaliteit gebruik van dit Kader, om aantoonbare inzage in de datakwaliteit te kunnen bieden en een oordeel te vormen over de datakwaliteit die nodig is om te kunnen invaren. Door dit Kader toe te passen levert bpfBOUW een aantoonbare inspanning om de datakwaliteit te borgen vóór het invaren die de stappen omvat die in redelijkheid van haar gevraagd mogen worden. APG speelt vanuit de uitbesteding van de pensioenadministratie een belangrijke rol in de datakwaliteit. Wij hebben daarom ook in nauwe samenwerking met APG de borging van de datakwaliteit vormgegeven.

Het Kader Datakwaliteit, zoals dat gepubliceerd is door de Pensioenfederatie, onderscheidt zes fasen met daarbinnen verschillende uit te voeren stappen:

Fase 1 – Opzet Datakwaliteit

Fase 2 – Risico- Inventarisatie en -beoordeling

Fase 3 – Data-Analyses en Deelwaarnemingen

Fase 4 – Rapportage en beoordeling

Fase 5 – Verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden door externe accountant (AuP)

Fase 6 – Besluit over Datakwaliteit voor Invaren

Datakwaliteitsbeheersing (fase 1 tot en met 4)

De fasen 1 tot en met 4 leiden tot een beheerst datakwaliteitsraamwerk. In fase 5 worden de hiervoor ingerichte processen getoetst op basis van vooraf

beschreven procedures. Op basis van de impact van de feitelijke bevindingen uit fase 1 tot en met 4 beslist het bestuur of de datakwaliteit voldoet aan de norm. Daarna wordt in fase 6 de keuze gemaakt of de datakwaliteit voldoende is om in te varen.

APG heeft in samenwerking met bpfBOUW een plan geïmplementeerd, dat zorgt dat de beschreven procedures van fase 1 tot en met 4 worden geborgd. Als in de volgende paragrafen wordt gesproken over het Data onder regieplan, dan is dat een invulling van een deel van de activiteiten die beschreven staan in het Kader Datakwaliteit fase 1 tot en met 4.

Agreed Upon Procedures Datakwaliteit

Om een goed besluit te kunnen nemen over de datakwaliteit voor invaren, wordt in fase 5 van het Kader Datakwaliteit aan onze externe (fonds) accountant gevraagd om assurance-werkzaamheden uit te voeren, zoals overeengekomen in de zogenaamde Agreed Upon Procedures. (AuP). Daarin werkt onze accountant nauw samen met de huisaccountant van APG. Beiden volgen hierin het werkprogramma van de accountantsorganisatie NBA.

Het doel van de AuP-opdracht is om werkzaamheden te verrichten waarmee bpfBOUW als fonds in staat wordt gesteld om zelfstandig een oordeel te vormen over de juistheid en volledigheid van de relevante pensioendata die benodigd is voor het invaren naar het nieuwe pensioencontract (fase 6). Het doel van het daarbij geformuleerde AuP-werkprogramma is uniformering en daarmee binnen de pensioensector een vergelijkbare kwaliteit van de overeengekomen speci-

fieke werkzaamheden te bewerkstelligen. Omdat dit AUP-werkprogramma is afgestemd met DNB hoeft hierover geen (afzonderlijke) afstemming met DNB plaats te vinden. De uitkomsten van de AUP werkzaamheden worden ook gedeeld met DNB.

BpfBOUW heeft in samenwerking met APG de AuP op het proces van datakwaliteit doorlopen, zodat wij een

gefundeerde beslissing kunnen nemen ten aanzien van de datakwaliteit en op het door ons voorgomen moment kunnen invaren. Bij de uitwerking van de onderdelen op het gebied van data en datakwaliteit wordt, daar waar mogelijk, een verwijzing gemaakt naar de fase van het Kader en bijbehorende AuP procedures.

3.a. Beschikbaarheid van data, voor, tijdens en na transitie

De data die wordt gebruikt voor de uitvoering van onze Pensioenregeling is opgeslagen in bronsystemen bij APG. Deze bronsystemen vallen uiteen in verschillende soorten systemen, ieder met hun eigen functie. Voor het vaststellen van de beschikbaarheid van data zijn de volgende (soorten) systemen van belang: De mutaties van deelnemersgegevens worden verwerkt met behulp van de transactieverwerkende systemen. De hieruit resulterende data wordt beheerd en bewaard in specifieke datasystemen. De systemen voor de communicatie met deelnemers en werkgevers gebruiken deze data als 'doorgeefluik', maar bewaren deze niet. Dit geheel vindt plaats binnen de infrastructuur waarin de systemen technisch gehuisvest zijn. De infrastructuur systemen zorgen voor beveiliging, technische continuïteit en zijn van belang voor beheerste uitvoering van wijzigingen.

3.a.1 Voor transitie

Nagenoeg alle data-mutaties voor de deelnemers van bpfBOUW vinden plaats met behulp van de applicatie GPS. De database van GPS bevat dus alle deelnemer-data. GPS wordt onder andere van informatie voorzien vanuit interfaces met externe systemen (aanlevering door werkgevers, BRP, UWV systemen, etc.) en wisselt zelf ook data uit met andere applicaties (bijvoorbeeld excasso). In uitzonderlijke gevallen worden deelnemersgegevens in een andere bron opgeslagen dan GPS, bijvoorbeeld in Excel. Bij APG is ervoor gekozen om data uit de verschillende applicaties naar één verzamelstelsel over te brengen (Datakern) en daar te voorzien van Data Management. Dit Data Management wordt uitgevoerd met expliciete aandacht voor de volgende onderwerpen:

1. Gegevensbeheer
2. Data architectuur
3. Gegevensmodellering en -ontwerp
4. Gegevensopslag en -bewerkingen
5. Gegevensbeveiliging
6. Data-integratie en interoperabiliteit

7. Document- en contentbeheer
8. Datawarehousing en business intelligence
9. Beheer van metagegevens
10. Beheer van gegevenskwaliteit

Alle voor het invaren benodigde data wordt in de Datakern opgenomen en bewaard met aandacht voor bovengenoemde topics.

Risicobeheersing voor transitie

Bij APG worden risico's op onjuistheid en onvolledigheid van data gemitigeerd door:

- te zorgen dat data binnen het bronsysteem al zoveel mogelijk voldoet aan de eisen die er tijdens de hele levenscyclus aan worden gesteld. Hiervoor zijn in GPS vele controles geprogrammeerd;
- in de Datakern een afgestemde definitie van de data te hanteren, die wordt gehandhaafd door inrichting van geautomatiseerde datakwaliteitscontroles op de gegevens in de datakern; die onderdeel zijn van het eerder genoemde Datakwaliteitsbeheersingsraamwerk en
- implementatie van actief toegangsbeheer tot bronsystemen en dataverzamelingen waarbij de toegangs- en gebruikerseisen vanuit Data Security worden toegepast;
- bij het doorvoeren van wijzigingen in GPS of met GPS verbonden systemen in de systeemtests na te gaan of de data nog steeds voldoet aan de definitie en alle benodigde eigenschappen die daaruit voortvloeien;
- en door data-gerelateerde bevindingen in de procescontroles (waarover wordt gerapporteerd via ISAE3402/COS3000 rapportages) terug te koppelen naar de dataeigenaren, de oorzaak te onderzoeken en deze weg te nemen.

Daarnaast voeren Data Stewards bij APG de regie uit op de data in de Datakern en ondersteunen zij de Pensioenuitvoering bij het in kaart brengen van bovenge-

noemde activiteiten ter verbetering van de datakwaliteit in de bronsystemen.

Voorafgaande aan de transitie worden de volgende activiteiten uitgevoerd die belangrijk zijn voor de beschikbaarheid tijdens en na transitie:

- De voorbereiding van de transitie
- Voorbereiding van processen en systemen na transitie

Vorbereitung transitie

Dit omvat het voorbereiden van de uit te voeren berekening van de persoonlijke pensioenkapitalen. Deze berekening vindt plaats in de invaarstraat en bestaat uit de vermenigvuldiging van de opgebouwde aanspraak met een actuariële factor. Deze factor wordt voor iedere deelnemer bepaald aan de hand van een tabel. Deze tabel wordt voorafgaande aan de transitie opgebouwd. De gereedheid van de invaarstraat en de genoemde tabel worden voorafgaande aan de transitie vastgesteld. Hiervoor is een specifiek kwaliteitsraamwerk van toepassing om de juistheid van de tabel te waarborgen.

Vorbereitung van processen en systemen na transitie

Daarnaast worden voor transitie, als onderdeel van het APG programma Pensioen van Straks de nieuwe processen ontworpen en de systemen hiervoor gebouwd c.q. aangepast. Bij het ontwerp van de processen wordt via procesrisicoanalyse bepaald welke beheersingsmaatregelen nodig zijn voor het borgen van de betrouwbaarheid van de data die door deze nieuwe processen in de Datakern zal worden opgeslagen.

3.a.2 Tijdens transitie

Het datamigratieproces is een van de kernonderdelen van de transitie. BpfBOUW en APG hebben gekozen om de administratie van de nieuwe pensioenregeling vanaf 1-1-2026 uit te voeren met behulp van programmatuur van de leverancier Festina Finance. En om tijdens de transitie voor de uitvoering van de datamigratie en het uitvoeren van de invaarberekening gebruik te maken van een gespecialiseerde migratiepartner. Dit betekent dat tijdens de transitie, de volgende activiteiten plaatsvinden:

- Het transport van Datakern naar de migratiepartner; en
- De bewerking van data door de migratiepartner (uitvoeren invaarberekening en omzetten van de data naar het datamodel van Festina Finance); en

- Het transport vanuit de migratiepartner naar de doelsystemen binnen APG.

Het datamigratieproces vindt volledig geautomatiseerd plaats en voldoet aan de vereisten rondom beveiliging en toegankelijkheid ervan (encryptie, decryptie, logging).

Tijdens de transitie is sprake van een mutatiestop. Aangeboden mutaties worden opgevangen en nog niet verwerkt. Deze opgevangen mutaties worden via een gecontroleerd proces op werkdagen vastgelegd en verwerkt zodra de datamigratie naar het nieuwe doelsysteem is afgerond. Tijdens de transitie worden geen mutaties verwerkt. Mocht er sprake zijn van mutaties met een bepaalde mate van urgentie (bijvoorbeeld als gevolg van het overlijden van een deelnemer), dan wordt het proces tijdelijk handmatig uitgevoerd.

Risicobeheersing tijdens transitie

Het totale datamigratieproces wordt gecontroleerd door middel van een omspannende set van aansluitcontroles die integraal onderdeel zijn van het invaardraaiboek. Per (proef)migratie worden de activiteiten conform invaardraaiboek uitgevoerd, gedocumenteerd en getoetst. Dit ten behoeve van een aantoonbare borging van de geïdentificeerde significante transitierisico's. Deze zijn gericht op (1) Onjuiste en/of onvolledige ontsluiting van data uit de bronsystemen naar de Datakern (2) Onjuiste en/of onvolledige transformatie van de Invaardata en (3) Het onjuist en/of onvolledig transport en migratie van de Invaaren migratiedata.

Naast de aansluitcontroles wordt de geautomatiseerde schaduwberekening gecontroleerd om de juistheid van de berekeningen en overige dataomzettingen (naar het nieuwe systeem) vast te stellen.

In het migratieproces zijn controlepunten opgenomen waar besloten wordt om de volgende stap te starten. BpfBOUW is hierbij op twee punten betrokken: ten eerste bij het starten van het migratieproces (go/no-go moment) en ten tweede aan het einde van de transitie, bij het starten van de operationele processen in 'de nieuwe wereld'.

3.a.3 Na transitie

Zodra de besluitvorming over de volledigheid van de transitie (door het bestuur van bpfBOUW) is afgerond worden de operationele processen weer opgestart.

De mutaties worden volgens de nieuwe processen verwerkt, inclusief de mutaties die op de genoemde werkljsten zijn opgenomen. De gemigreerde data (inclusief de bewerkingen) is dan beschikbaar binnen de nieuwe applicatie van Festina Finance. Vanaf dat mo-

ment worden alle mutaties in de nieuwe applicaties (waaronder die van Festina Finance) verwerkt en ook overgebracht naar de Datakern. Zij worden gecontroleerd via het datakwaliteits controleraamwerk.

3.b.Risicoanalyse van de datakwaliteit van data, voor, tijdens en na transitie

Conform het datakwaliteitsbeleid van bpfBOUW (zie fase 1 Kader) start het datakwaliteitsmanagement met het in kaart brengen van risico's op onjuiste of onvolledige data. Voor de transitie wordt dit beleid onverkort gehanteerd.

3.b.1 Datakwaliteit 'voor' transitie

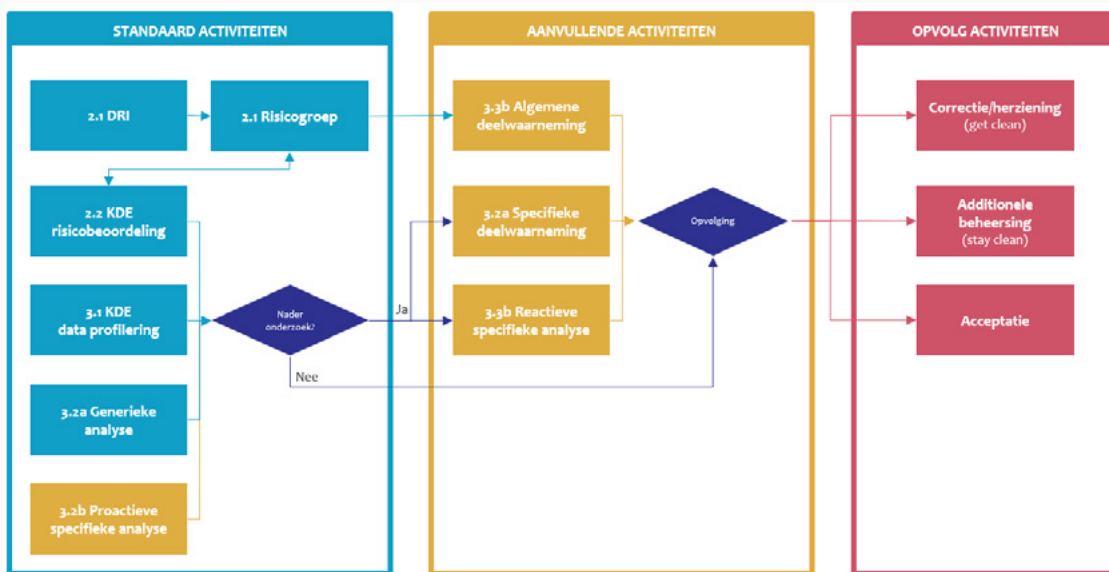
Om de datakwaliteit van de huidige pensioenadministratie te bepalen, zijn in eerste instantie de volgende stappen uitgevoerd (fase 2 Kader Datakwaliteit):

1. Het algemene risicoprofiel van bpfBOUW is vastgesteld aan de hand van de pensioenregeling en het datakwaliteitsbeheersingsraamwerk;
2. De specifieke deelnemersrisico-indicatoren (DRI's) voor de deelnemerspopulatie van bpfBOUW zijn vastgesteld;

Voor uitvoering van de gedefinieerde stappen volgens het Kader heeft bpfBOUW de relevante informatie (waaronder inzage in het huidige datakwaliteitsbeheersingsraamwerk, de historie hiervan, de rapportages over datakwaliteit, audit rapportages, risicorap-

portages, incidenten, klachten etc.) verzameld en zijn de relevante personen vanuit bpfBOUW en APG met specifieke bpfBOUW kennis betrokken. Als basis om de relevante informatie te verzamelen heeft bpfBOUW de bijlagen A1 (Pensioenuitvoerderrisico-indicatoren) en A3 (Deelnemer risico-indicatoren) van het Kader Datakwaliteit gehanteerd. Vanuit deze werkzaamheden zijn verhoogde risico's in kaart gebracht op onjuistheid en onvolledigheid van data. Dit heeft ertoe geleid dat in fase 2.1 van het Kader (bijlagen A1 en A3) verhoogde risico's op datakwaliteit zijn vastgesteld voor 10 specifieke risicogroepen. Deze risicogroepen zijn in fase 3 (data-analyse en deelwaarnemingen) nader onderzocht.

Daarnaast heeft APG aan de hand van bijlage A2 van het Kader (Datakwaliteits-beheersingsraamwerk) een methodiek ontwikkeld om de risico's van Kritische Data Elementen (KDE) te beheersen. De activiteiten voor het onder regie brengen van (kritische) data elementen worden in onderstaande afbeelding weergegeven. Waarbij de focus van deze paragraaf is gericht op de Risico Analyse (Fase 2.2).

De methodiek van de risicoanalyse (Fase 2.2) is vastgelegd in een procesbeschrijving, waarop getoetst wordt door de 2e-lijn van APG. Het proces is per KDE als volgt uitgevoerd:

- Bepalen van Bruto Risico (Kans X Impact op onjuistheid of onvolledigheid data) afkomstig uit Fase 1.2 (bepalen kritische data-elementen);
- In kaart brengen van de oorsprong van een data-

ta-element en inzichtelijk maken hoe deze door de processen en systemen stroomt;

- Uitvoeren van inventarisatie van risico's op onjuistheid en onvolledige mutaties;
- Inventarisatie van bestaande 'proces' beheersing;
- Beoordelen van het Netto Risico (Resterende Kans X Impact op onjuistheid of onvolledigheid data) op basis van onderstaande taxonomie.

KDE Heatmap							
Kans	Zeer waarschijnlijk	5	Laag (5)	Midden (10)	Hoog (15)	Onacceptabel (20)	Onacceptabel (25)
	Waarschijnlijk	4	Laag (4)	Midden (8)	Midden (12)	Hoog (16)	Onacceptabel (20)
	Mogelijk	3	Laag (3)	Midden (6)	Midden (9)	Midden (12)	Hoog (15)
	Onwaarschijnlijk	2	Laag (2)	Laag (4)	Midden (6)	Midden (8)	Midden (10)
	Zelden	1	Laag (1)	Laag (2)	Laag (3)	Laag (4)	Laag (5)
			1	2	3	4	5
			Verwaarloosbaar	Gering	Matig	Significant	Zwaar
			Impact				

In deze beoordeling wordt op basis van een heatmap (zie bijgevoegde afbeelding) vastgesteld of het Netto Risico voldoet aan de norm van bpfBOUW. Deze norm (risicobereidheid) is door bpfBOUW op LAAG bepaald.

Als door de risicoanalyse binnen fase 2.2 is gebleken dat een KDE een netto risico een score LAAG heeft, voldoet de huidige beheersing en worden er additioneel alleen dataprofilering uitgevoerd conform de vereisten van het kader. Indien het netto risico van een KDE een score van MIDDEN of HOOG heeft, worden in fase 2.2 bij de risicoanalyse aanvullende maatregelen toegepast op deze KDE die leiden tot verdere mitigatie. Waarbij de uitkomsten van Fase 3 van invloed kunnen zijn op de verdere maatregelen. Hierbij worden 2 soorten onderkend:

- Procesmatig: waarbij interventies worden gedaan in bestaande processen (door bijvoorbeeld in het proces waar de data ontstaat extra controles in te richten).
- Inhoudelijk: waarbij naast de datakwaliteitsregels, ook DVO methodieken (Distributie, Verbanden en Outlier controles), deelwaarnemingen (voornamen-

lijk op basis van de verhoogde Risico Indicatoren uit fase 2) of data science technieken kunnen worden ingezet.

Dit proces van risicoanalyses op data is structureel ingericht voor bpfBOUW door APG. Dat betekent dat op periodieke basis de risico's per KDE uit de risicoanalyse (fase 2.2) bekeken en beoordeeld worden. Zodra een risico niet (meer) voldoet aan de norm van bpfBOUW, worden bovenbeschreven additionele maatregelen ingezet bij data-analyse (fase 3), met als doel om het risico binnen de afgesproken norm te brengen.

Los van het onderzoek naar de datakwaliteit zoals hierboven beschreven wordt de data in de datakern in de periode tot aan transitie ook gecontroleerd via continuous monitoring. Hierbij wordt de data in de datakern periodiek (in veel gevallen dagelijks) gecontroleerd aan de hand van een set van kwaliteitsregels (business rules). De hierbij gevonden afwijkingen worden gerapporteerd, onderzocht en opgelost. Als blijkt dat de afwijkingen komen door imperfectie van de gehanteerde business rules worden deze aangepast.

3.b.2 Datakwaliteit 'tijdens' transitie

De datakwaliteit tijdens de transitie wordt geborgd door het stelsel van de volgende maatregelen:

- De uitkomsten van de proefruns maken dat de transitie een goed voorspelbaar proces is (preventief) dat is uitgewerkt tot een draaiboek voor de transitie. Als hierbij data issues aan het licht komen worden deze opgelost volgens het bestaande dataschoningsproces voor de uiteindelijke transitie;
- Een omsluitend netwerk van controletotalen maakt dat de volledigheid en juistheid van de transitiestappen goed is vast te stellen (detectief);
- De uitkomsten van de controles zijn onderdeel van de acceptatiecriteria en het besluit voor starten van processen na transitie.

3.b.3 Datakwaliteit 'na' transitie

De methodiek van risicoanalyses en hieruit voortvloeiende risicobeheersing ten behoeve van Datakwaliteit blijft na transitie hetzelfde. De scope van een aantal Kritische Data Elementen wijzigt, maar een groot deel blijft ongewijzigd. Zo wijzigt er niets voor KDE's als 'Geboortedatum' en 'BSN' van een deelnemer. De regievoering vindt op dezelfde manier plaats. Nieuwe kritische data elementen die worden onderkend vanuit de nieuwe Pensioenregeling van bpfBOUW doorlopen ook het data onder regieproces, inclusief de daarbij behorende risicoanalyse. Het vaststellen van de juiste KDE's voor informatieproducten (UPO, brieven, Applicaties voor deelnemers, etc.) gebeurt zoals beschreven in fase 1.2 van het kader Datakwaliteit.

3.c. Complexe dossiers datakwaliteit en beheersingsmaatregelen

Vanuit het kader geeft fase 2.1 handvatten om specifieke risico-indicatoren en risicogroepen te identificeren. Hier heeft APG samen met bpfBOUW onder andere de volgende activiteiten vorm gegeven:

- Het algemene risicoprofiel van bpfBOUW als pensioenuitvoerder is vastgesteld aan de hand van de pensioenregeling en het datakwaliteitsbeheersingsraamwerk;
- De specifieke deelnemersrisico-indicatoren (DRI's) voor de deelnemerspopulatie van de pensioenuitvoerder zijn vastgesteld;
- Aan de hand van de uitkomsten van de voorgaande twee stappen is een overall risicobeoordeling opgesteld en vastgelegd in het document Risico-indicatoren memorandum bpfBOUW. Deze is door het bestuur beoordeeld en vastgesteld.

De pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO) – APG – heeft bij het verzamelen, documenteren en de analyse van deze informatie (waaronder inzage in het huidige datakwaliteitsbeheersingsraamwerk, de historie hiervan, de rapportages over datakwaliteit, audit rapportages, risicorapportages, incidenten, klachten etc.) de juiste expertise en relevante personen met bpfBOUW kennis betrokken. Dit heeft voor bpfBOUW geleid tot identificatie van tien risicogroepen, waarop additionele analyse en evaluatie zal plaatsvinden in fase 2.2 en 3 van het Kader Datakwaliteit (risicoanalyse en DVO processen APG). De elementen die bij de deelnemers in deze risicogroepen spelen hebben onder meer betrekking op arbeidsongeschiktheidsmeldingen, onvolledige aanlevering door werkgevers

(bij CBSI) en op handmatig verwerkte mutaties van combinaties van vrijwillige voortzetting, scheiding/verevening, samenwonen/trouwen/partnerschap, inkomende waardeoverdracht, premievrije deelneming en de BeterExcedent regeling. Voor deze risicogroepen is bepaald bij hoeveel deelnemers de specifieke combinatie van per risicogroep bepaalde elementen voor komt. Deze populaties worden in fase 3 verder onderzocht via deelwaarnemingen.

3.d. Risicobereidheid en toegestane afwijkingen in datakwaliteit

In het datakwaliteitsbeleid van bpfBOUW is opgenomen dat de kwalitatieve risicobereidheid laag is. Dat wil zeggen dat het belang van de juistheid en volledigheid van de data in de pensioenadministratie ten behoeve van de transitie groot is. Een lage risicobereidheid betekent dat bpfBOUW bij het nastreven van de doelen en uitvoeren van de dienstverlening weinig tot niet mag worden blootgesteld aan het betreffende risico. Volgens het kader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie dient de kwantitatieve risicobereidheid op de individuele aanspraak bepaald te worden binnen fase 2 als laatste stap binnen de risicobeoordeling.

BpfBOUW vertaalt de (kwalitatieve) risicobereidheid voor datakwaliteit naar een kwantitatieve risicobereidheid op de individuele aanspraak. Risicobereidheid is de soort en hoeveelheid risico's die bpfBOUW kan en bereid is te accepteren bij het nastreven van haar doelstellingen. De hieraan voorafgaande uitgevoerde risicoanalyse per KDE (kwalitatief van aard),

is essentieel als fundament voor de bepaling. In de risicoanalyse wordt per KDE (waaronder de KDE aanspraak) een inschatting gemaakt van het restrisico (na het effect van de beheersingsmaatregelen) en daarmee de impact van mogelijke afwijkingen op de datakwaliteit en de consequenties daarvan.

De risicobereidheid is ook de basis voor het vaststellen van de maximaal toegestane afwijking (MTA) die wordt gehanteerd bij het onderzoeken van de datakwaliteit. Deze risicobereidheid is opgenomen in het IT- en datakwaliteitsbeleid: zowel het uitbestedingsrisico, het IT-risico en het datarisico hebben de kwalitatieve risicobereidheid 'minimalistisch'. Voor de kwantitatieve risicobereidheid wordt aangesloten bij de materialiteit die het fonds gebruikt bij de samenstelling van de jaarrekening. Dit betekent dat voor data-issues waarvan de financiële impact (voor alle betrokken deelnemers tezamen) hoger dan 1 miljoen euro wordt ingeschat een voorziening wordt getroffen.

Op basis van de onderkende risico-indicatoren en de kenmerken van bpfBOUW is besloten tot een maximaal toegestane afwijking (MTA) van 1% van de maandelijkse pensioenuitkering met een ondergrens van 6 euro bruto per maand. Voor de goede orde: we spreken in dit kader niet over de herstelgrens maar over de analyse of detectiegrens. Op grond van het vastgestelde correctie- en herzieningenbeleid van bpfBOUW wordt in beginsel iedere geconstateerde afwijking van de aanspraak gecorrigeerd.

De kwantitatieve risicobereidheid van ons fonds, die bepalend is voor de grootte van de deelwaarneming om de betrouwbaarheid vast te stellen, is door ons fonds gelijkgesteld aan de MTA en is hierboven al opgenomen.

3.e. Werkzaamheden ter vaststelling datakwaliteit voor invaren

Conform het Databeleid van bpfBOUW en het (uitvoerende) Databeleid van APG, zijn per KDE datakwaliteitsregels ingericht. De implementatie van deze datakwaliteitsregels is onderdeel van het COS 3000 raamwerk van continuous monitoring en toetst op een aantal data dimensies:

Completeness	Zijn alle data items die horen bij de gehele mutatiehistorie van de deelnemers beschikbaar?
Uniqueness	Geen enkel data item wordt meer dan 1 maal bijgehouden
Timeliness	De mate waarin het data item de werkelijkheid vertegenwoordigt op het vanuit gebruik gewenste moment
Validity	Het data item is van het juiste format, type of range (tussen minimum en maximum mogelijke waarde)
Accuracy	De mate waarin het data item de werkelijkheid juist weergeeft
Consistency	Ongeacht de plaats in de organisatie waar het data item wordt gebruikt of opgeslagen, is de inhoud en opmaak van het data-item identiek

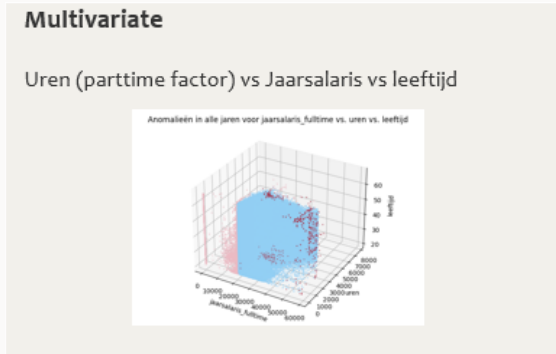
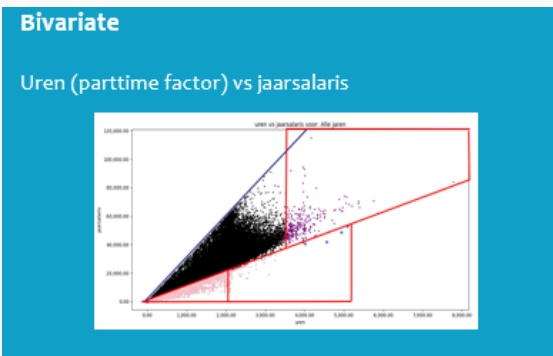
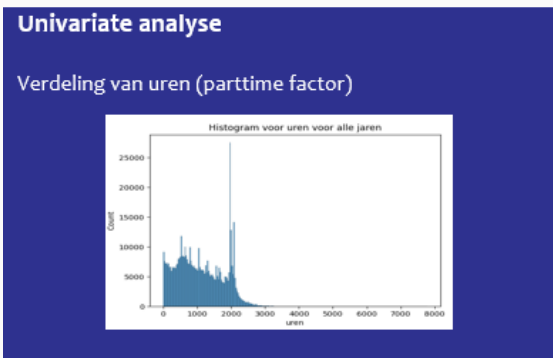
In fase 1 van het Kader heeft bpfBOUW de KDE's voor het Invaren vastgesteld. Voor deze data is per KDE geanalyseerd welke van bovengenoemde data dimensies van toepassing zijn. Per data dimensie zijn 1 of meerdere datakwaliteitsregels ingericht.

Naast bovengenoemde standaard datakwaliteitsaanpak van APG, wordt met betrekking tot het inzicht in datakwaliteit bij het invaren naar de nieuwe pensioenregeling gekozen voor de aanpak van het Kader datakwaliteit. Na afronding van risico inventarisatie in Fase 2.1 en 2.2 wordt in Fase 2.3 een vertaling gemaakt naar de (op risico gebaseerde) uit te voeren activiteiten in Fase 3. De voor bpfBOUW uitgevoerde activiteiten zijn in te delen in 2 hoofdcategorieën:

- 1. Standaard activiteiten (Fase 3.1 en 3.2a)**
Het betreft de Data Profilerings per KDE (controles op volledigheid, validiteit, datatype en distributie) en de Generieke data analyses per KDE, waarvoor het Kader in bijlage A5 voorbeelden heeft aangedragen die, voor zover ze van toepassing zijn op de situatie van bpfBOUW, worden uitgevoerd.
- 2. Aanvullende activiteiten (Fase 3.2b en 3.3)**
Dit onderdeel betreft proactieve, specifieke analyses en gerelateerde deelwaarnemingen.

In aanvulling op de analyses die in het Kader worden voorgeschreven worden pro-actieve analyses uitgevoerd om KDE's die door materiespecialisten worden onderkend als nauw gerelateerd aan de pensioenaanspraak van de deelnemer worden onderzocht. Dit zijn de Distributie, Verbanden en Outlier (DVO) controles. Hierbij zijn voor een aantal KDE's onwaarschijnlijkheidstoetsen en correlatietoetsen (van verschillende verbanden tussen KDE's) uitgevoerd.

Door in deze analyses gebruik te maken van datavisualisatie technieken worden zogenoemde 'outliers' (afwijkingen ten opzichte van de verwachting) zichtbaar. De deelnemers die buiten de verwachte gebieden zichtbaar zijn, zijn geanalyseerd op juistheid en volledigheid van de betreffende data-elementen. Zie hieronder enkele voorbeelden.

Deelwaarnemingen

Na het uitvoeren van alle datakwaliteitscontroles is gebleken dat er voor een aantal groepen deelnemers sprake is van een verhoogd risico. Bijvoorbeeld de groep deelnemers waarvoor gedurende hun arbeidshistorie, door hun persoonlijke omstandigheden, handmatige correcties zijn uitgevoerd op hun pensioendata.

De algemene deelwaarnemingen zijn uitgevoerd op deze risicogroepen zoals vastgesteld in fase 2.1 en 2.3, ofwel de risico-inventarisatie en vaststelling van aanvullende activiteiten. Op basis van de risicoscore (uit fase 2.2, deze bedraagt hoog, midden of laag) van de aan de risicogroep gerelateerde KDE's en de relatieve omvang van de risicogroep wordt het aantal op te leveren deelwaarnemingen bepaald. Deze deelnemers worden vervolgens willekeurig gestoken. Methodologie van de deelwaarnemingsonderzoeken is risico gebaseerd opgesteld en daarmee afhankelijk van de beschrijving van de aanvankelijke risicogroep en de gerelateerde KDE's. De geconstateerde afwijkingen worden afgezet tegen de MTA.

De specifieke deelwaarnemingen zijn uitgevoerd op de outliergroepen zoals geconstateerd in fase 3.1 en 3.2, ofwel data profilering, generieke analyses en specifieke analyses. Aantallenbepaling en uitwerking methodologie is vergelijkbaar als voor algemene deelwaarnemingen. De geconstateerde afwijkingen worden afgezet tegen de MTA.

3.f. Bevindingen uit vaststelling datakwaliteit en wijze van oplossing

Bevindingen uit bovenbeschreven datacontroles, heeft APG voor ons vastgelegd in een centrale administratietool, waarvoor de applicatie wordt gebruikt. Dit systeem bevat JIRA de backlog van op te lossen 'data issues'. Daarnaast zijn ook de gedetecteerde data issues vanuit de reguliere pensioenuitvoering op eenzelfde wijze vastgelegd in deze tool. Binnen

de afdeling Data Management van APG worden deze issues opgepakt door het team 'Data Schoning'. De Product Owner (PO) van dit Agile team, heeft gezorgd voor een roadmap planning, om de data issues tijdig op te lossen voor de (proef-)invaarddatum. Deze PO prioriteert op te pakken data issues, in lijn met de vereiste data-elementen voor het invaren. Hierbij wordt

een standaardproces gehanteerd (zie afbeelding) dat voor alle issues wordt toegepast en waarbinnen ook kwaliteitsborging plaatsvindt. Dit proces en de uitvoering ervan zijn onderwerpen aan controles via het House of Comfort.

De stappen van het proces worden als volgt uitgevoerd:

1. Intake

Tijdens de intake worden nieuw ontdekte issues onderzocht aan de hand van de signalen die tot identificatie van het issue hebben geleid. Hierbij wordt een eerste onderzoek gedaan naar (onder andere) de beschrijving van de symptomen, de potentiële doelgroep en een eerste eventuele impact. Deze acties hebben als doel om te bepalen of er een nadere analyse uitgevoerd dient te worden, en of dat deze eventuele nadere analyses ook in een later stadium adequaat belegd kunnen worden binnen andere herstelacties die al gepland staan. Bijvoorbeeld om dubbel werk te voorkomen.

2. Analysefase & Doelgroepselectie

In de analysefase wordt de doelgroep gedefinieerd. Door het issue te analyseren (analysefase) zal de doelgroep preciezer kunnen worden vastgesteld. De analysefase verloopt in veel gevallen via een iteratief proces waarin ook de doelgroep wordt gepreciseerd. Door middel van het analyseren van het issue en de oorzaak/oorzaken kan de doelgroep worden uitgebreid, gekrompen of opgeknipt worden in subgroepen.

3. Herstelontwerp

In deze fase wordt aan de hand van de uitkomsten van de analyse en doelgroepselectiefase bepaald hoe het issue hersteld kan worden voor de deelnemerspopulatie die het betreft. Hierbij wordt in veel gevallen voor een eerste (groep van) deelnemer(s) het herstel

uitgevoerd, waarna dit voorstel door een andere materie-expert wordt beoordeeld. In dit voorstel is onder andere de manier van herstel (automatisch, handmatig of een combinatie) opgenomen en welke stakeholders een rol spelen. De aldus bepaalde methode zal daarna voor de andere (groepen van) deelnemers in de populatie worden gehanteerd.

4. Hersteluitvoer

De methode voor herstel zoals deze in de herstelontwerpfase is bepaald wordt uitgevoerd voor de gehele populatie. Hierbij wordt kwaliteitszorg uitgevoerd waarin wordt nagegaan of het herstel tot juiste uitkomst heeft geleid, en of de documentatie van het uitgevoerde herstel voldoende inzichtelijk is. Dit wordt naast de bronssystemen ook bijgewerkt in het registratiesysteem (Jira) waarin het overzicht over de hersteloperatie wordt bijgehouden.

5. Communicatie

In deze laatste fase vindt voor deelnemers waarvoor herstel is uitgevoerd communicatie plaats vanuit APG met bpfBOUW en met de deelnemers en/of werkgemers (mits dit van toepassing is).

6. Rapportage

Op periodieke (maandelijks) basis wordt de voortgang van het totale herstelproces van alle data-issues gerapporteerd binnen APG en aan bpfBOUW. Deze rapportage wordt met vertegenwoordigers van bpfBOUW doorgesproken als onderdeel van de monitoring van het actieplan datakwaliteit (zie ook paragraaf 3.g).

3.g. Stappen ter borging datakwaliteit voor het nemen van een invaarbesluit

BpfBOUW heeft aan de hand van het Kader Datakwaliteit, alle 35 door de NBA en NOREA vastgestelde procedures uitgevoerd, die erop toezien dat de juiste middelen zijn ingezet om de datakwaliteit ten behoeve van het invaren naar het nieuwe Pensioenstelsel te maximaliseren.

De in het onderzoek (fase 3 van het Kader Datakwaliteit) onderkende nieuwe data-issues worden onderzocht en indien nodig gecorrigeerd. Daarnaast komen uit fase 2.2 (risicobeoordeling) nog andere opvolgacties, zoals nog uit te voeren analyses, nog

uit te voeren deelwaarnemingen en te implementeren beheersingsmaatregelen. Los van de genoemde data issues uit het Kader resteren (per 30 april 2024) ook nog data issues uit het reguliere proces die ook voor invaren geschoond moeten worden. Alle data issues worden voorafgaande aan het moment van invaren opgelost. BpfBOUW voert kort-cyclische monitoring uit op de voortgang hiervan.

Op basis van de uitgevoerde activiteiten voor het doorlopen van de fasen van het Kader Datakwaliteit,

de resultaten van de uitgevoerde activiteiten en de toetsing van de uitgevoerde activiteiten door onze accountant is er een aanvaardbaar laag-beperkt risico dat binnen de gestelde tijdslijnen niet voldaan kan worden aan de vereisten die het kader stelt.

Zowel het bestuur van bpfBOUW als de Sleutelfunctiehouders van het bestuur zijn van mening dat, op basis van de resultaten van de datakwaliteitsactiviteiten, het voorlopige oordeel over de datakwaliteit voor invaren positief is.

3.h.Werkzaamheden door accountant IT-auditor voorafgaand aan invaarbesluit

3.h.1. Opdracht werkzaamheden fonds accountant

Op het toetsmoment vóór invaren (toetsmoment 1) voert de fonds accountant een opdracht tot overeengekomen specifieke werkzaamheden uit ten aanzien van de datakwaliteit. Hierbij wordt het Voorbeeld-AUP-werkprogramma Datakwaliteit – Wet toekomst pensioenen (zoals op 22 juni 2023 gepubliceerd door de beroepsverenigingen NBA/NOREA) gebruikt als basis is geweest voor de opdracht van de werkzaamheden van de fonds accountant. Deze procedures zijn integraal onderdeel van de rapportage van de externe accountant aan het bestuur van bpfBOUW. Deze rapportage is ontvangen en is onderdeel van het besluit van het bestuur over de datakwaliteit voor invaren zoals bedoeld in fase 6 van het Kader Datakwaliteit.

3.h.2. Wijze van omgaan met bevindingen fonds accountant / IT auditor

De uitkomsten van de AuP rapportage zijn meegenomen in de zelfstandig leesbare rapportage en adviesnota waarin het bestuur van bpfBOUW een onderbouwd voorlopig oordeel afgeeft over de datakwaliteit. Bevindingen van de externe accountant worden hierin toegelicht en beargumenteerd.

3.h.3. Beoordeling uitkomsten accountant door bestuur en conclusies

In samenwerking met APG heeft het bestuur van bpfBOUW een rapportage opgesteld met een voorlopig oordeel over de datakwaliteit, waarbij de opinie van de sleutelfunctiehouder(s) in de besluitvorming is betrokken. Het bestuur van bpfBOUW heeft deze rapportage beoordeeld en de bevindingen naar aanleiding van deze beoordeling schriftelijk gedocumenteerd. Hierin is een samenvatting gemaakt van onder andere de volgende elementen:

- Het bestuur van bpfBOUW weegt de rapportage betreffende datakwaliteit per pensioenregeling (fase 4.1) voorafgaand aan het invaren op basis van de uitgevoerde risicobeoordeling en data-analyses en deelwaarnemingen;
- En evalueert en beoordeelt of de besluiten ten aanzien van bevindingen en correcties (stap 4.2) zijn opgevolgd. Deze besluiten betreffen (a) vaststellen van de door te voeren correcties, (b) het vaststellen van een actieplan voor het oplossen van gevonden issues en (c) een besluit van de geaccepteerde (rest)risico's.
- Beoordeling van het bestuur van bpfBOUW ten aanzien van de voortgang van de uitgevoerde correcties en de planning tot invaren (stap 4.3)

3.i. Onderzoek datakwaliteit na invaarmoment

3.i.1. Opdracht/werkzaamheden externe accountant/IT-auditor

Op het toetsmoment na invaren (toetsmoment 2) voert een externe accountant een assurance op-

dracht uit ten aanzien van de juistheid en volledigheid van de transitie. Hierbij wordt de binnen de sector bepaalde standaard werkwijze gehanteerd. De details hiervan zijn nog niet bekend. De processen die APG

ingericht heeft rondom transitie zijn op zodanige wijze gestructureerd dat toetsing middels COS3000 een optie is, echter is de diepgang en scope nader af te stemmen als ook de details van de vereisten helder zijn.

3.i.2. Wijze van omgaan met bevindingen externe accountant / IT auditor

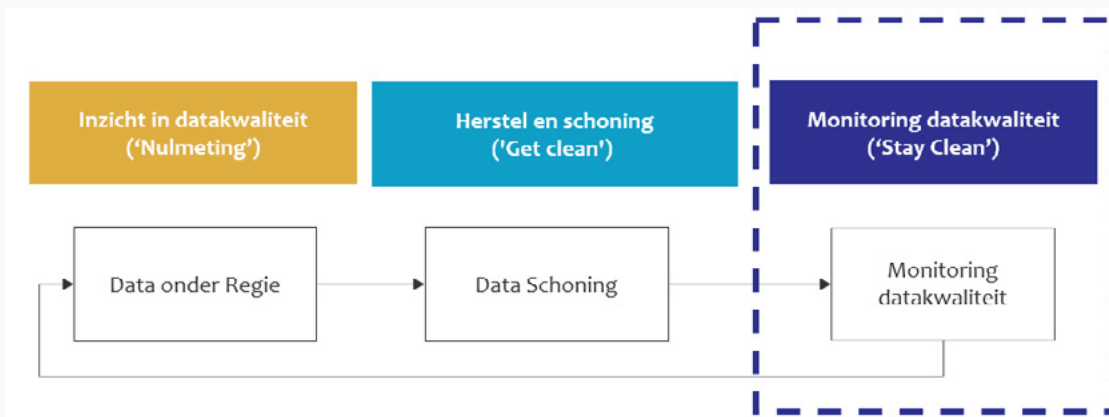
BpfBOUW ontvangt vanuit APG na Toetsmoment 1, periodiek een rapportage over de voortgang van de uitvoering van het Actieplan opvolging Datakwaliteit. In dit actieplan zijn alle uit te voeren acties op gebied van datakwaliteit opgenomen. Via deze periodieke rapportage kan bpfBOUW sturen op de status van de datakwaliteit en de opvolging van de opmerkingen op het AuP rapport tot aan de invaardatum.

3.j. Omgang met datakwaliteit na invaren

BpfBOUW hecht waarde aan structurele waarborging van datakwaliteit (Stay Clean). Daarbij speelt APG een

belangrijke rol. Zoals elders in dit hoofdstuk beschreven zijn de Kritische Data Elementen voor invaren onder regie gebracht. Deze KDE's worden ook na het Invaren continu getoetst op het netto risico en op de uitval vanuit data kwaliteitscontroles. Hiervoor wordt het proces van continuous monitoring ingericht.

Na het Invaren worden nieuwe KDE's vastgesteld, die ook onder regie worden geplaatst en waarbij via het genoemde continuous monitoring proces structureel gecontroleerd en geacteerd wordt op data uitval (en eventuele data Issues). Data Issues worden vastgelegd op de back-log van het Data Schoning, dat ook na het invaren een onderdeel is van de reguliere Pensioenuitvoering bij APG. In onderstaande plaat, staat bovengenoemde samenhang beschreven:

De hierboven beschreven processen zijn in opzet beschreven. De werking wordt getoetst door de verschillende 'lines of defense' binnen APG.

3.k. Omgang met terugwerkende kracht pensioenmutaties

Het uitgangspunt van bpfBOUW is dat deelnemers krijgen waar ze recht op hebben. Dit impliceert dat terugwerkende kracht (TWK) mutaties worden verwerkt, ongeacht de periode waar ze betrekking op hebben. Daar waar deze mutaties betrekking hebben op de periode voor invaren, maar pas worden doorgegeven na het invaren worden deze zo nauwkeurig mogelijk verwerkt volgens het pensioenreglement dat van toepassing was vóór de datum van invaren. Daartoe zullen bij APG bestaande processen en systemen in stand worden gehouden zo lang als dit nodig en verantwoord is.

BpfBOUW streeft ernaar deze TWK-mutaties zo beperkt mogelijk te houden en de tijdsperiode zo kort mo-

gelijk, mede omdat de verwachting is dat het aantal TWK-mutaties die nog betrekking hebben op de periode vóór invaren na verloop van tijd sterk afnemen, maar daarmee de relatieve impact op de uitvoering op langere termijn onevenredig groot kan worden.

TWK-mutaties die betrekking hebben op de periode na invaren worden verwerkt conform de juiste versie van het pensioenreglement middels de processen en systemen die dan actueel zijn. BpfBOUW bewaart alle historische gegevens die betrekking hebben op deelnemers en hun pensioenrechten conform de daarvoor vastgestelde bewaarregels.

4. Invaren

4.a Inleiding: beoordelingskader, adviesaanvraag en goedkeuring

De cao-partijen betrokken bij de pensioenregeling van bpfBOUW (hierna: sociale partners) zijn door de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) aanpassingen overeengekomen van de pensioenregeling ondergebracht bij bpfBOUW. De aanpassing van de pensioenregeling is door sociale partners overeengekomen en vastgelegd in een transitieplan op 21 juni 2024. Hierop is nog een addendum op gekomen dat op 10 oktober door alle partijen is geaccordeerd. Sociale partners hebben bpfBOUW verzocht de aangepaste pensioenregeling uit te voeren per 1-1-2026 (hierna: de transitiedatum). Daarnaast verzoeken sociale partners de tot aan de transitiedatum opgebouwde pensioenaanspraken- en rechten door een collectieve waardeoverdracht in te brengen in de nieuwe pensioenregeling. In het vervolg van dit document hanteren we voor deze collectieve waardeoverdracht de term "invaren".

Een pensioenfonds mag een inwaarverzoek van sociale partners alleen afwijzen in de volgende gevallen:

- a. als er sprake is van strijd met wettelijke voorschriften,
- b. als de effecten van de voorgenomen wijzigingen tot onevenwichtig nadeel leidt voor groepen belanghebbenden of,
- c. indien uitvoering niet mogelijk is binnen een beheerste en integere bedrijfsvoering.

(i) Beoordelingskader evenwichtige transitie

Het uitgangspunt voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is dat op transitiedatum de transitie als geheel evenwichtig is. De verschillende onderdelen van de transitie worden dus niet apart beoordeeld op evenwichtigheid, maar in onderlinge samenhang. Het geheel van de transitie bestaat onder meer uit:

- Effect afschaffing doorsneesystematiek;
- Compensatieregeling;
- Methodiek van invaren van opgebouwde aanspraken naar de nieuwe regeling;
- Verdeling van het pensioenvermogen naar diverse reserves, collectieve voorzieningen, benodigde herverdeling en persoonlijke pensioenkapitalen.

De beoordeling van de evenwichtigheid gebeurt primair door sociale partners in het transitieplan. Secundair gebeurt die beoordeling ook door het bestuur van bpfBOUW bij de opdrachtaanvaarding en de beoordeling van het verzoek tot invaren.

Zowel sociale partners als bestuur moeten concretiseren wat zij verstaan onder een evenwichtige transitie en in welke doelstellingen zij dit vertalen. Daarvoor hebben sociale partners en bestuur kwalitatieve doelstellingen geformuleerd met daarbij kwantitatieve maatstaven. Voor elk van de maatstaven hebben sociale partners en bestuur een bandbreedte bepaald. Partijen beoordelen de transitie als evenwichtig zolang alle maatstaven vallen binnen de bandbreedtes. Het bestuur van bpfBOUW heeft dit geconcretiseerd in het eigen 'Beoordelingskader evenwichtige transitie'. Dit beoordelingskader is hieronder schematisch inzichtelijk gemaakt en wordt daaronder verder toegelicht.

Beoordelingskader evenwichtige transitie

Dit beoordelingskader bestaat uit verschillende stappen:

1. Voor de evenwichtigheidsafweging formuleert het bestuur (kwalitatieve) doelstellingen voor de transitie;
2. Het bestuur bepaalt kwantitatieve maatstaven voor het meten van deze doelstellingen;
3. Voor de beoordeling van die maatstaven stelt het

bestuur bandbreedtes vast per deelnemerscategorie en per leeftijdscohort. De uitkomsten zijn acceptabel zolang deze binnen de bandbreedtes liggen;

4. Afhankelijk van de actuele situatie op het moment van transitie, kunnen bepaalde doelstellingen meer of minder worden gerealiseerd. Het bestuur bepaalt daarom voorrangregels voor een prioritering van de verschillende doelstellingen;

5. Het bestuur van bpfBOUW doet de evenwichtsafweging van de transitie door te toetsen of de maatstaven vallen binnen de bandbreedtes. Aanvullend daarop hanteert het bestuur bij de beoordeling ook de pijlers van evenwichtigheid zoals die thans zijn opgenomen in de abtn:

- a) Effectiviteit van het beleid;
- b) Proportionaliteit: de mate waarin groepen belanghebbenden voor- of nadeel ondervinden van het beleid en of dit in evenwicht is met de effectiviteit ervan;
- c) Solidariteit: worden lasten en lusten evenwichtig verdeeld;
- d) Continuïteit: de verwachte toekomstige ontwikkelingen worden in acht genomen.
Bij die beoordeling toetst het bestuur ook of de regeling uitlegbaar en uitvoerbaar is.
Bij de beoordeling van de evenwichtigheid maakt

het bestuur onderscheid naar de volgende groepen:

- Actieve deelnemers²
- Slapers
- Pensioengerechtigden³

Daarnaast beschouwt het bestuur ook de werkgevers als belanghebbenden bij de beoordeling.

bpfBOUW heeft de diverse stappen zorgvuldig doorlopen. De uitkomst uit het gevolgde proces is dat bpfBOUW heeft besloten tot een voornemen om de pensioenaanspraken en -rechten in te varen naar de nieuwe pensioenregeling. BpfBOUW onderschrijft ook de overwegingen zoals benoemd door sociale partners, hierna toegelicht in hoofdstuk 3.

In de rest van dit document wordt dit voorgenomen besluit nader onderbouwd. De uitwerking van de stappen uit het beoordelingskader komen hierbij uitgebreid aan bod in hoofdstuk 9.

(ii) Adviesaanvraag en goedkeuring

Het bestuur van bpfBOUW vraagt het verantwoordingsorgaan van bpfBOUW een advies over dit voorgenomen besluit tot invaren conform artikel 150m lid 4 PW. De Raad van Toezicht wordt om goedkeuring gevraagd conform artikel 150m lid 7 PW.

4.b De gewijzigde pensioenregeling

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste kenmerken van de huidige regeling en de nieuwe pensioenregeling per 1-1-26 opgenomen.

Karakteristiek	Huidige regeling	Nieuwe regeling per 1-1-26
Algemeen		
Type regeling	Middellood (uitkeringsovereenkomst)	Solidaire premieregeling (premieregeling)
Pensioenambitie	Ambitie: bij 42 jaar 73% van de gemiddelde pensioengrondslag.	Ambitie: bij 42 jaar 73% van de gemiddelde pensioengrondslag met een kans van minimaal 55%.
Jaarlijkse aanpassingen	Voorwaardelijk op basis van de dekkingsgraad op basis van CPI afgeleid sept- sept	Jaarlijkse aanpassing op basis van bijgeschreven rendement i.cm. spreidingsmethode
Opvangen schokken	Via dekkingsgraad en buffers	Solidariteitsreserve inclusief spreiding
Pensioenpremie	25,8% van de pensioen-grondslag	25,73% van de pensioengrondslag doordat de risicopremie voor aanvulling 1e en 2e ziektejaar en VIVA komt te vervallen.

2 Onder actieve deelnemers worden ook arbeidsongeschikte deelnemers verstaan met premievrije pensioenopbouw.
3 Onder pensioengerechtigden worden verstaan ingegane ouderdomspensioenen, partnerpensioenen, wezenpensioenen en arbeidsongeschiktheidspensioenen.

Pensioenleeftijd	67 jaar	AOW-gerechtigde leeftijd
Franchise	100/75 van AOW-uitkering, enkelvoudig gehuwd (2024: € 17.545)	Idem
Maximum pensioengevend salaris	Maximumbedrag dat jaarlijks wordt aangepast aan loontrend in voorafgaande kalender(half)jaar (2024: € 69.441,55)	Idem, waarbij de aanpassing op jaarbasis zal plaatsvinden
Ouderdomspensioen		
Opbouw ouderdomspensioen	1,738% van de pensioengrondslag per deelnemingsjaar	Na aftrek risicopremies en kosten is ca. 21,8% PG van de premie beschikbaar en nodig om de doelstellingen te kunnen realiseren. Op de pensioendatum wordt het kapitaal omgezet in een variabele uitkering.
Flexibilisering	Uitruil van OP naar PP en vice versa; Deeltijdpensioen; Hoog/laag; Vervroeging en uitstel	Idem
Partnerpensioen		
Partnerpensioen na pensioeningang	1,3125% van de pensioengrondslag per deelnemingsjaar (opbouwbasis)	Standaard 70% van het in te kopen ouderdomspensioen
Partnerpensioen voor pensioeningang	1,3125% van de pensioengrondslag per jaar plus het partnerpensioen wat bij ongewijzigde voortzetting zou zijn opgebouwd	13% van het gemaximeerde pensioengevende salaris
Tijdelijk overbruggingpartnerpensioen	N.v.t.	€18.000,- plus jaarlijkse aanpassing overeenkomstig de wijziging van de AOW-uitkering tot uiterlijk AOW-datum partner
Partnerdefinitie	Gehuwd, geregistreerd partnerschap en gezamenlijke huishouding plus geen bloed of aanverwant in de rechte lijn	Conform wettelijke definitie
Uitloopdekking	Gedurende WW- of een PAWW-uitkering. In principe dekking op risicobasis	6 maanden
Wezenpensioen		
	14% van het te bereiken ouderdomspensioen (halfwees). Verdubbeling in geval van volle wees.	9% van het gemaximeerde salaris bij overlijden (halfwees). Verdubbeling in geval van volle wees

Overgangsbepalingen voor nabestaandenpensioen

Alle vóór transitiemoment ingegane uitkeringen worden gerespecteerd onder de regels/ werking van de nieuwe regeling.

Aanspraken op partnerpensioen worden ingevaren naar de nieuwe regeling (op basis van 'onbepaalde partner'). Dat gaat als volgt:

- De invaarwaarde wordt gesplitst in (a) een gedeelte behorend bij de kans op overlijden vóór pensioenleeftijd en (b) een gedeelte behorend bij de kans op overlijden ná pensioenleeftijd.
- (b) Het gedeelte behorend bij de kans op overlijden ná pensioenleeftijd wordt ingevaren naar

het persoonlijk pensioenkapitaal. Bij toekomstig pensionering kan de deelnemer uit dit pensioenkapitaal naast een ouderdomspensioen ook een verzekering van partnerpensioen verkrijgen.

- (a) Het gedeelte behorend bij de kans op overlijden vóór pensioenleeftijd wordt ingevaren naar een apart persoonlijk PP-kapitaal.
 - o Jaarlijks wordt vanuit het persoonlijk PP-kapitaal de dekking van het een aanvullend partnerpensioen⁴ afgeleid op de actuele actuariële prijs die hoort bij inkoop van een levenslang partnerpensioen in de collectieve uitkeringskring.
 - o De risicopremie voor deze dekking wordt jaarlijks onttrokken uit het persoonlijk PP-kapitaal.

⁴ Het betreft hier een extra partnerpensioen dat aanvullend is bovenop het standaard partnerpensioen dat in de nieuwe regeling voor iedere deelnemer is verzekerd. Dit is invulling van de wettelijk verplichte 'eerbiedigende werking' van opgebouwde nabestaandenpensioenaanspraken.

Het persoonlijk PP-kapitaal ontwikkelt zich met de toe- en verdeelregels, voor het beleggingsrendement en voor het biometrisch rendement, zoals die van toepassing zijn in de nieuwe pensioenregeling.

Het overgangsrecht voor opgebouwd wezenpensioen wordt anders ingericht dan voor het partnerpensioen.

Tot transitiemoment opgebouwde aanspraken op wezenpensioen worden omgezet (ingevoerd) naar een collectieve voorziening. Dit omdat niet ingegaan (latent) wezenpensioen niet op individuele basis gekapitaliseerd kan worden.

4.c Het besluitvormingsproces

(i) Het arbeidsvoorwaardelijke proces

Sociale partners hebben in het transitieplan het verzoek aan bpfBOUW gedaan om de op de transitiedatum opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen in de nieuwe pensioenregeling door een interne collectieve waardeoverdracht op basis van artikel 150m van de Pensioenwet.

Sociale partners noemen een aantal overwegingen bij het verzoek om in te varen. De belangrijkste zijn hieronder weergegeven:

Voordelen van invaren

- Sociale partners zien een meerwaarde in de nieuwe regeling boven de huidige regeling. Deze meerwaarde willen ze ook tot uiting laten komen op de bestaande aanspraken en rechten. Een belangrijk voordeel is het eerder kunnen verhogen van pensioenen door lagere buffervereisten. De lagere buffers resulteren weliswaar in een grotere kans op verlagingen, maar die grotere kans wordt weer gemitigeerd door spreiding van resultaten en door de solidariteitsreserve.
- Sociale partners en bpfBOUW streven naar een effectieve, toekomstbestendige en efficiënte pensioenuitvoering tegen zo laag mogelijke kosten. Na invaren is er één en dezelfde pensioenregeling van toepassing voor alle opgebouwde en nog op te bouwen pensioenen. Dit komt een efficiënte en effectieve pensioenuitvoering ten goede. Dit uit zich onder andere in lagere uitvoeringskosten⁵ en minder governance. Eén gezamenlijke regeling levert ook schaalvoordelen bij beleggingen en een optimale risicodeling. Ook de communicatie naar de deelnemers is een stuk eenvoudiger bij deelname in één en dezelfde regeling.
- Invaren is wenselijk zodat buffers gebruikt kunnen worden voor compensatie van de negatieve effecten van afschaffing doorsneesystematiek

(dubbele transitie⁶), zoals beoogd in het pensioenakkoord.

- Invaren is wenselijk voor een goede werking van de Solidaire Premiereregeling (SPR), die sociale partners zijn overeen gekomen. Invaren levert ruimte voor initiële vulling van de solidariteitsreserve. Die initiële vulling borgt een goede start van de SPR omdat de kans op verlaging in de eerste 3 jaren na transitie sterk wordt verlaagd.

Nadelen van invaren

- Invaren is een wijziging van de huidige pensioentoezegging aan deelnemers, zonder individuele instemming. De Wtp biedt weliswaar de mogelijkheid tot invaren zonder individuele instemming, maar er blijft altijd een juridisch risico als deelnemers in de toekomst bezwaar maken.
- Door de verdeling krijgt het pensioenvermogen een andere bestemming. Het collectieve pensioenvermogen wordt verdeeld naar persoonlijke pensioenvermogens en collectieve vermogens (reserves en voorzieningen). Die verdeling pakt verschillend uit voor verschillende leeftijdscohorten. Deelnemers kunnen zich hierdoor benadeeld voelen. Een evenwichtige afweging en verantwoording is essentieel.
- Na invaren wordt de hoogte van pensioen minder goed voorspelbaar. Pensioen gaat meer meebewegen met de economie. Hierdoor hoeven er minder buffers aangehouden te worden en wordt het verwachte pensioenresultaat hoger. Daartegenover staat dat de kans op pensioenverlagingen ook groter wordt.

Sociale partners vinden de voordelen van invaren ruimschoots opwegen tegen de beschreven nadelen en doen het verzoek tot invaren aan bpfBOUW.

5 Bij niet invaren blijven bijvoorbeeld twee administratiesystemen nodig. Onderzoeken van de Pensioenfederatie, PwC en APG concluderen dat de administratie kosten daardoor ten minste 1,5 x hoger zullen zijn dan met invaren.

6 Met dubbele transitie wordt bedoeld het afschaffen van de doorsneesystematiek en de overgang van opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten naar het nieuwe pensioencontract (invaren). Het negatieve effect van het afschaffen van de doorsneesystematiek kan worden gecompenseerd door met het invaren bestaande buffers gedeeltelijk te gebruiken voor compensatie.

(ii) Hoorrecht

De Wtp biedt een hoorrecht aan verenigingen van gewezen deelnemers en verenigingen van pensioengerechtigden. Twee verenigingen hebben zich hiervoor aangemeld: De Vereniging Pensioengerechtigden BOUW (VPB) en ANBO-PCOB.

Dit hoorrecht is uitgeoefend op basis van het concept Transitieplan dat op 1 november 2023 door sociale partners is vastgesteld.

Er is mondeling overleg geweest met de verenigingen, vragen zijn schriftelijk ingediend en beantwoord en de verenigingen hebben hun definitieve standpunten schriftelijk ingediend.

De verenigingen hebben aandacht gevraagd voor de volgende punten:

1. Koopkrachtbehoud. Verenigingen wensen een koopkrachtig pensioen dat inflatiebestendig is en zo mogelijk ook welvaartsvast. Het Transitieplan heeft deze ambitie niet.
2. Macrolang-levenrisico. Verenigingen vragen om de 2% reservering in de Solidariteitsreserve voor het macrolanglevenrisico te heroverwegen en in elk geval beter te onderbouwen.
3. Compensatie afschaffing doorsneepremie. De verenigingen vragen zich af of bij de bepaling van de compensatie in voldoende mate rekening is gehouden met de voordelen van de transitie, welke een mitigerend effect hebben op de nadelen van de afschaffing doorsneesystematiek.
4. Alternatief invaarschema bij lagere dekkinggraden. Verenigingen hebben aandacht gevraagd voor de voorrangsregels bij invaren. Bij een lage invaardekkinggraad (minder dan 115%) zouden de verenigingen liever minder initiële vulling zien van de solidariteitsreserve ten gunste van het eerder geven van de generieke verhoging.

De reactie van sociale partners is als volgt geweest:

1. Uit het risicopreferentieonderzoek (RPO) is naar voren gekomen dat gepensioneerden naast een koopkrachtig pensioen ook een stabiel pensioen willen. Via de solidariteitsreserve wordt invulling gegeven aan de doelstelling van een stabiel pensioen. Aan de koopkracht doelstelling wordt invulling gegeven door ook gepensioneerden blootstelling te geven aan overrendement. Er is door bpfBOUW nogmaals gekeken naar de gehanteerde werkhypothese van de financiële opzet van de pensioenregeling en de mogelijkheden. Daar

zijn aanpassingen uitgekomen die bijdragen aan de wensen van de verenigingen. Allereerst is de blootstelling van overrendement voor gepensioneerden verhoogd van 37% naar 45%. Daarnaast zijn de vul- en uitdeelregels van de solidariteitsreserve herzien waardoor eerder wordt uitgedeeld. Die aanpassingen betekenen naar verwachting een verbetering van de koopkracht voor gepensioneerden. Sociale partners zijn van mening dat deze wijzigingen evenwichtig zijn.

2. Sociale partners hebben aangegeven het belangrijk te vinden dat het macrolanglevenrisico voor iedereen volledig wordt beschermd. Een adequaat gevulde solidariteitsreserve is daarom gewenst en noodzakelijk om te komen tot een robuuste financiële opzet. Sociale partners geven aan de mening van bpfBOUW te delen dat 2% noodzakelijk is. Deze 2% is gebaseerd op het AG2022-model. O.b.v. de sterfttekansen, de onzekerheid en de betrouwbaarheidsintervallen wordt geconcludeerd dat een reservering van 2% verstandig is. Geen wijzigingen dus op dit punt.
3. Sociale partners hebben andere compensatievarianten onderzocht. Uiteindelijk beschouwen sociale partners als meest evenwichtig de variant met een 50-jaars-ingroeipad waarbij wél rekening wordt gehouden met de 'dubbele transitie'. Het Transitieplan is op dit punt gewijzigd.
4. Na verdere analyse hebben sociale partners besloten de voorrangsregels niet verder aan te passen. Belangrijkste reden is dat sociale partners een lagere initiële vulling te risicovol vinden op korte termijn; er is een grote kans op verlaging binnen drie jaar na transitie als de solidariteitsreserve bij invaren niet goed is gevuld.

(iii) Het definitieve Transitieplan

Op 21 juni 2024 is het Transitieplan vastgesteld en gepubliceerd. Omdat dit Transitieplan een niet uitvoerbaar onderdeel van de regeling bevatte heeft bpfBOUW aan sociale partners laten weten het op deze wijze niet te kunnen aanvaarden. Nader overleg heeft geleid tot een aangepast Transitieplan op 10 oktober 2024 dat wel uitvoerbaar is voor bpfBOUW.

(iv) Het besluitvormingsproces bij bpfBOUW

BpfBOUW heeft in een iteratief proces met sociale partners en met de eigen fondsorganen de risicohouding, beoordelingskaders, financiële opzet, het beleggingsbeleid en de transitie-effecten vormgegeven en/of in kaart gebracht.

Met sociale partners is regelmatig overlegd in de Pensioencommissie. Dit heeft uiteindelijk geleid tot het transitieplan dat er nu ligt en wordt ondersteund door berekeningen en analyses van bpfBOUW.

De voorbereidingen aangaande het voorgenomen besluit tot invaren o.b.v. het verzoek van sociale partners zijn regelmatig gedeeld met het verantwoordingsorgaan (hierna: VO):

- 11-03-2024 Het Beoordelingskader Evenwichtige Transitie is aan het VO gepresenteerd en besproken.
- 13-05-2024 Het eerste concept voorgenomen invaarsbesluit is aan het VO gepresenteerd en besproken.
- 10-06-2024 Het VO heeft o.b.v. de presentaties en stukken van het Beoordelingskader Evenwichtige Transitie en het concept invaarsbesluit diverse vragen gesteld. Deze zijn beantwoord en ter vergadering besproken. Verschillende opmerkingen t.a.v. het concept voorgenomen invaarsbesluit hebben geleid tot aanpassingen in het voorgenomen invaarsbesluit.
- 26-08-2024 Een nieuwe versie van het concept voorgenomen invaarsbesluit is met het VO gedeeld.
- Met de Raad van Toezicht (hierna: RvT) is t.a.v. het voornemen tot invaren het volgende gedeeld:
- 07-03-2024 Het Beoordelingskader Evenwichtige Transitie is aan de RvT gepresenteerd en besproken.
- 25-06-2024 Het concept voorgenomen invaarsbesluit is met de RvT gedeeld en besproken.

Op 15 oktober 2024 heeft bestuur de evenwichtigheid van de transitie vastgesteld en het voornemen tot invaren genomen. Dit voornemen tot invaren is op 16 oktober ter advisering aan het VO aangeboden. Op 31 oktober heeft het VO een positief advies gegeven op het voorgenomen invaarsbesluit. Dit is toegelicht in een bestuursvergadering op 1 november. Op 4 november 2024 is de goedkeuring aan de RvT gevraagd voor het voorgenomen invaarsbesluit o.b.v. alle relevante stukken, inclusief het positieve advies van het VO. Parallel hieraan liep een onderzoek van DNB naar de (concept) evenwichtigheidskaders bij de grote pensioenfondsen, waaronder bpfBOUW. Informatie hiervoor is 26 september 2024 door DNB opgevraagd en 18

oktober opgeleverd. DNB heeft haar observaties op 18 november met het fonds gedeeld. Deze observaties van DNB waren voor het fonds aanleiding om de structuur van het beoordelingskader en op punten ook inhoudelijk te herzien. Dit heeft ervoor gezorgd dat de RvT haar goedkeuring heeft opgeschort in afwachting van het aan te passen voorgenomen invaarsbesluit.

De observaties van DNB, besprekingen in de Bestuurlijke Werkgroep Regeling & Transitie, eerste feedback op het concept van de aangepaste verhaallijn door de sleutelfunctiehouders actuariael en risicobeheer en hun opinies op de totale nieuwe verhaallijn, hebben geleid tot een aangepast voorgenomen invaarsbesluit dat is vastgesteld in de bestuursvergadering van 9 januari 2025.

Hierna is het bestuur op 10 januari 2025 in overleg getreden met sociale partners om te informeren en of er aanleiding is om het transitieplan aan te passen. Het bestuur is van mening dat de doelstellingen en maatstaven van bpfBOUW aansluiten op die welke sociale partners hebben geformuleerd in het transitieplan; de bandbreedtes van bpfBOUW vallen bovendien binnen de bandbreedtes van sociale partners. Sociale partners hebben aangegeven het transitieplan ongewijzigd te willen laten. Afgesproken is dat het bestuur haar vertaling van doelstelling en maatstaven in het transitieplan in detail zal doornemen met een afvaardiging van sociale partners. Het bestuur heeft dit op 21 januari 2025 met sociale partners besproken. Deze zijn ook op schrift gedeeld met sociale partners en dit zal tevens zo worden opgenomen in het implementatieplan en de opdrachtbevestiging.

Na de bestuursvergadering van 9 januari 2025 waarin het voorlopige voorgenomen invaarsbesluit is genomen is de adviesaanvraag naar het VO gegaan. Op 13 januari 2025 is deze aan het VO toegelicht. Het VO heeft het bestuur schriftelijk een 14-tal vragen gesteld waarvan de antwoorden op 16 januari met het VO zijn gedeeld. Op 17 januari heeft het VO een positief advies gegeven t.a.v. het voorgenomen invaarsbesluit. Het advies van het VO betreft een aanvullend advies op het op 30-10-2024 afgegeven advies. Het advies dat het VO meegeeft aan het bestuur betreft:

- Het bestuur heeft op 24 oktober, gehoord de overwegingen van de PG, aangeboden op korte termijn een nieuwe RPO te houden. Op 29 oktober 2024 heeft het bestuur dat aanbod nader uitgewerkt. Het VO verzoekt het bestuur:
 - o De haalbaarheid van het aangeboden proces te

toetsen, door een onafhankelijke jurist.

- o Zo nodig de toedeling van overrendement aan jonge generaties te matigen, indien de uitkomsten van het RPO dat uitwijst.
- Er met betrekking tot de sturingsinstrumenten vanuit gaat dat sturing alleen plaatsvindt mits evenwichtigheid is aangetoond en mits vooraf afstemming plaatsvindt met VO en raad van toezicht.
- Het bestuur nadrukkelijk ondersteunt in het voorgenomen besluit tot het hanteren van de standaardmethode voor invaren met een spreidingstermijn van 1 jaar spreiding in plaats van de standaard spreiding van 10 jaar.

Dit advies is besproken in een bestuursvergadering op 20 januari. Het bestuur neemt de adviezen van het VO over. Hierna is het voorgenomen invaarbesluit ter instemming naar de RvT gegaan. Op 21 januari is een toelichting gegeven aan de RvT. Bij de RvT stonden ook nog enkele vragen open die op 23 januari zijn beantwoord. Dit heeft uiteindelijk geleid tot instemming van de RvT op 28 januari 2025. De RvT heeft randvoorwaarden en aanbevelingen geformuleerd voor het vervolgtraject en daar heeft het bestuur op gereageerd.

Op 13 februari 2025 heeft het bestuur definitief het voorgenomen besluit tot invaren genomen.

4.d Onderbouwing standaardmethode met afwijking standaardregel

(i) Onderbouwing gebruik standaardmethode

De Pensioenwet geeft aan dat bij invaren gebruik wordt gemaakt van de standaardmethode. Het alternatief van de vba-methode is alleen toegestaan als het alternatief beter de bijzondere kenmerken van de pensioenregeling en het pensioenfonds modelleert. Het alternatief is niet gebruikelijk in de markt. BpfBOUW ziet geen bijzondere omstandigheid om het alternatief van de vba-methode te gebruiken. Dit alternatief is complex in de berekeningen en is lastig uitlegbaar. BpfBOUW is van mening dat het gebruik van de standaardmethode resulteert in evenwichtige uitkomsten. Het bestuur van bpfBOUW wil daarom de standaardmethode gebruiken bij het voornemen tot invaren.

(ii) Afwijking van de standaardregel

BpfBOUW gebruikt dus de standaardmethode bij invaren, maar kiest daarbij niet voor de standaardregel van tienjarige spreiding⁷. In plaats daarvan kiest bpfBOUW voor een spreidingstermijn van één jaar, waardoor een dekingsgraadoverschot voor alle leeftijdsgroepen resulteert in eenzelfde generieke verhoging van de pensioenkapitalen. BpfBOUW kiest voor een afwijkende spreidingstermijn (generieke verhoging) omdat de standaardregel met een spreidingstermijn van tien jaar tot een onevenwichtiger nadeel leidt dan de spreidingstermijn van één jaar. De onevenwichtigheid van de standaardregel volgt uit het volgende:

- De standaardregel is ontwikkeld voor een 'standaard' fonds met een gemiddelde samenstelling van het deelnemersbestand. De samenstelling bij bpfBOUW komt niet overeen met dat gemid-

delde; de samenstelling bij bpfBOUW is ouder dan gemiddeld.

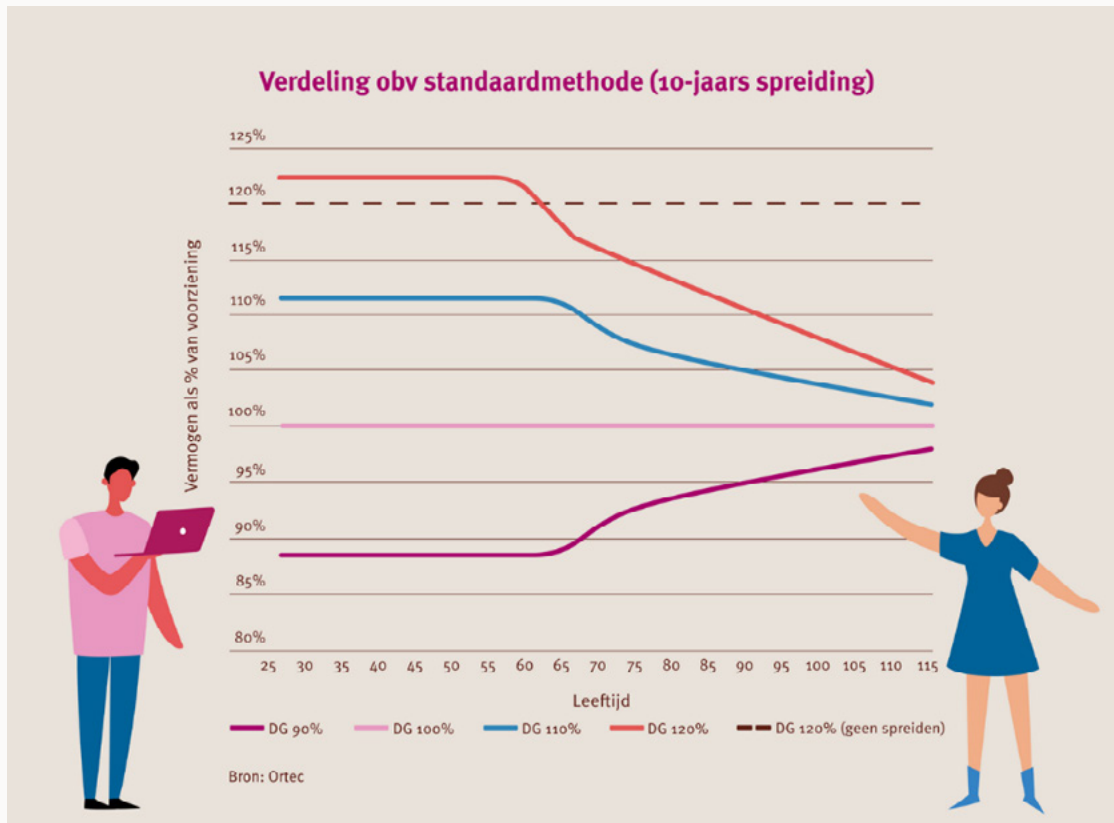
- Sociale partners hebben als één van de transitiedoelen geformuleerd dat er aandacht moet zijn voor reparatie van (een deel van) de toeslagachterstanden. BpfBOUW heeft daarop als transitiedoel geformuleerd dat er aandacht moet zijn voor toeslagachterstanden. Bij de standaardregel is er geen aandacht voor toeslagachterstanden. De door bpfBOUW gekozen generieke verhoging resulteert voor ouderen in een grotere verhoging dan die bij de standaardregel van 10 jaar spreiding. BpfBOUW vindt zo'n grotere verhoging evenwichtig omdat ouderen meestal ook grotere toeslagachterstanden hebben dan jongeren.
- Toepassing van de standaardregel resulteert tot een knik in het netto profijt rond leeftijd 67. Het netto profijt voor een net gepensioneerde is een stuk lager dan dat van een bijna gepensioneerde actieve. Deze knik is er niet bij de generieke verhoging.
- Een alternatieve manier voor het verminderen van de onevenwichtigheid is het toepassen van de standaardregel in combinatie met een persoonlijk berekende reparatie van toeslagachterstanden. Deze alternatieve manier is echter complex en foutgevoelig. Het bestuur vindt dit alternatief vanwege deze risico's voor deelnemers minder evenwichtig.

Per saldo concludeert het bestuur dat toepassing van de standaardmethodiek met 1 jaar spreiding (generieke verhoging) passender is dan met de standaardre-

⁷ Bij die standaardregel met 10 jaar spreiding worden de verhoogregels van het huidige FTK benaderd door een overschot toe te delen alsof het overschot gespreid over een termijn van 10 jaar wordt uitgedeeld. Die spreidingstermijn van 10 jaar resulteert in een minder hoge verhoging voor ouderen.

gel van 10 jaar spreiding omdat (a) de samenstelling van het bpfBOUW-bestand grijzer is dan gemiddeld en (b) de standaardregel tot een onevenwichtiger nadeel leidt dan de generieke verhoging.

De volgende figuur, afkomstig van de website www.werkenaanonspensioen.nl, laat zien wat de verschillende effecten zijn tussen de standaardregel en de generieke verhoging:

De grafiek laat zien wat de mate van pensioenverhoging is voor de verschillende leeftijden bij verschillende dekkningsgraadniveaus en een spreiding van 10 jaar. Bovendien laat de gestreepte lijn de methode van

bpfBOUW zien (geen spreiding) bij een dekkningsgraad van 120%. We zien dat de methode van bpfBOUW voor gepensioneerden resulteert in een hogere verhoging dan de standaardregel⁸.

4.e Transitiedoelen en prioritering

Sociale partners hebben op 21 juni 2024 een transitieplan vastgesteld. Dit transitieplan is later aangepast en op 10 oktober 2024 met de aanpassingen vastgesteld. Sociale partners hebben aan bpfBOUW daarbij de volgende verzoeken gedaan:

- (i) Uitvoering van de nieuwe pensioenregeling;
- (ii) Invaren van opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten;
- (iii) Compensatie van onevenwichtig nadelige effecten van afschaffing doorsneesystematiek;
- (iv) Herverdeling van vermogen bij invaren zodanig dat ook deelnemers met seizoensgebonden arbeid evenwichtig behandeld worden;

- (v) Verdere herverdeling van vermogen bij invaren voor kleine verbetering van de regeling teneinde de complexiteit in de uitvoering te verkleinen.

In het transitieplan hebben sociale partners de volgende transitiedoelen geformuleerd om tot een evenwichtige transitie te komen:

- (a) De lopende uitkeringen blijven op moment van transitie ten minste gelijk in nominale termen (euro's vandaag). Pensioengerechtigden mogen geen direct nadeel ondervinden.
- (b) De deelnemers ontvangen op het moment van transitie ten minste de voorziening pensioen-

⁸ Het verschil is goed zichtbaar bij een invaardekkningsgraad van 120%. De rode lijn in de grafiek toont de verhoging volgens de standaardregel met 10 jaar spreiding. En de gestreepte lijn toont de verhoging bij de methodiek die bpfBOUW hanteert. We zien dat de gestreepte lijn bij hogere leeftijden hoger is dan de rode lijn.

verplichtingen van hun pensioenaanspraken of -rechten. Dit betekent dat het persoonlijke pensioenvermogen voor elke deelnemer hoger is dan of gelijk is aan de corresponderende voorziening pensioenverplichtingen op het moment van transitie.

- (c) Een compensatie voor het afschaffen van de doorsneesystematiek. Het is belangrijk dat deelnemers worden gecompenseerd, als er sprake is van onevenredig nadeel, om tot een evenwichtige transitie te komen. De huidige inschatting van de hoogte van de compensatie bedraagt 3,5% van het collectieve pensioenvermogen waarbij kan worden aangetekend dat de economische omgevingsfactoren een grote invloed kunnen hebben op de uiteindelijke hoogte van het bedrag tenzij gerekend wordt met een vaste discontovoet. Verder is de hoogte van de compensatie ook afhankelijk van de uiteindelijke samenstelling van het deelnemersbestand.
- (d) BpfBOUW start in het nieuwe pensioenstelsel met een voldoende gevulde solidariteitsreserve. De gewenste solidariteitsreserve op de transitiedatum bedraagt bij voorkeur 7% van het collectieve pensioenvermogen, met een minimum van 3% van het collectieve pensioenvermogen op de transitiedatum.
- (e) Bij voldoende hoge dekkingsgraad zal ook aandacht moeten zijn voor de compensatie van (een deel van) de toeslagachterstand.
- (f) Benodigde herverdeling. Het vertrekpunt om te komen tot de nieuwe pensioenregeling is de huidige bestaande pensioenregeling van bpfBOUW. Niet in alle situaties is het mogelijk om de toezegging één-op-één over te zetten in de nieuwe pensioenregeling. Sociale partners willen overgaan naar de nieuwe regeling waarbij alle opgebouwde aanspraken worden ingevaren. Dit betekent soms een iets ruimere bepaling waardoor sommige deelnemers een (kleine) verbetering van de regeling krijgen. Door deze verruiming wordt het mogelijk om de transitie met het gehele collectief te doorlopen, zonder complexe en dure uitzonderingen. Ook de situatie van "buiten de boot vallen bij compensatie" vallen hieronder.

Sociale partners stellen de transitiedoelen vast en doen het verzoek tot invaren in het vastgestelde transitieplan.

Bij de totstandkoming van het transitieplan heeft een iteratief proces plaatsgevonden tussen sociale

partners en het bestuur van bpfBOUW. Op deze wijze wordt op voorhand (voor zoveel en zover mogelijk) voorkomen dat sociale partners keuzes maken die bpfBOUW niet kan accepteren in het kader van de opdrachtaanvaarding en een evenwichtige transitie.

Het bestuur van bpfBOUW herkent de doelstellingen van sociale partners en kan zich vinden in de strekking daarvan. Het bestuur volgt sociale partners in de doelstellingen bij de transitie naar de nieuwe pensioenregeling. Daarbij kiest het bestuur wel voor een andere formulering, omdat deze andere formulering naar de mening van het bestuur zuiverder aansluit op de terminologie van de pensioenwetgeving.

Het bestuur heeft met sociale partners de vertaling van de doelstellingen in het transitieplan naar de eigen formuleringen toegelicht in een tweetal sessies in januari '25.

Het bestuur heeft een aantal transitiedoelstellingen geformuleerd. Daarbij heeft het bestuur ook een aantal (wettelijke) randvoorwaarden opgenomen waaraan de transitie naar de nieuwe pensioenregeling moet voldoen:

Randvoorwaarden

1. Voldoen aan wettelijke eisen voor buffers en reserves (MVEV, operationele reserve, kostenvoorziening, etc).
Door het vormen van buffers is er minder vermogen beschikbaar in de persoonlijke pensioenvermogens. Met het expliciteren van deze randvoorwaarde verantwoordt het bestuur dat de vereiste buffervorming consequenties heeft voor de deelnemers.
2. Pensioengerechtigden mogen op het moment van transitie geen direct nadeel ondervinden. Dit betekent dat het persoonlijk pensioenvermogen van pensioengerechtigden zodanig is dat de lopende uitkeringen direct na transitie ten minste gelijk zijn aan die voorafgaand aan invaren. Het bestuur vindt verwoording van deze randvoorwaarde essentieel voor verantwoording, uitlegbaarheid en vertrouwen. Deze randvoorwaarde sluit aan op doelstelling (a) van sociale partners.
3. Het opgebouwd pensioen van alle deelnemers blijft ten minste gelijk. De persoonlijke pensioenvermogens van actieven en slapers zijn zodanig dat de reeds opgebouwde uitkering zoals vermeld op het UPO na invaren ten minste gelijk is aan die voorafgaand aan invaren.

Ook deze wettelijke randvoorwaarde vindt het bestuur essentieel voor verantwoording, uitlegbaarheid en vertrouwen in de nieuwe pensioenregeling.

Deze randvoorwaarde sluit aan op doelstelling (b) van sociale partners.

Transitiedoelstellingen:

4. Oplossen complexiteit in de uitvoering en compensatie bijzondere gevallen.

Hiermee beoogt het bestuur de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling te vereenvoudigen. Ook bij de transitie zelf streeft het bestuur naar eenvoud. Een vereenvoudiging resulteert in lagere uitvoeringskosten en een kleinere kans op fouten. Een eenvoudige transitie draagt ook bij aan transparantie en uitlegbaarheid naar verschillende belanghebbenden.

In navolging van sociale partners beschouwt het bestuur ook de 'compensatie bijzondere gevallen' als onderdeel van deze doelstelling. Daarmee bedoelt het bestuur dat o.a. seizoenarbeiders die op het transitiemoment tijdelijk slaper zijn, vergelijkbaar behandeld moeten worden als actieven wat betreft het nadelige effect van de afschaffing doorsneesystematiek.

Deze doelstelling sluit aan op doelstelling (f) van sociale partners.

5. Goede start van de nieuwe pensioenregeling. Daarmee bedoelen we dat er voldoende beheersmaatregelen zijn om eventuele financiële tegenvallers in de eerste paar jaren na de transitie te kunnen opvangen. Het bestuur vindt dit nodig zodat er onder de deelnemers voldoende draagvlak is en blijft voor de nieuwe pensioenregeling.

Deze doelstelling sluit aan op doelstelling (d) van sociale partners.

6. Voorkomen van onevenredig nadelige effecten. Daarmee beoogt het bestuur dat de transitie naar de nieuwe regeling voor alle belanghebbenden een gelijk (positief) effect heeft. Het bestuur realiseert zich dat consequentie van deze doelstelling is dat pensioenvermogen nodig kan zijn voor compensatie van negatieve effecten van afschaffing doorsneesystematiek of voor andere herverdelingseffecten.

Deze doelstelling sluit aan op doelstelling (c) en doelstelling (f) van sociale partners.

7. Aandacht voor toeslagachterstanden. Het bestuur realiseert zich dat de FTK-eisen voor de huidige pensioenregeling hebben geleid tot toeslagachterstanden. Na transitie is reparatie daarvan niet meer mogelijk terwijl de onder het FTK opgebouwde buffers wel worden verdeeld. Bij de transitie naar de nieuwe regeling heeft het bestuur aandacht voor het ontbreken van de mogelijkheid van verdere reparatie van toeslagachterstanden.

Deze doelstelling sluit aan op doelstelling (e) van sociale partners.

Het bestuur realiseert zich dat de verschillende transitiedoelen niet in alle gevallen gelijktijdig volledig gerealiseerd zullen kunnen worden. Daarom heeft het bestuur, in navolging van sociale partners, 'voor-rangsregels' vastgesteld voor de prioritering van de verschillende doelen:

1. Wettelijk minimum en reserves. Iedere deelnemer krijgt een persoonlijk pensioenkapitaal zodanig het pensioenuitkering direct na transitie gelijk is aan de pensioenaanspraak in de huidige regeling, aangevuld met de wettelijk vereiste voorzieningen en reserves.
2. Herverdeling voor oplossen van de complexiteit in de regeling. Het oplossen van complexiteit is nodig zodat APG de nieuwe regeling kan uitvoeren. Daarom is dit transitiedoel hoge prioriteit heeft. Die prioritering is vormgegeven door de minimum invaardekkingsgraad te stellen op 105,4%.
3. Goede start. Dit wordt gerealiseerd door voldoende initiële vulling van de solidariteitsreserve.
4. Geen onevenredig nadelige effecten. Dit betekent dat een deel van het vermogen gebruikt wordt voor compensatie afschaffing doorsneesystematiek (via een compensatiedepot). De financiering van compensatie gaat gelijk op met een verdere initiële vulling van de solidariteitsreserve.
5. Aandacht voor toeslagachterstanden. Het bestuur wil dit realiseren door een generieke verhoging van het persoonlijk pensioenkapitaal van alle deelnemers. Het effect van zo'n generieke verhoging is gelijk aan een generieke indexatie direct voorafgaand aan de transitie.

De prioritering is in onderstaande tabel weergegeven:

Tabel 1: verdeling vermogen bij verschillende invaardekkingsgraden

Dekkingsgraad	MVEV, Collectieve voorzieningen, Operationele Reserve en Oplossen complexiteit	Solidariteitsreserve	Compensatie	Generiek naar persoonlijk pensioenkapitaal
102,1%	2,1% (2,1%)	-	-	100,0%
105,4%	2,2% (2,1%)	3,2% (3,0%)	-	100,0%
107,2%	2,3% (2,1%)	3,2% (3,0%)	1,7%	100,0%
110,7%	2,3% (2,1%)	4,9% (4,5%)	3,5%	100,0%
113,8%	2,4% (2,1%)	8,0% (7,0%)	3,5%	100,0%
123,6%	2,6% (2,1%)	8,7% (7,0%)	3,5%	108,9%
135,0%	2,8% (2,1%)	9,5% (7,0%)	3,5%	119,3%

De hoge prioritering van 'Oplossen complexiteit' betekent niet dat deze maatregel in volgorde wordt uitgevoerd vóór de andere stappen. Regelgeving schrijft voor dat herverdeling pas kan plaatsvinden na verdeling volgens de standaardmethode. Dat betekent dat de vermogensverschuiving voor het oplossen van complexiteit verwerkt wordt ná de generieke verhoging. Bij de initiële vulling van de

solidariteitsreserve en bij toekenning van compensatie zal rekening worden gehouden dat ook vermogen nodig is voor oplossen complexiteit, zodat deze doelstelling altijd volledig gerealiseerd kan worden. Hiermee heeft oplossen complexiteit ondanks een laatste stap in de technische verwerking, wel de hoogste prioriteit in vermogensverdeling.

4.f Maatstaven en bandbreedtes

(i) Maatstaven

Aan elke (kwalitatieve) doelstelling van sociale partners heeft bpfBOUW één of meerdere kwantitatieve maatstaven gekoppeld. In het transitieplan hebben sociale partners een viertal maatstaven geformuleerd:

- (1) Kans op korting in de eerste jaren na transitie;
- (2) Welvaartsmaat;
- (3) Verwachte pensioenuitkering in 'slecht weer', mediaan en 'goed weer';
- (4) Netto profijt.

Twee van deze maatstaven (verwachte pensioenuitkering en netto profijt) zijn wettelijk verplicht.

Het bestuur kan zich vinden in de vier door sociale partners genoemde maatstaven. Daarnaast heeft het bestuur nog enkele eigen maatstaven geformuleerd. De maatstaven zijn bedoeld voor de toetsing van de evenwichtigheid van de transitie. Naast deze maatstaven hanteert het bestuur ook de toetsgrootheid 'actuele dekkingsgraad' om te toetsen of is voldaan aan de randvoorwaarden, aan de doelstellingen 4 en 5. Onderstaande tabellen geeft een overzicht van de maatstaven bij de verschillende doelstellingen.

Nr	Randvoorwaarde	Toetsgrootheid
1	Wettelijke buffers en reserves	o Actuele dekkingsgraad
2	Geen direct nadeel pensioengerechtigden	o Actuele dekkingsgraad
3	Opgebouwd pensioen ten minste gelijk	o Actuele dekkingsgraad

Nr	Doelstelling	Maatstaf
4	Oplossen complexiteit	<ul style="list-style-type: none"> o Welvaartsmaatstaf o Verwachte pensioenuitkering o Netto profijt
5	Goede start	<ul style="list-style-type: none"> o Kans op verlaging van de uitkering gedurende de eerste 3 jaren na transitie o Kans dat 10% van het negatieve overrendement gedurende de eerste 3 jaren na transitie wordt aangevuld vanuit de SDR
6	Geen onevenredig nadelige effecten	<ul style="list-style-type: none"> o Welvaartsmaat o Verwachte pensioenuitkering in 'slecht weer', mediaan en 'goed weer' o Netto profijt
7	Aandacht voor toeslagachterstanden	<ul style="list-style-type: none"> o Welvaartsmaat o Verwachte pensioenuitkering in 'slecht weer', mediaan en 'goed weer' o Netto profijt

Het bestuur geeft het meeste gewicht aan de eigen maatstaf (welvaartsmaat) en het halen van de transitiedoelstelling van een goede start in het nieuwe contract. Deze maatstaven zijn belangrijk bij de keuzes en afwegingen van een evenwichtige transitie.

De wettelijke maatstaven pensioenverwachting en netto profijt geven verschillende inzichten. Het kan zijn dat de transitie een hoger verwacht pensioen geeft voor een bepaalde generatie, maar een lager netto profijt (of vice versa). Het bestuur betreft beide wettelijke maatstaven in de onderbouwing van de evenwichtigheid, maar geeft minder gewicht aan deze wettelijke maatstaven.

Actuele dekkingsgraad

Als toetsgrootte voor de randvoorwaarden en voor de doelstelling 'Goede start' en 'Oplossen complexiteit' kijkt het bestuur naar de actuele dekkingsgraad. Een voldoende hoge dekkingsgraad is nodig, want:

- De persoonlijke pensioenvermogens van actieven, slapers en pensioengerechtigden moeten zodanig zijn dat de verwachte uitkering zoals vermeld op het UPO na invaren ten minste gelijk is aan die voorafgaand aan invaren.
- Daarnaast is vermogen nodig voor de vorming van de wettelijk benodigde buffers en reserves.
- Het bestuur wil een initiële vulling van de solidariteitsreserve van ten minste 3%.
- Bovendien is vermogen nodig voor het oplossen van de complexiteit.

Het bestuur realiseert zich dat de dekkingsgraad geen maatstaf is als bedoeld in artikel 150e van de Pensioenwet⁹ voor de beoordeling van de evenwichtigheid. De dekkingsgraad is wel een toetsgrootte om te beoordelen of de genoemde randvoorwaarden en doelstellingen gerealiseerd kunnen worden.

Kans op verlaging van de uitkering gedurende de eerste 3 jaren na transitie

Deze maatstaf neemt het bestuur over van sociale partners.

Het bestuur beschouwt de periode van 3 jaar als een voldoende lange termijn om 'gewend' te raken met de nieuwe pensioenregeling. De kans op pensioenverlaging zal in die periode niet nul zijn. Het bestuur accepteert daarom wel een kans op verlaging. Maar het zou mooi zijn als het risico niet groter is dan in de huidige regeling.

Voor deze maatstaf gaat bpfBOUW uit van de eigen scenarioset "Centraal Pad" en niet van de DNB-set.

Het bestuur constateert dat deze maatstaf alleen betrekking heeft op pensioengerechtigden met een ingegane uitkering. Bovendien kijkt de maatstaf slechts naar een termijn van 3 jaar. Het bestuur realiseert zich dat het geïsoleerd beoordelen van deze maatstaf weinig rekening houdt met de langere termijn belangen van slapers en actieven. Het bestuur vindt daarom dat deze maatstaf niet geïsoleerd beschouwd moet worden, maar in samenhang met de andere maatstaven; in het bijzonder in samenhang met de maatstaf "kans dat 10% van het negatieve overrendement gedurende de eerste 3 jaren na transitie wordt aangevuld uit de solidariteitsreserve".

Kans dat gedurende de eerste 3 jaren na transitie, bij een negatief overrendement, 10% van dit negatieve overrendement wordt aangevuld uit de solidariteitsreserve

Dit is een additionele maatstaf van bpfBOUW naast de maatstaven van sociale partners. Deze maatstaf is bedoeld om de doelstelling "goede start" te kunnen

⁹ Volgens de regelgeving moet een maatstaf een risicocomponent bevatten.

meten voor niet-gepensioneerden. Deze maatstaf moet daarom in combinatie worden genomen met de maatstaf "kans op verlaging van de uitkering gedurende de eerste 3 jaren na transitie", welke alleen betrekking heeft op pensioengerechtigden.

Voor deze maatstaf gaat het fonds uit van de eigen scenario'set "Centraal Pad" en niet van de DNB-set.

Welvaartsmaat

Deze maatstaf neemt het bestuur over van sociale partners.

De welvaartsmaat¹⁰ geeft de waarde van de pensioenregeling voor een deelnemer weer in één getal. Dat ene waardegetal is een gewogen gemiddelde van mogelijke toekomstige pensioenuitkomsten voor die deelnemer. Bij de weging van die mogelijke uitkomsten krijgen lage uitkomsten een zwaarder gewicht dan hoge uitkomsten. Op deze manier wordt rekening gehouden met de risicoaversie die een deelnemer heeft bij onzekerheid. De welvaartsmaat wordt berekend als de gemiddelde reële uitkering gedurende de volledige uitkeringsfase, gewogen met de overlevingskans¹¹.

In de welvaartsmaat van de huidige regeling wordt rekening gehouden met de opgebouwde pensioenaanspraken en de toekomstige pensioenopbouw, inclusief toekomstige (voorwaardelijke) indexatie en inclusief toekomstige inhaalindexatie. Daarbij wordt verondersteld dat de vigerende financiële opzet ongewijzigd wordt voortgezet.

De welvaartsmaat voor de nieuwe regeling wordt berekend inclusief het effect van invaren, inclusief het effect van compensatie voor afschaffing doorsneesystematiek, inclusief het effect van 'benodigde herverdeling', inclusief het effect van initiële vulling in de solidariteitsreserve en inclusief toekomstige opbouw in de nieuwe regeling.

Deze maatstaf is volledig (bevat alle componenten van enerzijds de huidige regeling¹² en anderzijds de nieuwe regeling¹³). Daarmee is deze maatstaf geschikt voor het meten van doelstelling "geen onevenredig nadelige effecten."

Door het meenemen van verwachte toekomstige inhaalindexatie is deze maatstaf ook geschikt voor het meten van doelstelling "aandacht voor toeslagachterstanden".

De maatstaf voor het transitie-effect per deelnemersgroep is de verandering van de welvaartsmaat bij overgang van de huidige regeling naar de nieuwe regeling.

De welvaartsmaat¹⁴ heeft overeenkomsten met de wettelijk vereiste maatstaf 'netto profijt'. De welvaartsmaat verschilt van het netto profijt omdat de welvaartsmaat wordt berekend met de risico-aversie zoals daadwerkelijk is gemeten in het eigen deelnemersbestand van bpfBOUW middels het eerder uitgevoerde risicopreferentieonderzoek. De welvaartsmaat past daarom beter dan het netto profijt bij de kenmerken van bpfBOUW. Dit is anders dan het netto profijt dat is bepaald op de risico-aversie zoals 'ingeprijsd' door de financiële markten.

Bij de berekening van de welvaartsmaat gaat bpfBOUW voor de mogelijke toekomstige pensioenuitkomsten uit van een scenario'set op basis van de eigen economische visie (Centraal Pad 2023) en een eigen samenstelling van de beleggingsmix. Daarnaast berekent bpfBOUW de welvaartsmaat eveneens op de scenario'set van DNB, zoals sociale partners dat ook doen in het transitieplan.

Het bestuur beoogt een positieve verandering van de welvaartsmaat voor elke deelnemersgroep.

Bij de berekening van de welvaartsmaat gaat bpfBOUW uit van theoretische maatmensen die zijn gebaseerd op gemiddelden uit het deelnemersbestand. Ook de carrièreveronderstellingen zijn gebaseerd op de gemiddeld waargenomen carrière binnen het deelnemersbestand. Daarbij is verondersteld dat alle maatmensen op 25-jarige leeftijd zijn gestart met pensioenopbouw.

Netto profijt

Dit is een wettelijk vereiste maatstaf.

Het netto profijt is het verschil tussen de waarde van de te verwachten toekomstige pensioenuitkeringen en de waarde van de toekomstige premie-inleg. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de reeds opgebouwde pensioenaanspraken, maar ook naar de in de toekomst nog op te bouwen aanspraken.

Door het netto profijt van de huidige pensioenregeling te vergelijken met dat van de nieuwe pensioenregeling, wordt het herverdelende effect van de transitie per deelnemersgroep/leeftijdscohort inzichtelijk gemaakt.

10 In plaats van het begrip "welvaartsmaat" wordt ook het begrip "nutsequivalent", of "zekerheidsequivalent" gebruikt.

11 De welvaartsmaat kijkt dus niet alleen naar de uitkering op pensioenleeftijd, zoals wel gebeurt bij de wettelijk verplichte verwachte pensioenuitkering; de welvaartsmaat houdt ook rekening met de ontwikkeling van de pensioenuitkering ná pensioeningang.

12 Componenten van de huidige regeling zijn de reeds opgebouwde nominale pensioenaanspraken, de verwachte nog op te bouwen toekomstige nominale pensioenaanspraken, de voorwaardelijke toekomstige indexatie van pensioenaanspraken en eventuele inhaalindexatie.

13 Componenten van de nieuwe regeling zijn het invaren van de opgebouwde aanspraken (met de daarbij behorende toedelingsregels en de compensatie voor afschaffing doorsneesystematiek) en de inrichting van de nieuwe regeling (met onder meer de werking van de solidariteitsreserve).

14 De welvaartsmaat wordt ook vanuit wetenschappelijke hoek (Netspar) aanbevolen als maatstaf voor de beoordeling van de evenwichtigheid.

Net als de welvaartsmaatstaf is het netto profijt een inclusieve maatstaf die alle componenten omvat van enerzijds de huidige regeling en anderzijds invaren in de nieuwe regeling. Daarmee is deze maatstaf goed geschikt voor doelstelling "geen onevenredig nadelige effecten."

Door het meenemen van verwachte toekomstige inhaalindexatie is deze maatstaf ook geschikt voor het meten van doelstelling "aandacht voor toeslagachterstanden".

Het bestuur beoogt een positief delta netto profijt voor elke deelnemersgroep. Voor de evenwichtigheid over verschillende leeftijden vindt het bestuur bovendien dat het delta netto profijt ongeveer gelijk moet zijn voor de verschillende leeftijdscohorten.

Voor de wettelijke maatstaven (delta netto profijt en verwachte pensioenuitkering) gaat bpfBOUW uit van cohort-representatieve maatmensen op basis van het gemiddelde in het aanwezige deelnemersbestand. Om meer inzicht te krijgen welke groepen (onevenredig) nadeel kunnen ondervinden van de transitie kijkt het fonds ook naar:

- Nieuwe intreders (geen initieel opgebouwd pensioen, geen ingaande waardeoverdracht)
- Actieve maatmensen gebaseerd op respectievelijk een gemiddelde UTA en een niet UTA-deelnemer.
- Jonge uitkeringsgerechtigden, met een ingegaan nabestaandenpensioen.

Verwachte pensioenuitkering

Dit is een wettelijk vereiste maatstaf.

De verwachte pensioenuitkering is de ouderdomspensioenuitkering op pensioenleeftijd (67 jaar). Het betreft een reële uitkering (gecorrigeerd voor prijsinflatie). In de pensioenverwachting wordt rekening gehouden met opgebouwde pensioenaanspraken en met toekomstige pensioenopbouw bij bpfBOUW. Hierbij worden toekomstige algemene loon- en carrièreontwikkelingen niet meegenomen.

Voor pensioengerechtigden is de verwachte pensioenuitkering de gemiddelde uitkering over een periode van 10 jaar na transitie. De definitie van pensioengerechtigden verschilt dus van die van actieven en slapers. De maatstaf voor pensioengerechtigden sluit daarom niet goed aan op die van actieven en slapers. De verwachte pensioenuitkering wordt enerzijds berekend bij voortzetting van de huidige regeling en an-

derzijds bij transitie naar de nieuwe regeling. Net als de welvaartsmaatstaf is de verwachte pensioenuitkering een inclusieve maatstaf die alle componenten omvat van enerzijds de huidige regeling en anderzijds invaren in de nieuwe regeling. Daarmee is deze maatstaf goed geschikt voor doelstelling "geen onevenredig nadelige effecten."

Door het meenemen van verwachte toekomstige inhaalindexatie is deze maatstaf ook geschikt voor het meten van doelstelling "aandacht voor toeslagachterstanden".

Het bestuur beoogt een positieve verandering van de verwachte pensioenuitkering voor elke deelnemersgroep in de mediaan en in goed weer. In een situatie van slecht weer vindt het bestuur een daling van de verwachte pensioenuitkering acceptabel als daar een stijging in de mediaan tegenover staat.

(ii) Evenwichtige bandbreedtes

Voor de toetsgrootheid Actuele dekkingsgraad heeft het bestuur van bpfBOUW een bandbreedte gedefinieerd in de vorm van een ondergrens en een bovengrens.

Ondergrens: 105,4%

Bovengrens: 135,0%

Het bestuur heeft met sociale partners afgesproken dat de minimale dekkingsgraad om goed te kunnen invaren 105,4% is. Op dat niveau hebben de deelnemers 100% van hun aanspraken en rechten overgezet gekregen in hun persoonlijke pensioenvermogens, zijn de wettelijk verplichte reserves en collectieve voorzieningen gevuld en heeft de solidariteitsreserve een niveau van 3% van het vermogen bereikt waarmee het transitiedoel "goede start" met grote kans kan worden bereikt. Wanneer de dekkingsgraad onder dit niveau komt of dreigt te komen, gaan sociale partners en bpfBOUW opnieuw om tafel om het transitie-moment en de wijze waarop te heroverwegen.

De bovengrens van 135,0% is overgenomen uit het transitieplan; sociale partners hebben de transitie-effecten bij een hogere dekkingsgraad (nog) niet onderzocht.

Voor de diverse kwantitatieve maatstaven, zoals toegelicht in hoofdstuk II, heeft het bestuur van bpfBOUW bandbreedtes gedefinieerd in de vorm van een ondergrens en een bovengrens. BpfBOUW beschouwt de

transitie als evenwichtig zolang alle maatstaven binnen de bandbreedtes vallen.

Kans op verlaging van de uitkering gedurende de eerste 3 jaren na transitie

Ondergrens: 0,0%

Bovengrens: kans op verlaging bij voortzetting FTK (2,3% bij invaardekkingsgraad 123,6%)

De bovengrens voor de maatstaf "kans op verlaging in de eerste 3 jaren na transitie" is gelijk aan de kans op korting bij voortzetting van de huidige regeling onder het FTK. Dit is dus een dynamische bovengrens, die onder andere meebeweegt met de financiële positie. Het bestuur accepteert een hogere kans op verlaging bij lagere invaardekkingsgraad analoog aan de kans op korting in de huidige regeling.

In het transitieplan hebben sociale partners gerekend met een invaardekkingsgraad van 123,6%. Bij deze invaardekkingsgraad is de kans op korting binnen 3 jaar onder het FTK berekend op 2,3%. Bij dezelfde veronderstelling zou de kans op verlaging binnen 3 jaar in de nieuwe regeling dus lager moeten zijn dan 2,3%.

Kans dat gedurende de eerste 3 jaren na transitie, bij een negatief overrendement, 10% van dit negatieve overrendement wordt aangevuld uit de solidariteitsreserve.

Ondergrens: 75%

Bovengrens: 100%

De ondergrens voor deze maatstaf is 75%. Dat betekent dat een vergoeding uit de solidariteitsreserve gegeven moet worden in ten minste driekwart van de simulaties met een negatief overrendement in de eerste drie jaren na transitie. Die vergoeding moet dan gelijk zijn aan 10% van het negatieve overrendement. De bovengrens is gelijk aan 100% (vergoeding in alle simulaties met negatief overrendement).

Verandering van de welvaartsmaat

Ondergrens: -5%

Bovengrens: geen (ongelimiteerd)

Het bestuur beoogt bij transitie eenzelfde verandering van de welvaartsmaat voor alle deelnemersgroepen over alle leeftijdscohorten. Een exact gelijke verandering is echter niet realiseerbaar vanwege:

- Wijzigingen in de financiële positie hebben verschillende consequenties voor verschillende groepen en leeftijdscohorten.
- Wijzigingen in de economische en actuariële veronderstellingen hebben verschillende consequenties voor verschillende groepen en leeftijdscohorten.
- De consequenties van wijzigingen in de bestands-samenstelling zijn in de nieuwe regeling anders dan in de huidige regeling.
- Het lijkt niet mogelijk een generieke invaarmethodiek en regeling te bedenken die voor iedere individuele deelnemer eenzelfde effect heeft op de welvaartsmaat. De verschillende deelnemers hebben immers verschillende opgebouwde pensioenaanspraken, verschillende individuele risicopreferenties, verschillende levensverwachtingen, verschillende loopbaanperspectieven, etc.
- Het rekenmodel voor bepaling van de welvaartsmaat is een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid. Vanwege deze 'modelfout' zullen de werkelijke effecten altijd verschillen van de gemeten effecten.

De welvaartsmaat is bovendien niet de enige maatstaf; het fonds hanteert meerdere maatstaven. De verschillende maatstaf zijn aanvullend op elkaar.

Daarom accepteert het bestuur, in navolging van sociale partners, dat er wel sprake mag zijn van een klein negatief effect. De ondergrens voor de verandering van de welvaartsmaat is -5%. De welvaartsmaat in de nieuwe regeling mag dus hooguit 5% lager zijn dan in de huidige regeling. Deze ondergrens geldt voor elk leeftijdscohort en alle deelnemerscategorieën.

Het bestuur stelt, net als de sociale partners, geen bovengrens aan de verandering van de welvaartsmaat.

Verandering van het netto profijt (= delta netto profijt)

Ondergrens:

Actieven: -5%

Slapers: -30% (30-minners) oplopend naar -10% (60-plussers)

Pensioengerechtigden: -5%

Bovengrens:

Actieven: +15% (60-minners) aflopend naar +10% (60-plussers)

Slapers: +55% (25-minners) aflopend naar +10% (60-plussers)

Pensioengerechtigden: +10% (80-minners) oplopend naar +20% (90-plussers)

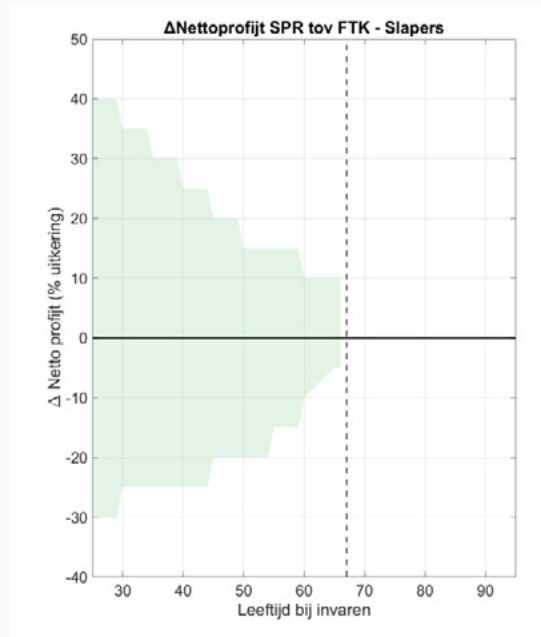
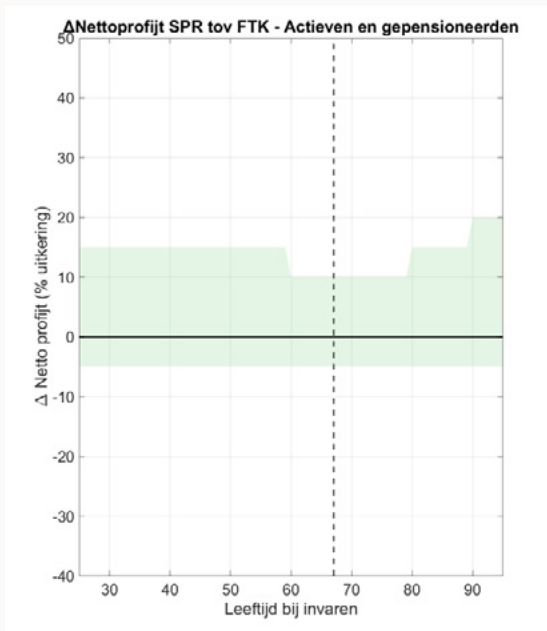
De verandering van het netto profijt voor elke leeftijd tot leeftijd 90 mag daarbij niet meer dan 5%-punt verschillen van de verandering van het netto profijt van de 5 jaar oudere leeftijd.

Het verschil tussen de hoogste verandering van het netto profijt en de laagste verandering van het netto profijt per status mag bovendien niet groter zijn dan 15 %-punt.

De bandbreedtes voor het delta netto profijt zijn bepaald op basis van:

1. Het delta netto profijt is doorgerekend bij verschillende dekkingsgraadniveaus (tussen 105,4% en 135%) en bij verschillende renteniveaus (+/- 100 bpt en +/- 200 bpt).
2. Getoetst is of de eigen maatstaf (welvaartsmaatstaf) bij al deze berekeningen ligt boven de eigen ondergrens van -5%.
3. De bandbreedte voor de verandering van het netto profijt is per leeftijdscohort en per status vervolgens dusdanig bepaald dat de berekende effecten bij een renteschok van +/- 100 bpt binnen de bandbreedte vallen. Bij een dergelijke schok stellen sociale partners dat de transitie-effecten nog steeds evenwichtig zijn.

Onderstaande grafieken tonen de resulterende bandbreedtes voor het delta netto profijt

In de grafieken zien we dat de bandbreedte voor jongere slapers veel ruimer is dan die van andere deelnemersgroepen. De ruimere bandbreedte voor deze groep heeft de volgende verklaringen:

- De gevoeligheid voor rentewijziging (duration) en voor beleggingsrendement is bij slapers veel groter dan bij van actieven. Dat komt omdat het netto profijt van actieven voor een belangrijk deel wordt bepaald door toekomstige pensioenopbouw, terwijl dat bij slapers volledig volgt uit het reeds aanwezige persoonlijke pensioenvermogen. De grotere duration resulteert in een grotere gevoeligheid voor de gehanteerde veronderstellingen. Daaruit volgt automatisch ook een ruimere bandbreedte.
- Verder is het berekende netto profijt voor slapers onvolledig. Het berekende netto profijt betreft alleen de opgebouwde pensioenen bij bpfBOUW. Veel slapers hebben naast pensioenopbouw bij bpfBOUW, ook pensioenen bij andere uitvoerders. Vanwege het ontbreken van elders opgebouwde pensioenen is een ruimere bandbreedte acceptabel¹⁵.

Voor de evenwichtigheid over de verschillende leeftijdsgroepen wenst het bestuur bovendien dat de verandering van het netto profijt voor alle leeftijden ongeveer gelijk is. In de bandbreedtes is dit vertaald door twee extra begrenzings. De eerste extra begrenzing is dat het delta netto profijt voor elke leeftijd steeds te vergelijken met dat van de vijf jaar oudere leeftijd. Het verschil ten opzichte van een 5 jaar oudere deelnemer mag ten hoogste gelijk zijn aan 5%-

¹⁵ Ter illustratie: Enerzijds hebben we een actieve met een volledig pensioen van 100. Bij een verandering van 10% stijgt dat pensioen met 10. Anderzijds hebben we een slaper met een pensioen van 50. Eenzelfde nominale stijging van 10 is gelijk aan 20% van 50.

punt. De tweede extra begrenzing is door het hoogste delta netto profijt te vergelijken met het laagste delta netto profijt. Het verschil tussen het hoogste en het laagste mag niet groter zijn dan 15 %-punt; per deelnemerscategorie (status).

Verandering van de verwachte pensioenuitkering

Ondergrens: afhankelijk van leeftijd, deelnemerscategorie en percentiel

Bovengrens: afhankelijk van leeftijd, deelnemerscategorie en percentiel

De bandbreedtes voor de verwachte pensioenuitkering zijn afgeleid op basis van:

1. Het verwachte pensioen is doorgerekend bij verschillende dekkinggraadniveaus (tussen 105,4% en 135%) en bij verschillende renteniveaus (+/- 100 bpt en +/- 200 bpt).
2. Getoetst is of de eigen maatstaf (welvaartsmaatstaf) bij al deze berekeningen ligt boven de eigen

ondergrens van -5%.

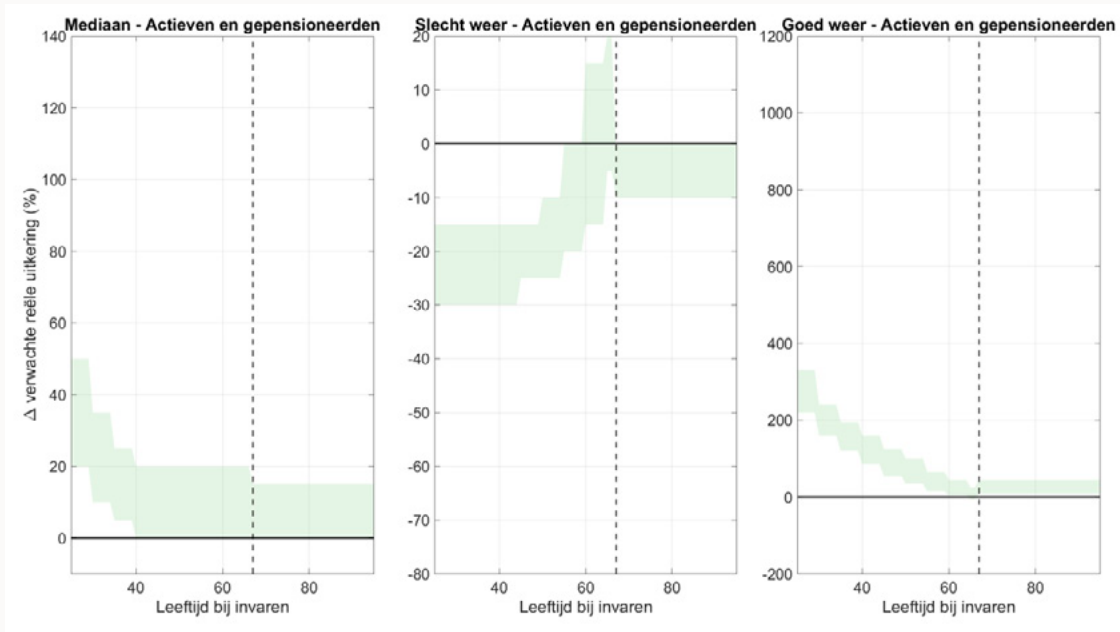
3. De bandbreedte voor de verandering van het verwachte pensioen is per leeftijdscohort en per status vervolgens dusdanig bepaald dat de berekende effecten bij een renteschok van +/- 100 bpt binnen de bandbreedte vallen. Bij een dergelijke schok stellen sociale partners dat de transitie-effecten nog steeds evenwichtig zijn.

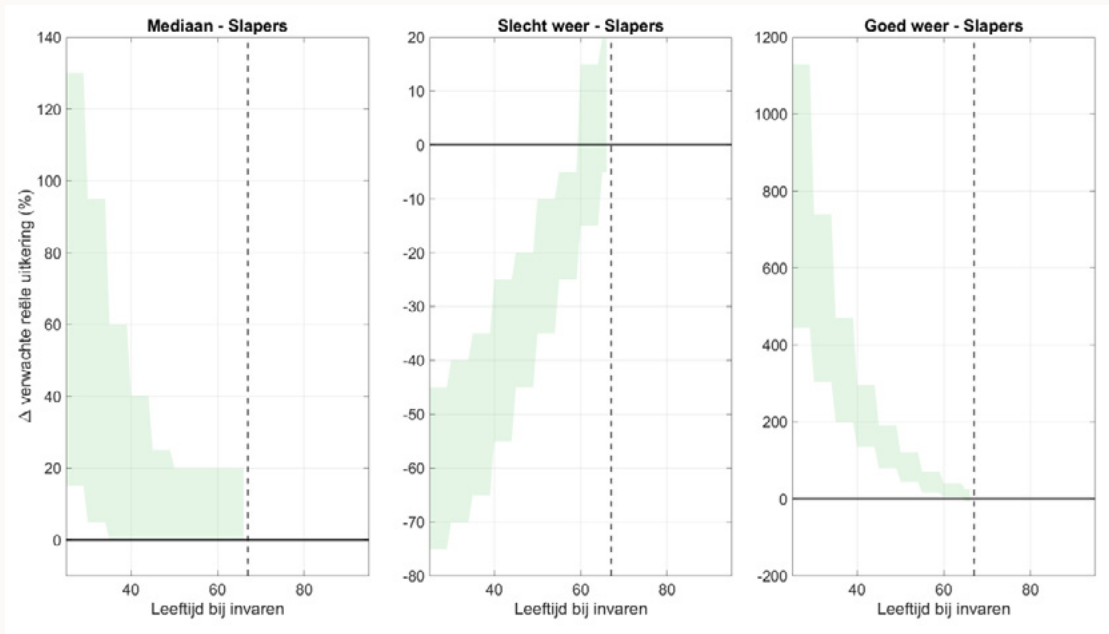
4. De bandbreedtes zijn daarbij apart bepaald voor de verschillende percentielen.

- Slecht weer (5% percentiel)
- Mediaan (50% percentiel)
- Goed weer (95% percentiel)

Onderstaande grafieken tonen de resulterende bandbreedtes voor de verandering in de verwachte pensioenuitkering voor achtereenvolgens de mediaan, de uitkering bij slecht weer en de uitkering bij goed weer, voor zowel actieven en gepensioneerden als slaper.

Actieven en gepensioneerden

In de grafieken zien we dat de bandbreedte voor jongere slapers bij de mediaan en bij goed weer veel ruimer is dan die van andere deelnemersgroepen. De verklaring voor de ruimere bandbreedte voor deze groep is gelijk aan die bij netto profijt (hoge duration en ontbrekende informatie).

Verder zien we dat de ondergrenzen en bovengrenzen bij de mediaan en bij het goed weer voor jongeren wat hoger liggen dan bij ouderen. Het bestuur vindt het evenwichtig om deze grenzen voor jongeren wat hoger te stellen omdat het risico voor jongeren tegelijk ook wat hoger is; hetgeen zichtbaar is in de lagere onder- en bovengrenzen in slecht weer.

4.g Inrichting collectieve voorzieningen, reserves en benodigde herverdeling

Bij het invaren wordt het pensioenvermogen in een aantal stappen verdeeld over de verschillende persoonlijke pensioenpotten. De eerste stap bij de vermogensverdeling bij invaren is het apart zetten van de volgende componenten:

a. Collectieve voorzieningen.

Deze collectieve voorzieningen zijn wettelijk vereiste voorzieningen die ook in de huidige financiële opzet al zijn opgenomen. Deze voorzieningen zijn ook nu al onderdeel van de totale technische voorzieningen en zijn dus inbegrepen in de 100% dekkingsgraad. Deze voorzieningen worden niet ingevaren naar de persoonlijke pensioenkapitalen in de nieuwe pensioenregeling, maar blijven worden ingevaren als collectieve voorzieningen. De collectieve voorzieningen bestaan uit:

- (i) Kostenvoorziening
- (ii) PVAO-voorziening
- (iii) IBNR-voorziening

(iv) Voorziening voor opgebouwd latent wezenpensioen

b. Reserves.

Dit betreffen wettelijk vereiste reserves. Het geheel van deze reserves wordt geschat op 1,7% van het pensioenvermogen. De reserves bestaan uit:

- (v) Minimaal Vereist Eigen Vermogen (hierna: MVEV)
- (vi) Operationele reserve

c. Benodigde herverdeling.

De 'benodigde herverdeling' is een apart transitiedoel dat sociale partners hebben vastgesteld. Het betreft de financiering uit pensioenvermogen van een aantal wijzigingen in de pensioenregeling welke onderdeel zijn van de transitie naar de nieuwe pensioenregeling en die bijdragen aan een efficiënte uitvoering of het respecteren van bestaande aanspraken of rechten. Het benodigde pensioenvermogen voor dit transitiedoel wordt geschat op 0,4% van het pensioenvermo-

gen. Het betreft de volgende onderdelen:

- (vii) Uitrustbaar maken van PP
- (viii) Gelijke behandeling samenwonende partners met gehuwden en geregistreerde partner
- (ix) Verhogen meetelwaarde PVAO naar 85%
- (x) Omzetten van tijdelijke naar levenslange aanspraken
- (xi) Compensatie bijzondere gevallen

Opgemerkt zij daarbij dat het toedelen van het vermogen voor de benodigde herverdeling feitelijk pas gebeurt als allerlaatste stap. Dit omdat regelgeving voorschrijft dat deze herverdeling pas mag gebeuren nádat de vermogensverdeling volgens de standaardmethode (met 1 jaar spreiding) is gedaan. Dit betekent dat ná de generieke verhoging (= toepassing standaardmethode met 1 jaar spreiding) alle persoonlijke pensioenvermogens alsnog worden verlaagd met 0,45 %-punt voor de benodigde herverdeling¹⁶.

Opgemerkt zij verder dat het woord compensatie bij 'compensatie bijzondere gevallen' geen compensatie is als bedoeld in de Wtp¹⁷. BpfBOUW gebruikt het woord compensatie omdat bpfBOUW hier bedoelt dat seizoensarbeiders die slaper zijn op het moment van transitie, op vergelijkbare wijze worden behandeld als actieve deelnemers bij het opvangen van effecten van afschaffing doorsneesystematiek.

De diverse componenten worden in de rest van dit hoofdstuk verder toegelicht. De collectieve voorzieningen worden periodiek (jaarlijks) herijkt naar een toereikend niveau. Dit legt, via de resultaatdeling, beslag op de algemene reserve.

Voor alle bedragen hieronder geldt dat deze zullen worden geactualiseerd en vastgesteld op basis van de cijfers per 31 december 2025.

(i) Kostenvoorziening

In de nieuwe pensioenregeling is, net als in de huidige pensioenregeling, een kostenvoorziening benodigd.

De kostenvoorziening is bedoeld voor de financiering van de toekomstige uitvoeringskosten. De huidige kostenvoorziening bedraagt eind 2023 € 879 miljoen, ofwel 1,7% van de technische voorzieningen (TV).

Voor de kostenvoorziening wordt uitgegaan van de volgende toedeelregels: 100% beschermingsrendement obv gemiddelde leeftijd en geen overrendement.

(ii) PVAO-voorziening

De PVAO-voorziening is bedoeld voor de financiering van toekomstige premievrije pensioenopbouw van reeds arbeidsongeschikte deelnemers. De PVAO-voorziening bedroeg ultimo 2023 € 396 miljoen, ofwel circa 0,75% van de technische voorzieningen.

BpfBOUW zal deze voorziening voorafgaand aan de transitie herijken op basis van de dan geldende grondslagen en op basis van de kenmerken van de nieuwe pensioenregeling. Sociale partners hebben besloten om de mate van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid te verbeteren. Deze aanpassing is onderdeel van de transitie naar de nieuwe regeling. Op transitiedatum zal dus hiertoe een deel van de collectieve middelen worden toegedeeld aan de PVAO-voorziening (zie onderdeel 'ix' hierna).

Voor de PVAO-voorziening wordt uitgegaan van de volgende toedeelregels: 100% beschermingsrendement o.b.v. gemiddelde leeftijd en geen overrendement.

(iii) IBNR-voorziening

De IBNR¹⁸-voorziening dient ter dekking van de verwachte toekenningen van PVAO en arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP). De IBNR-voorziening bedroeg ultimo 2023 € 135 miljoen, ofwel circa 0,26% van de TV.

Voor de IBNR-voorziening wordt uitgegaan van de volgende toedeelregels: 0% beschermingsrendement en 0% overrendement.

(iv) Voorziening voor opgebouwd latent wezenpensioen

De aanspraken op opgebouwd latent wezenpensioen van de huidige pensioenregeling worden voortgezet in de nieuwe pensioenregeling. Nu kent het wezenpensioen een uitkeringsduur tot 18-jaar met een mogelijke verlenging tot 27 jaar bij studie en een maximering bij 4 wezen. In de nieuwe regeling loopt het wezenpensioen standaard tot 25 jaar zonder maximering op aantal wezen. Deze aanspraken worden niet ingevaren in het persoonlijk pensioenvermogen waardoor een aparte voorziening nodig blijft. Deze voorziening wordt ingeschat op 1,2% van de voorziening voor partnerpensioen dat behoort bij een niet-ingegaan ouderdomspensioen. Eind 2023 bedroeg de voorziening voor opgebouwd latent wezenpensioen € 62 miljoen, ofwel 0,12% van de TV.

De wijziging van de eindleeftijd van het wezenpensi-

¹⁶ De andere volgorde bij de uitvoering heeft geen consequenties voor de hoogte van de uiteindelijke persoonlijke pensioenkapitalen vanwege het hanteren van 1 jaar spreiding bij de standaardmethode. Een herverdeling van 0,45% ná generieke verhoging heeft hetzelfde resultaat als uitvoering van de generieke verhoging ná herverdeling van 0,45%.

¹⁷ DNB geeft in de factsheet "compensatie en compensatiedepot" aan dat compensatie alleen aan de orde is voor deelnemers, en niet voor gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden.

¹⁸ BNR staat voor 'incurred but not reported'.

oen leidt naar verwachting niet tot aanpassing van deze voorziening.

Bij de transitie wordt het opgebouwd wezenpensioen als nominaal bedrag vastgelegd in de administratie. Om de hoogte van dit opgebouwd wezenpensioen niet op een nominaal gelijk niveau te houden zal het meegroeien middels toedeling van overrendement. Dit zal gebeuren conform de aanpassingen in de collectieve uitkeringsfase.

De voorziening opgebouwd latent wezenpensioen wordt jaarlijks verder aangepast met 100% beschermingsrendement o.b.v. een nog nader te bepalen leeftijd en overrendement conform de aanpassingen van de pensioenen in de collectieve uitkeringsfase.

(v) MVEV

De eisen voor het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) blijven gebaseerd op Europese richtlijnen (IORP I en II). Eind 2023 bedroeg het MVEV € 2,2 miljard, ofwel 4,2% van de TV.

Door de overgang van een uitkeringsovereenkomst naar een premieregeling werken deze eisen in het nieuwe pensioenstelsel wel anders uit dan onder het huidige Financieel toetsingskader (FTK). Het MVEV daalt hierdoor naar verwachting tot € 0,1 miljard, ofwel circa 0,19% van de TV.

Het MVEV moet bij transitie worden afgezonderd uit het aanwezige pensioenvermogen en worden inge-

varen. Na invaren wordt het MVEV onderdeel van de algemene reserve van het fonds. Na invaren wordt MVEV (weer) een toetsgrootheid; het aanwezige toetsvermogen (= stichtingskapitaal + de reserves) wordt jaarlijks getoetst aan het MVEV.

(vi) Operationele reserve

bpfBOUW wil een operationele reserve invaren om ook ná de transitie over een gewenst eigen vermogen te beschikken. Hiermee wordt de kans verlaagd dat een tekort aan eigen vermogen leidt tot een verlaging van de persoonlijke pensioenvermogens.

De operationele reserve wordt na invaren onderdeel van het eigen vermogen dat dient ter toetsing van het MVEV. Naast dekking van het MVEV is de operationele reserve bedoeld voor:

1. Opvangen risico van wijziging kostenvoorziening en PVAO-voorziening door hogere inflatie
2. Opvangen van eventuele hogere risicodekkingen door overlijden of arbeidsongeschiktheid
3. Opvangen (onbekende) data-issues (tijdelijk en structureel)
4. Opvangen debiteurenrisico
5. Opvangen onvoorziene resultaten
6. Operationele activiteiten en eigen investeringen

De verschillende doelen en de onderbouwing per doel van de operationele reserve zijn samengevat in onderstaande tabel.

Doel	Onderbouwing	Omvang (x € 1 miljoen)	Omvang (% van de TV)
1. Inflatierisico kosten- en PVAO-voorziening	10% incidentele kostenstijging + 0,5%-punt hogere inflatie	213	0,40%
2a. Risicodekkingen overlijden	10% hogere lasten	7	0,01%
2b. Risicodekkingen AO	25% hogere AO lasten	44	0,09%
2c. Renterisico risicodekkingen	Rentedaling van 2% naar 0%	34	0,06%
3a. Data-issues FTK-tijdperk (tijdelijk)	Analogie 55min-regelingen	283	0,54%
3b. Data-issues na transitie (structureel)		56	0,11%
4. Debiteurenrisico	Faillissement grootste werkgever	29	0,05%
5. Onvoorziene resultaten	Analogie solvabiliteitseis PPI	65	0,12%
6. Operationele activiteiten, eigen investeringen	Op transitiedatum reeds aangewende middelen	45	0,09%
Operationele reserve bij transitie		776	1,47%

Het geheel van bovenstaande doelen resulteert in een operationele reserve (naar de stand van 31 december 2023) van € 776 miljoen, ofwel circa 1,47% van de TV. Dit komt overeen met circa 1,2% van het vermogen.

(vii) Uitrustbaar maken van PP

Een gedeelte van het huidige partnerpensioen is nog niet-uitrustbaar voor een hoger ouderdompensioen. Dit betreft partnerpensioen dat is opgebouwd in de

DAP- en LAP-regeling¹⁹ vóór 2000. Sociale partners zijn overeengekomen ook dit gedeelte van het partnerpensioen bij het invaren naar de nieuwe regeling gelijk te gaan behandelen als ander partnerpensioen. Daarmee wordt dit pensioen wél uitruilbaar. Deze aanpassing draagt bij aan een meer efficiënte uitvoering van de nieuwe regeling.

De kosten van deze verbetering van de regeling zijn ingeschat op € 120 miljoen, ofwel circa 0,3 % van de TV.

(viii) Gelijktrekken samenwonende partners

In de DAP- en LAP-regeling hadden samenwonenden nog niet dezelfde rechten als gehuwden en personen met een geregistreerd partnerschap. In de nieuwe regeling wordt uitgegaan van het wettelijk voorgeschreven uniform partnerbegrip. Hiermee worden samenwonenden ook in de DAP- en LAP-regeling gelijk behandeld als gehuwden en geregistreerd partners.

De kosten van deze verbetering van de regeling zijn ingeschat op € 15 miljoen, ofwel circa 0,05 % van de TV.

(ix) Verhogen meetelwaarde PVAO naar 85%

De huidige regeling kent een meetelwaarde van 69% bij premievijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Dat betekent dat de dekkingen zijn gebaseerd op 69% van de pensioengrondslag.

Sociale partners hebben besloten de meetelwaarde in de nieuwe regeling te verhogen naar 85%. Voor een efficiënte uitvoering wordt deze verbetering ook doorgevoerd voor de premievijstelling die reeds bestaande arbeidsongeschikten krijgen vanaf 1-1-2026.

De kosten van deze verbetering van de regeling zijn ingeschat op € 18 miljoen, ofwel circa 0,05 % van de TV.

(x) Omzetten van tijdelijke naar levenslange aanspraken

TOP is een tijdelijk ouderdomspensioen dat verplicht ingaat op leeftijd 62 jaar en eindigt als de deelnemer 65 jaar wordt. Het TOP geldt alleen voor een kleine groep (gewezen) deelnemers in de sector Baksteen. Bij het invaren worden de TOP-aanspraken eerst omgezet in ouderdomspensioen-aanspraken welke vervolgens worden ingevaren in een persoonlijk pensioenkapitaal. Dat persoonlijk pensioenkapitaal is vervolgens bedoeld voor de inkoop van een levenslang ouderdomspensioen. Deze omzetting gebeurt actuaireel neutraal en heeft naar verwachting geen consequenties voor de financiële positie van bpfBOUW.

De LAP-regeling kent een partnerpensioen²⁰ dat afwijkt van het normale partnerpensioen. Nog-niet-ingegaan tijdelijk partnerpensioen wordt eerst omgezet naar levenslang partnerpensioen welke vervolgens worden ingevaren. Deze omzetting gebeurt actuaireel neutraal en heeft naar verwachting geen consequenties voor de financiële positie van bpfBOUW.

Reeds ingegane tijdelijke uitkeringen worden gerespecteerd.

(xi) Compensatie bijzondere gevallen

Gewezen deelnemers die op transitiedatum (eind 2025) tijdelijk geen pensioenopbouw (seizoensarbeiders) hebben komen niet in aanmerking voor compensatie afschaffing doorsneesystematiek. Sociale partners vinden het wenselijk dat ook deze groep wel een compensatie ontvangt omdat deze groep een onevenredig nadeel ervaart van de transitie.

De kosten van deze compensatie zijn ingeschat op 0,05 % van de TV. Deze compensatie wordt alleen toegekend bij voldoende hoge invaardeckingsgraad (analoog aan de compensatie afschaffing doorsneesystematiek).

4.h Solidariteitsreserve

Met de solidariteitsreserve wordt een deel van het pensioenvermogen gereserveerd voor het opvangen van financiële tegenvallers. De doelen en de initiële vulling zijn bepaald door sociale partners. BpfBOUW bepaalt de verdere vul- en uitdeelregels.

(i) Doelen van de solidariteitsreserve en initiële vulling

Sociale partners hebben de volgende doelen voor de solidariteitsreserve geformuleerd:

- Het voorkomen van een negatief persoonlijk pensioenvermogen;
- Het afdekken van micro- en macrolanglevensrisico;

¹⁹ Dagafhankelijk Pensioen en Loonafhankelijk Pensioen

²⁰ Vanuit de LAP-regeling ontvangen partners van overleden deelnemers tot 65 jaar 80% partnerpensioen en daarna 70%.

- Het beperken van negatieve overrendementen;
- Het voorkomen van een daling van de ingegane uitkeringen.

Berekeningen van APG laten zien dat de solidariteitsreserve bij de beschreven doelen op lange termijn fluctueert rond het niveau van 7% van het pensioenvermogen. Daarom is de gewenste initiële vulling van de solidariteitsreserve bij invaren ook gelijk aan 7% van het pensioenvermogen. Bij dit startniveau is er naar verwachting evenwicht tussen de verschillende leeftijdscohorten in de bijdrage en het gebruik van de solidariteitsreserve.

De minimale initiële vulling – bij een lager dekkingsgraadniveau – is 3%. Bij dit niveau levert de solidariteitsreserve een “goede start” van de nieuwe regeling. Daarmee bedoelen we dat er op korte termijn (de eerste paar jaren na de transitie) voldoende zekerheid is voor pensioengerechtigden voor het behoud van het huidige pensioenniveau.

(ii) **Uitdeelregels van de solidariteitsreserve**

bpfBOUW heeft de doelen van sociale partners geconcretiseerd tot de volgende uitdeelregels:

1. Aanvullen van negatieve vermogens (maandelijks). Dit is een wettelijke verplichting.
2. Aanvullen van negatief resultaat op microlanglevenrisico. Hier staat tegenover dat een positief resultaat wordt toegevoegd aan de reserve. Het gecombineerde effect is naar verwachting neutraal en de jaarlijkse effecten zijn naar verwachting beperkt.
3. Aanvullen van negatief resultaat op macrolanglevenrisico, hiervoor is maximaal 2/7e deel van de resterende solidariteitsreserve beschikbaar. Bij een gemiddeld solidariteitsreserveniveau komt dit dus overeen met 2% van het pensioenvermogen. Hier staat tegenover dat een positief resultaat wordt toegevoegd aan de reserve.
4. In geval van negatieve overrendementen wordt 10% van het negatieve overrendement per jaar gecompenseerd, hiervoor is maximaal 50% van

de na punt 3 resterende solidariteitsreserve beschikbaar. Deze uitdeelregel beperkt negatieve effecten voor alle leeftijdscohorten.

5. Beperken van het verlagen van uitkeringen voor de komende 12 maanden, hiervoor is maximaal 10% van de na punt 4 resterende solidariteitsreserve beschikbaar. Deze uitdeelregel heeft alleen een risico verlagend effect voor pensioengerechtigden.
6. Resteert na punt 5 een solidariteitsreserve van meer dan 7% en onder de 10% dan wordt 25% van het meerdere jaarlijks uitgedeeld.
7. Bij een solidariteitsreserve boven 10% wordt 100% van het meerdere in dat jaar uitgedeeld. Een reserve hoger dan 10% blijkt, op basis van analyses, niet nodig bij de geformuleerde bestedingsdoelen.

Voor de regels 1 t/m 3 geldt: in geval van onvoldoende pensioenvermogen in de solidariteitsreserve wordt het meerdere gefinancierd vanuit de dan aanwezige persoonlijke pensioenvermogens op basis van de (relatieve) blootstelling naar overrendement.

Voorafgaand aan toepassing van regel 5 wordt de spreidingsmethodiek toegepast. Idem na regel 7.

(iii) **Vulregels van de solidariteitsreserve**

De solidariteitsreserve wordt jaarlijks gevuld met:

- 5% van het positieve overrendement per jaar;
- het positief resultaat op microlanglevenrisico;
- het positief resultaat op macrolanglevenrisico.

(iv) **Beschermings- en overrendement solidariteitsreserve**

De solidariteitsreserve wordt jaarlijks aangepast met een beschermingsrendement gelijk aan de gemiddelde rentebeschermt van alle cohorten en 25% blootstelling aan het overrendement. Bij deze toedelingregels blijft de verwachte omvang van de solidariteitsreserve gelijk aan het evenwichtsniveau van 7%. Bovendien is de solidariteitsreserve hierdoor ongevoelig voor rentebewegingen.

4.i Compensatie afschaffing doorsneesystematiek

De afschaffing doorsneesystematiek heeft negatieve consequenties voor de toekomstige pensioenopbouw van een groot deel van de huidige actieve deelnemers. De negatieve effecten worden groter bij oudere deel-

nemers omdat de kostprijs voor inkoop van pensioen oploopt met de leeftijd. Een oude deelnemer kan voor eenzelfde premie minder pensioen inkopen dan een jonge deelnemer met diezelfde premie. De Wtp schrijft

voor dat adequate compensatie vereist is. Deze compensatie mag gefinancierd worden uit pensioenvermogen zolang de transitie als geheel evenwichtig is. Sociale partners zijn overeengekomen dat compensatie noodzakelijk is voor een evenwichtige transitie. Hiertoe hebben sociale partners een leeftijdsafhankelijke compensatiestafel opgenomen in het transitieplan. Deze compensatie willen zij financieren uit het pensioenvermogen. De kosten van compensatie volgens deze stafel zijn berekend op 3,5 %-punt dekkingsgraad, uitgaande van een peildatum per 30/6/2023.

Het bestuur van bpfBOUW gaat mee in het verzoek tot financiering van compensatie uit pensioenvermogen, mits de dekkingsgraad daarvoor voldoende is. Bij de oordeelsvorming over de compensatie heeft het bestuur aandacht gehad voor de volgende overwegingen:

- Het reeds aanwezige pensioenvermogen is oorspronkelijk niet bedoeld voor compensatie van wijzigingen in de toekomstige pensioenopbouw. Het pensioenvermogen is opgebouwd uit premies en beleggingsrendementen uit het verleden. Die reeds betaalde premies en reeds gerealiseerde rendementen waren, conform het financieel toetsingskader (FTK), bestemd voor het veiligstellen van opgebouwde pensioenaanspraken en voor het nakomen van de toeslagambitie.
- De pensioentoezeggingen die zijn gedaan onder het FTK worden ingevaren naar de nieuwe regeling. De nieuwe pensioenregeling komt in de plaats van de pensioentoezeggingen die in het verleden onder het FTK zijn gedaan.
- De Wtp noemt expliciet de mogelijkheid om compensatie te financieren uit pensioenvermogen. Deze vorm van compensatie is ook beoogd bij het pensioenakkoord. En deze vorm van compensatie is ook maatschappelijk aanvaard, blijkens de diverse reeds gepubliceerde transitieplannen.
- Actieve deelnemers ontvangen compensatie om de nadelige effecten van het afschaffen van de doorsneesystematiek op te vangen. Het bestuur realiseert zich dat dit als consequentie heeft dat er minder pensioenvermogen beschikbaar is voor slapers en pensioengerechtigden. Dit is alleen verantwoord zolang er na compensatie voor de niet-actieven voldoende pensioenvermogen overblijft.
- Er is ruimte voor compensatie vanaf een dekkings-

graad van 107,2%. Onder deze dekkingsgraad is het pensioenvermogen nodig om eerst de eerste 4 transitiedoelen als beschreven in hoofdstuk 5 te kunnen financieren.

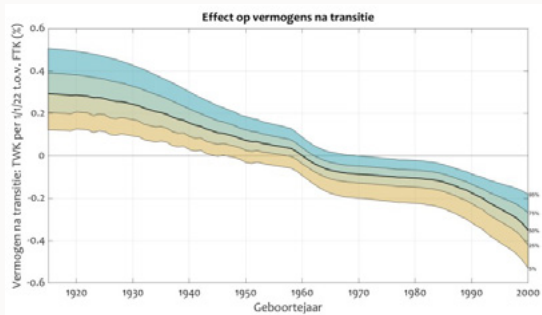
- Sociale partners hebben de compensatieregeling ook besproken met de verenigingen van slapers en pensioengerechtigden (hoorrecht). Dit heeft geleid tot een aanpassing van de compensatieregeling. Het bestuur leidt daaruit af dat sociale partners bij de vormgeving van de compensatieregeling ook rekening hebben gehouden met de belangen van slapers en pensioengerechtigden.
- De compensatieregeling is niet een aparte losstaande component. De compensatieregeling is binnen het transitieplan van sociale partners een integraal onderdeel van de totale transitie. De beoordeling van de evenwichtigheid van de compensatie moet daarom gebeuren als integraal onderdeel van de evenwichtigheidsbeoordeling van de gehele transitie naar de nieuwe pensioenregeling.
- bpfBOUW is van mening dat de door sociale partners overeengekomen compensatieregeling inderdaad resulteert in meer evenwichtige transitie-effecten. De transitie heeft verschillende consequenties voor verschillende leeftijdscohorten. De compensatie maakt de verschillen tussen de leeftijdscohorten kleiner en draagt daarmee bij aan de evenwichtigheid. Zie hiervoor ook hoofdstuk 9.

Compensatie voor bijzondere groep deelnemers

De compensatieregeling geldt alleen voor deelnemers die op het moment van invaren opbouw hebben. Sociale partners vinden het niet evenwichtig als bepaalde deelnemers, met binding met de sector, de compensatie mislopen indien zij (vanwege seizoensgebonden arbeid) tijdelijk niet-actief zijn. BpfBOUW deelt dit standpunt. Voor een evenwichtige transitie specifiek voor deze bijzondere groep deelnemers wordt daarom bij transitie een stukje pensioenvermogen van het collectief herverdeeld. Hierdoor wordt deze groep bijzondere deelnemers behandeld op dezelfde wijze als actieven bij compensatie voor de gevolgen van afschaffen doorsneepremie, ook al hebben deze seizoenarbeiders op moment van invaren tijdelijk geen pensioenopbouw. Het bestuur stelt hier nog nadere voorwaarden voor op.

4.j Toeslagverlening in 2022/2023 (indexatie AMvB)

BpfBOUW heeft per 1 juli 2022 een toeslag verleend van 0,79% door gebruik te maken van de AMvB. Deze ruimte was er bij de financiële opzet en (sturings-)middelen van het fonds op dat moment. Het bestuur heeft dit besluit destijds als evenwichtig beoordeeld. Dit is gedaan op basis van de impact van de verruiming op het vermogen per cohort op transitiemoment na invaren.

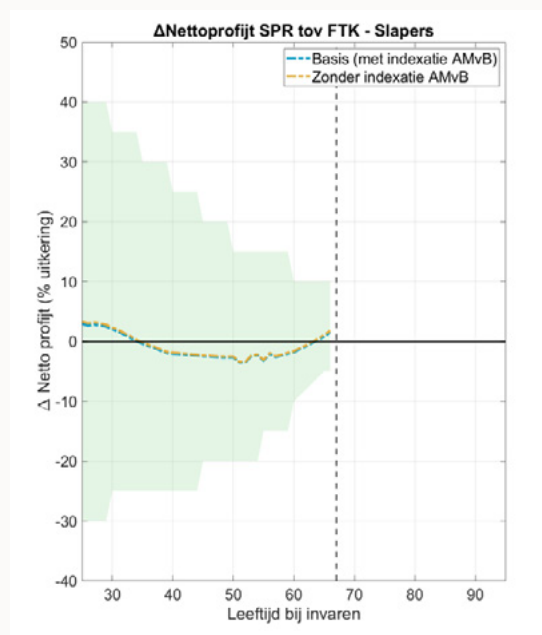
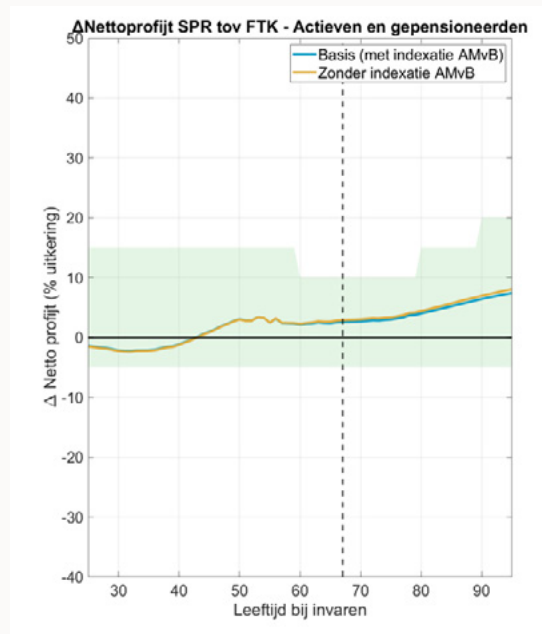

De verruiming had een positief effect voor de ouderen en een negatief effect voor de jongeren. De effecten per cohort zijn relatief beperkt. In de mediaan is er sprake van 0,3% verbetering voor de oudste deelnemers en 0,3% verslechtering voor de jongste deelnemers. Er was een kleine kans op een afwijking van plus of min 0,5% in de vermogensverdeling na transitie.

In het implementatieplan moet (op grond van TWP artikel 150i lid 2 sub h) bpfBOUW onderbouwen hoe rekening is gehouden met de extra toeslagverlening per 1/7/2022 bij de beoordeling van een, in zijn geheel, evenwichtige transitie. Dit moet aangetoond worden door de situatie waarin de extra toeslag is verleend te vergelijken met de situatie waarin de extra toeslag niet is verleend op basis van netto-profijs en impact op verwacht pensioen berekeningen.

Onderstaande figuur toont de impact van het wel of niet meenemen van de indexatie AMvB op de netto profijt uitkomsten. Gegeven de beperkte omvang van de extra indexatie zijn de effecten zeer beperkt en heeft het geen impact op de evenwichtigheidsafwijking. Als de extra toeslag niet was gegeven valt de DG op transitiedatum iets hoger uit en, gegeven de voor-

ziene transitiedoelen en huidige dekkingsgraad, leidt dit tot een iets hogere generieke verhoging. Dit pakt nagenoeg hetzelfde uit als de gegeven extra toeslag (was ook generieke verhoging).

4.k Evenwichtigheid invaarbesluit

(i) Doelstellingen, maatstaven en bandbreedtes

Het uitgangspunt is dat op transitiedatum de transitie als geheel evenwichtig is. In het transitieplan verantwoorden sociale partners de evenwichtigheid van de keuzes, overwegingen en berekeningen bij de wijziging van de pensioenovereenkomst. Bij de opdrachtaanvaarding beoordeelt het bestuur of het de pensioenregeling en het invaarverzoek kan uitvoeren met inachtneming van (o.a.) de evenwichtige belangenafweging (art. 150I lid 4 PW).

Voor de evenwichtigheidsafweging heeft het bestuur doelstellingen voor de pensioenovergang geformuleerd. Bij die kwalitatieve doelstellingen heeft het bestuur kwantitatieve maatstaven bepaald voor het meten van die doelstellingen. Voor de beoordeling van die maatstaven stelt het bestuur bandbreedtes vast per deelnemerscategorie en per leeftijdscohort. De uitkomsten zijn evenwichtig zolang deze binnen de bandbreedtes liggen.

Hoofdstuk 5 beschrijft de transitiedoelen zoals door bpfBOUW geformuleerd in aansluiting op de transitiedoelen die sociale partners in het transitieplan hebben

opgenomen. Naast de transitiedoelen zijn er ook een aantal randvoorwaarden. Samengevat betreft het:

Randvoorwaarden:

1. Voldoen aan wettelijke eisen voor buffers en reserves.
2. Pensioengerechtigden mogen op het moment van transitie geen direct nadeel ondervinden.
3. Het opgebouwd pensioen van alle deelnemers blijft ten minste gelijk.

Transitiedoelstellingen:

4. Oplossen complexiteit in de uitvoering en compensatie bijzondere gevallen.
5. Goede start van de nieuwe pensioenregeling.
6. Voorkomen van onevenredig nadelige effecten.
7. Aandacht voor toeslagachterstanden.

In hoofdstuk 6 zijn maatstaven geformuleerd met daarbij een onder- en bovengrens (bandbreedte). Het bestuur beschouwt de transitie als evenwichtig zolang alle maatstaven vallen binnen de geformuleerde bandbreedtes. Onderstaande samenvattende tabel toont de koppeling tussen enerzijds de kwalitatieve doelstellingen en anderzijds de kwantitatieve maatstaven:

Maatstaf	Actuele dekkingsgraad (toets-grootheid)	Kans op verlaging binnen 3 jaar	Kans op aanvulling bij negatief overrendement	Welvaartsmaat	Verwachte uitkering	Netto profijt
Randvoorwaarde	✓					
Wettelijke buffers	✓					
Geen direct nadeel pensioengerechtigden	✓					
Opgebouwd pensioen ten minste gelijk						
Doelstelling						
Oplossen complexiteit				✓	✓	✓
Goede start voor iedereen		✓	✓			
Geen onevenredig nadelige effecten				✓	✓	✓
Aandacht voor toeslagachterstanden				✓	✓	✓

(ii) Inrichting van de nieuwe regeling, vermogensverdeling en compensatie

Sociale partners zijn overeen gekomen dat de nieuwe pensioenregeling een solidaire premieregeling wordt met een premie van 25,73% van de pensioengrondslag.

Daarbij hebben sociale partners als pensioenambitie geformuleerd dat het ouderdomspensioen bij 43 jaren opbouw met ten minste 55% kans groter of gelijk is aan 73% van de gemiddelde pensioengrondslag.

Het bestuur heeft bij deze pensioenregeling een financiële opzet vastgesteld die in onderstaand schema is samengevat. Het uitgangspunt hier is het risicopreferentieonderzoek geweest. Op basis van de uitkomsten hiervan, kenmerken van de deel-

nemerspopulatie en wetenschappelijke inzichten is de risicohouding per leeftijdsc cohort vastgesteld na overleg met de fondsorganen. Deze risicohouding vormde de basis voor deze financiële opzet.

Beleidsonderdeel	Subonderdeel	Beleidskeuze
Beleggingsbeleid & toedeling	Beleggingsmix	<ul style="list-style-type: none"> Dynamisch vastgesteld in overeenstemming met de weging naar risicodragend vermogen per leeftijd
	Beschermingsrendement	<ul style="list-style-type: none"> Bescherming o.b.v. RTS-methode Lage afdekking voor jongeren Lager dan 100% afdekking voor ouderen / pensioengerechtigden Toedeling conform tot 30j: 25%, lineair oplopend tot 60j: 75%, lineair oplopend richting 100% (einde in leven); in de collectieve uitkeringsfase leidt dit tot een blootstelling naar beschermingsrendement van ca. 80%.
	Overrendement	<ul style="list-style-type: none"> Opheffen leenrestrictie Toedeling conform tot 35j: 125%, lineair aflopend tot 55% op 64j; vervolgens lineair aflopend richting 0% (einde in leven); in de collectieve uitkeringsfase leidt dit tot een risicoblootstelling van ca. 45%.
Uitkeringsfase	Projectierendement	<ul style="list-style-type: none"> Gelijk aan RTS zonder op- of afslag
	Spreiden van schokken	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik maken van spreiden van schokken over 3 jaar Simpele spreidingsmethode Collectief (gelijke aanpassingen)
Solidariteitsreserve	Vullen	<ul style="list-style-type: none"> Initiële vulling: 7% Vullen middels 5% van het positieve overrendement Niet vullen uit premies
	Uitdelen	<ul style="list-style-type: none"> Negatieve vermogens voorkomen: wettelijk verplicht Opvangen micro- en macrolanglevensrisico: budget 2/7 van SR Aanvullen 10% negatieve overrendement: budget max. 50% van (resterende)SR Aanvullen verlagingen van uitkeringen: budget max. 10% van (resterende)SR Uitdelen overschotten bij SR > 7% met 25% (uniform), zodat SR niet te groot wordt, boven 10% alles uniform uitdelen Beleggingsbeleid op basis van fondsgemiddelde bescherming en 25% blootstelling naar overrendement

Verder is een vermogensverdeling voorgenomen die eerder is beschreven in hoofdstuk 5, met een meer specifieke nadere toelichting van onderdelen in hoofdstuk 7 en 8. De compensatie afschaffing doorsneesystematiek en de overwegingen daarbij zijn beschreven in hoofdstuk 9.

doorgerekende scenario's binnen de bandbreedtes.

Onderstaande tabel geeft een samenvattend overzicht van de toetsing van maatstaven aan de bandbreedtes in de verschillende doorgerekende scenario's.

(iii) Uitwerking en beoordeling

Het bestuur van bpfBOUW beoordeelt de evenwichtigheid van de transitie door te toetsen of de maatstaven vallen binnen de bandbreedtes. Aanvullend daarop hanteert het bestuur bij de beoordeling ook de pijlers van evenwichtigheid zoals die thans zijn opgenomen in de abtn:

- Effectiviteit van het beleid;
- Proportionaliteit: de mate waarin groepen belanghebbenden voor- of nadeel ondervinden van het beleid en of dit in evenwicht is met de effectiviteit ervan;
- Solidariteit: worden lasten en lusten evenwichtig verdeeld;
- Continuïteit: de verwachte toekomstige ontwikkelingen worden in acht genomen.

Bij die beoordeling toetst het bestuur ook of de regeling uitlegbaar en uitvoerbaar is.

Op basis van deze toetsing concludeert het bestuur dat de transitie in het basisscenario evenwichtig is. Alle maatstaven vallen bij de diverse

Dekkingsgraad	Rente	Scenarioset	Kans op verlagng binnen 3 jaar na transitie	Kans op aanvulling overrendement binnen 3 jaar	Welvaartsmaat	netto profijt	verwacht pensioen (mediaan)	Verwacht pensioen (slecht weer)	Verwacht pensioen (goed weer)	Oplossen complexiteit
Basisscenario										
p 123,6%	30-6-'23	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hogere / lagere dekkingsgraad										
x 102,1%	30-6-'23	Q3 '23	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗
p 105,4%	30-6-'23	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
p 107,2%	30-6-'23	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
p 110,7%	30-6-'23	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
p 113,8%	30-6-'23	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
p 123,6%	30-6-'23	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
p 135,0%	30-6-'23	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hogere / lagere rente										
x 123,6%	- 2%	Q3 '23	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✓
p 123,6%	- 1%	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
p 123,6%	30-6-'23	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
n 123,6%	+ 1%	Q3 '23	✓	○	✓	✓	✓	✓	✓	✓
x 123,6%	+ 2%	Q3 '23	✓	✓	✗	✗	✗	✓	✗	✓
Gecombineerde effecten										
x 105,4%	- 2%	Q3 '23	✓	✓	✓	✗	✗	✗	○	✓
p 123,6%	30-6-'23	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
x 135,0%	+ 2%	Q3 '23	✓	✓	✗	✗	✗	○	○	✓
Andere peildatum										
p 123,6%	30-6-'23	Q3 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
n 128,8%	30-9-'23	Q4 '23	✓	✓	✓	✓	✓	✓	○	✓
n 123,9%	31-12-'23	Q1 '24	✓	✓	✓	✓	✓	✓	○	✓
p 126,0%	31- 3-'24	Q2 '24	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
x 128,4%	30-6-'24	Q3 '24	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓
p 127,6%	30-9-'24	Q4 '24	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Andere vorm van inhaalindexatie										
p	Geen inhaal – geen spreiding		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
x	Gerichte inhaal – 10 jaar spreid.		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
p	Generieke inhaal – 10 jaar spreid.		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
x	Gerichte inhaal – geen spreiding		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗

De doorrekening van de wettelijke maatstaven laten soms 'absurde' getallen zien. Dat vindt het bestuur acceptabel. Dit heeft verschillende oorzaken:

- Primair laten sociale partners zich leiden door de eigen maatstaf; de wettelijke maatstaven zijn secundair. De uitkomsten van die secundaire maatstaven zijn daarmee ondergeschikt aan de uit-

komsten van de primaire maatstaf.

- Sociale partners kijken primair vooral naar de ondergrens (geen nadeel). Uitschieters naar de bovenkant hebben minder gewicht dan die naar de onderkant.
- De scenariosets van DNB hebben een grote mate van volatiliteit. De datasets bevatten zelf al een

grote bandbreedte tussen het 2,5%-percentiel en het 97,5%-percentiel. De praktijk leert dat de sets van DNB van kwartaal op kwartaal bovendien flink kunnen wijzigen. Deze parameterset-spreiding resulteert automatisch ook in een ruime bandbreedte.

- De huidige pensioenregeling kent al een grote dekkingsgraad- en rentegevoeligheid. Daardoor zijn de transitie-effecten ook sterk gevoelig voor het niveau van dekkingsgraad en rente. Die gevoeligheid in de transitie-effecten komt dus niet alleen vanuit de nieuwe regeling, maar komt ook uit de huidige regeling.
- De 'absurd' hoge getallen in de bandbreedtes doen zich vooral voor bij jongeren. Dat wordt verklaard door de hoge duration (lange horizon). Die hoge duration maakt de pensioenuitkomsten zeer gevoelig voor wijzigingen in veronderstellingen. Dat resulteert in ruime bandbreedtes.
- Van belang is dat de getoonde cijfers relatieve effecten zijn. Bij slapers wordt daarbij alleen gekeken naar opgebouwde pensioenaanspraken. Pensioenen bij andere pensioenuitvoerders dan bpfBOUW zijn buiten beschouwing gelaten. Een relatief groot transitie-effect hoeft in euro-bedragen niet groot te zijn. Dat zien we in het bijzonder bij de jongere slapers.

BpfBOUW beoordeelt de transitie-effecten in eerste instantie vanuit het basisscenario (berekeningsdatum 30 juni 2023):

- Een invaardekkingsgraad van 123,6%
- Economische scenario's met startdatum 30 juni 2023.

Daarnaast beoordeelt bpfBOUW de effecten ook bij afwijkende situaties zoals bij een andere invaardekkingsgraad, bij een hogere of lagere rente, en bij andere DNB-scenariosets. Voor de gedetailleerde resultaten verwijzen wij naar Verantwoordingsdocument deel III. In dit invaarbesluit zijn alleen de resultaten per maatstaf weergegeven bij het basisscenario.

Kans op verlaging in de eerste 3 jaren na transitie

Onderstaande tabel toont de kans op verlaging van de pensioenuitkering gedurende de periode van drie jaren na transitie

Kans op minimaal een verlaging in de eerste drie jaar		
Invaardekkingsgraad	SPR	FTK
123,6%	0,1%	2,3%

De kans op verlaging na transitie (0,1%) is lager

dan die kans bij voortzetting van de huidige regeling (2,3%). De lage kans op verlaging wordt grotendeels verklaard doordat er bij de invaardekkingsgraad van 123,6% voldoende buffer is voor een initiële vulling van de solidariteitsreserve met 7%.

Deze maatstaf valt dus binnen de bandbreedte.

Kans op aanvulling negatief overrendement in de eerste 3 jaren na transitie

De kans op aanvulling bij een negatief overrendement is bij een invaardekkingsgraad van 123,6% gelijk aan 100,0%. Deze maatstaf valt dus binnen de bandbreedte.

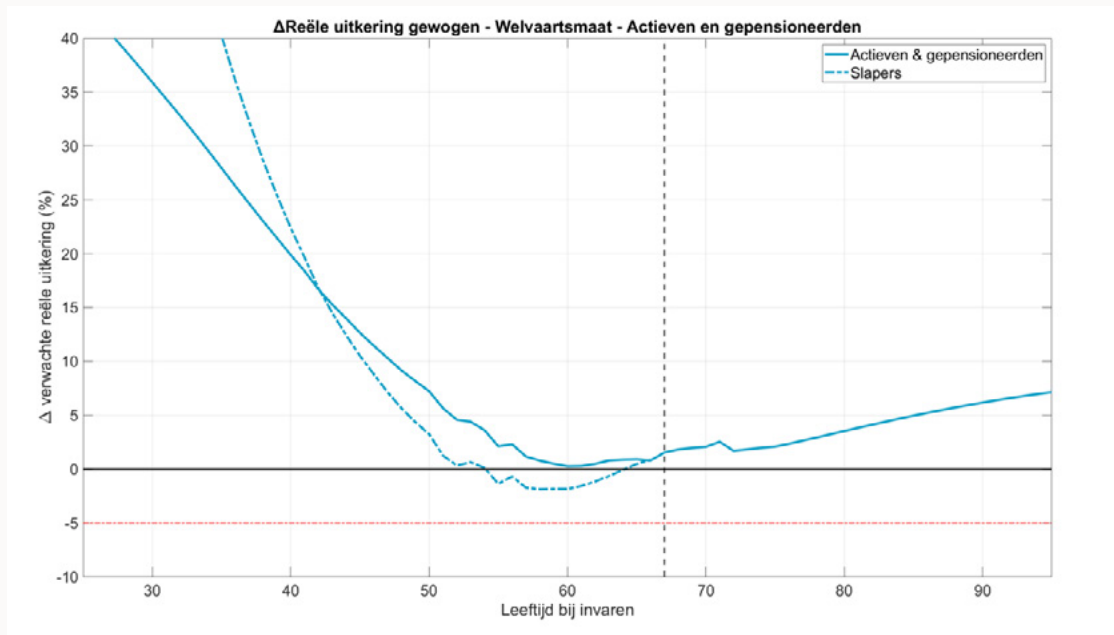
Hierdoor, in combinatie met de kans op verlaging, is in dit basisscenario in ieder geval voldaan aan de volgende doelstellingen:

- ✓ Goede start van de nieuwe pensioenregeling.

Welvaartsmaat

Onderstaande figuur toont de relatieve verandering in de welvaartsmaat bij transitie naar de nieuwe pensioenregeling, voor elk geboortjaar, en per status (actief, slaper en gepensioneerd).

Figuur 1: verandering in welvaartsmaat (peildatum 30/6/2023)

De figuur laat zien dat geen enkele actieve of gepensioneerde maatmens er op achteruit gaat, en dat er in bijna alle gevallen sprake is van een verbetering. Voor oudere slapers is er wel sprake van enige achteruitgang, maar deze is beperkt en valt binnen de vastgestelde grens van -5% zodat het bestuur concludeert dat er ook voor slapers geen sprake is van onevenredig nadeel. Overweging daarbij is ook dat het verschil ten opzichte van actieven met dezelfde leeftijd beperkt is.

Deze maatstaf valt binnen de bandbreedte.

De welvaartsmaat van jongeren stijgt meer dan die van ouderen. Dit komt onder meer door:

- In het FTK lopen dekkingsgraden over een langere horizon naar verwachting hoog op. Dit vermogen blijft in de buffer en komt niet ten goede van de deelnemers omdat de indexatie in de huidige regeling fiscaal is gemaximeerd. In de nieuwe regeling gelden minder strenge fiscale regels.
- Jongeren zijn minder risico-avers dan ouderen. Scenario's met lage pensioenuitkomsten worden bij jongeren daarom minder zwaar meegewogen dan bij ouderen.

Opgemerkt zij dat er sprake is van enige knikjes in de lijnen. Dit heeft meerdere oorzaken:

- De uitkomsten zijn (sterk) afhankelijk van de economische scenarioset, waarin sprake is van een

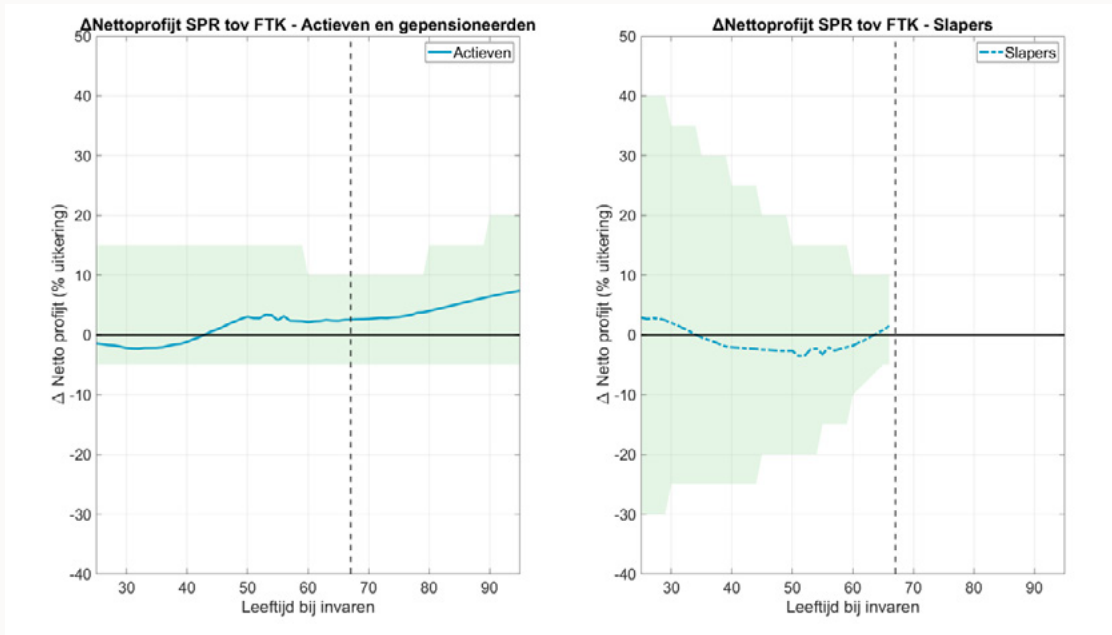
ingroeipad. De impact hiervan is verschillend voor deelnemers van verschillende leeftijden, bijvoorbeeld door verschil in overlevingskansen of resterende horizon.

- Voor de maatmens worden verschillende indexatieachterstanden verondersteld. Dit betekent dat, als er onder het FTK sprake is van inhaalindexatie, deze per maatmens verschillend zal zijn. Dit heeft direct impact op de FTK uitkomsten en daarmee ook op de relatieve verandering ten opzichte van deze FTK uitkomsten.

Netto profijt

Onderstaande grafiek toont de verandering van het netto profijt bij transitie. In het basisscenario is voor de doorrekening de risiconeutrale scenarioset van DNB gebruikt, met peildatum 30 juni 2023. De kostenafslag van 20 basispunten is hierbij meegenomen.

Figuur 2: verandering in netto profijt, bij de DNB risiconeutrale scenarioset 2023Q3

De maatstaf valt voor alle beschouwde maatmensen binnen de bandbreedte.

opzichte van een vijf jaar oudere deelnemer minder dan 5 %-punt.

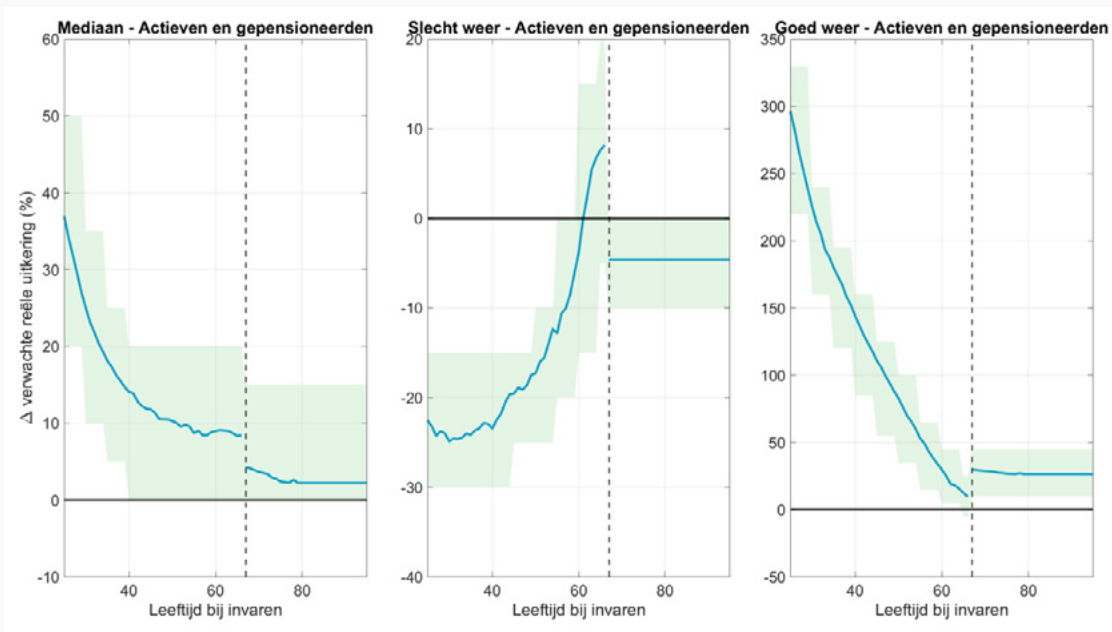
Voor alle (leeftijds)groepen is er sprake van een kleine voor- of achteruitgang ten opzichte van het FTK, en blijven de resultaten (ruim) binnen de bandbreedtes.

Pensioenverwachting

Onderstaande figuren tonen de verandering in de pensioenverwachting in drie scenario's (mediaan, slecht weer en goed weer). De figuren tonen de uitkomsten voor actieve deelnemers en gepensioneerden. De groene vlakken zijn de bandbreedtes.

Het delta netto profijt is niet voor alle leeftijden precies gelijk. De verschillen tussen de leeftijden zijn echter beperkt. Voor alle leeftijden is het verschil ten

Figuur 3: verandering in pensioenverwachting (UPO), bij DNB scenarioset 2023Q3, actieven en gepensioneerden

De maatstaf valt voor alle beschouwde maatmensen binnen de bandbreedte.

Weliswaar is er voor vrijwel alle groepen sprake van een verslechtering van de uitkomsten in slecht weer, maar daar staat tegenover dat in het mediane en goed weer scenario de uitkomsten verbeteren.

Jongeren hebben een langere horizon tot pensioendatum. De uitkomsten voor jongeren zijn daardoor gevoelig voor economische ontwikkelingen. Dit verklaart waarom jongeren in de mediaan en in goed weer een grotere verbetering zien dan ouderen; maar in slecht weer zien jongeren ook een grotere verslechtering dan ouderen. Het bestuur vindt het verschil tussen jong en oud goed uitlegbaar en acceptabel.

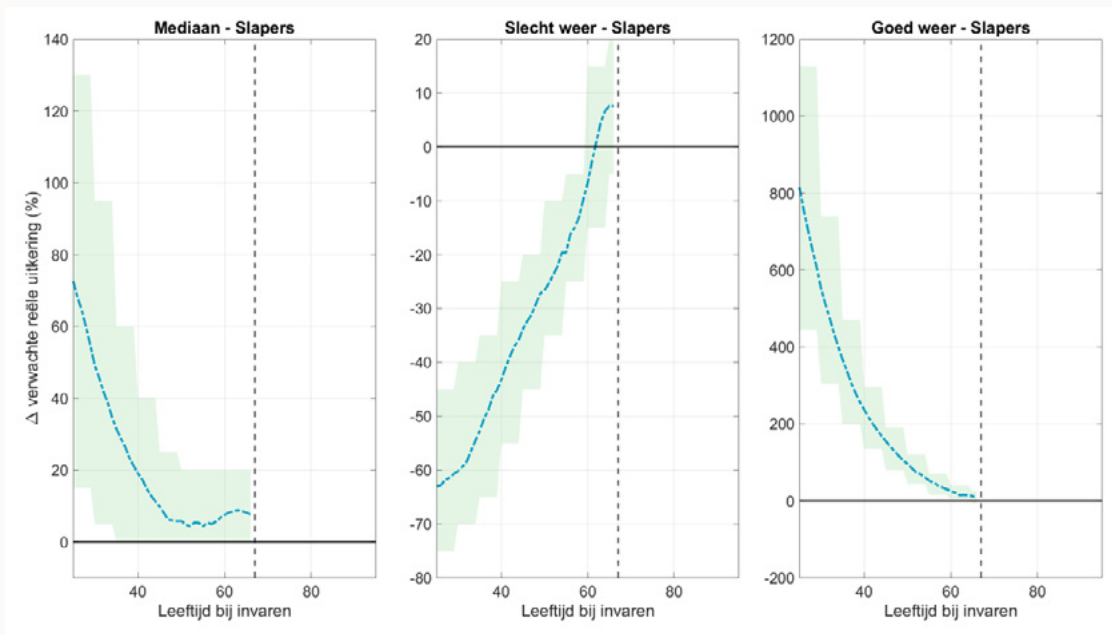
Bij de vergelijking van de resultaten realiseert het bestuur zich dat het hier om relatieve verschillen

gaat, waarbij de verschillen in Euro-bedragen een stuk kleiner zijn. Als in de mediaan de uitkering verbetert van 100 naar 125 bedraagt de relatieve verbetering 25%, terwijl als de slecht weer uitkomst daalt van 50 naar 25 de relatieve daling -50% bedraagt.

Bij oudere actieven is er ook sprake van een verbetering in een slecht weer scenario. De verklaring hiervoor ligt in de korte simulatiehorizon (tot aan pensioendatum) voor deze groep, waardoor de verhoging bij invaren de toegenomen risico's (meer dan) neutraliseert. Bij een lagere dekkinggraad zal ook voor deze groep eerder sprake zijn van verslechtering van de uitkomsten.

De toelichting bij de uitkomsten van actieven geldt grotendeels ook voor slapers.

Figuur 4: verandering in pensioenverwachting (UPO), bij DNB scenario'set 2023Q3, slapers

Ook hier zien wij een verbetering in het mediane en goed weer scenario, waar, uitgezonderd de oudste groep slapers, de slecht weer uitkomsten verslechteren, maar in alle gevallen binnen de bandbreedtes opgenomen in het Transitieplan blijven.

Het belangrijkste verschil ten opzichte van de uitkomsten voor actieve deelnemers is dat de effecten versterkt worden, omdat de dempende werking van nieuwe premie-inleg ontbreekt. Eventuele premie-inleg in een andere pensioenregeling wordt hier buiten beschouwing gelaten.

Het bestuur is zich ervan bewust dat de extreme uitkomsten, met name in de slecht en goed weer scenario's, inherent zijn aan de betreffende maatstaven, en een communicatieve uitdaging vormen.

Het bestuur is zich ook bewust dat de analyses en de beoordeling van de evenwichtigheid zijn gebaseerd op maatmensen. Om inzicht te krijgen hoe gevoelig de uitkomsten zijn voor de specificatie van de maatmensen zijn een aantal alternatieve maatmensen beschouwd. Deze analyse is opgenomen in bijlage III.

(iv) Eindbeoordeling evenwichtige belangenafweging

Het bestuur beoordeelt de evenwichtigheid naar gelang de transitiedoelen worden behaald en of de transitie gegeven die transitiedoelen evenwichtig uitpakt voor de verschillende groepen deelnemers.

Behalen transitiedoelen

De mate waarin de transitiedoelen worden bereikt is in de eerste plaats afhankelijk van de hoogte van de invaardeckingsgraad. De volgende tabel geeft een inzicht op basis van een directe aanwending van het aanwezige fondsvermogen voor dat transitiedoel.

Tabel 2: Bereiken transitiedoelstellingen bij verschillende invaardeckingsgraden

	102,1%	105,4%	107,2%	110,7%	113,8%	123,6%	135,0%
Buffers en reserves	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Geen direct nadeel pensioengerechtigden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Opgebouwd pensioen ten minste gelijk	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Oplossen complexiteit	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Goede start	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Geen onevenredig nadelige effecten	○	○	○	✓	✓	✓	✓
Aandacht voor toeslagachterstanden	○	○	○	○	○	✓	✓

De evenwichtigheid volgt niet automatisch uit alle doorgerekende scenario's. In de volgende scenario's vallen de maatstaven niet binnen de bandbreedtes:

- Daling van de dekkingsgraad tot onder 105,4%
- Wijziging van de rente (naar boven of naar beneden) met meer dan 100 basispunten
- Wijziging van de dataset van DNB – In de helft van de DNB-scenariosets die na de transitieplan-doorrekening zijn gepubliceerd vallen de maatstaven buiten de bandbreedtes.

Het bestuur zal de evenwichtigheid van de transitie opnieuw moeten beoordelen als de maatstaven bij de daadwerkelijke transitie buiten de bandbreedtes vallen.

Doelstelling "oplossen complexiteit" en randvoorwaarden 1,2 en 3

Vanaf een dekkingsgraad van 102,1% worden deze doelen volledig behaald. Dan is er genoeg (2,1%) om het minimaal vereist vermogen, operationele reserve en de benodigde herverdeling volledig te vullen. Daarnaast gaat er dan 100% van de technische voorziening naar de (gewezen) deelnemers en uitkeringsgerechtigden.

Doelstelling: Goede start

Bij een invaardeckingsgraad van 105,4% en hoger wordt het doel bereikt. In die gevallen is de kans op verlaging in de nieuwe pensioenregeling, in de eerste 3 jaar na transitie, lager dan die bij voortzetting van het FTK. Bovendien is de kans op aanvulling bij negatief overrendement (voor niet-gepensioneerden) groter dan de kans op aanvulling van de uitkering (voor gepensioneerden).

Doelstelling: Geen onevenredig nadelige effecten

In geval van een dekkingsgraad onder 110,7% kan het afschaffen van de doorsneesystematiek niet direct vanuit het aanwezige fondsvermogen worden gecompenseerd. Dit betekent echter niet dat dit doel niet kan worden bereikt bij deze lagere dekkingsgraden of dat er geen sprake is van een evenwichtige transitie. Het bestuur beoordeelt deze situatie vanuit een dubbele transitie, dus inclusief het vermogen dat aan een leeftijdscohort wordt toebedeeld bij het invaren (deze is ook afhankelijk van de rentestand bij invaren) en inclusief het effect van de nieuwe regeling. Ook in geval dat de compensatie zelfs 0% wordt is heeft het bestuur vastgesteld dat nog steeds sprake is van een evenwichtige transitie. Bij lagere dekkingsgraden is de te verlenen compensatie minder (bij 105,4% zelfs 0%). Een lagere dekkingsgraad gaat vaak gepaard met een lagere rente. Bij een lagere rente wordt het nadeel van het afschaffen van de doorsneesystematiek kleiner (bij een rente van 0% verdwijnt het nadeel volledig). Indirect hoeven actieve deelnemers daarvoor minder gecompenseerd te worden.

Doelstelling: Aandacht voor toeslagachterstanden

Deze doelstelling heeft de laagste prioriteit van alle doelen. Na aanwending van het aanwezige vermogen aan de eerdere doelen, wordt via de standaardregel een generieke verhoging meegegeven aan de persoonlijke pensioenvermogens van alle deelnemers. Bij een hogere invaardeckingsgraad ontvangen deelnemers een hogere generieke verhoging. De totale omvang van het persoonlijk pensioenvermogen van een individu is echter niet alleen afhankelijk van de in-

vaardekkingsgraad, maar ook van de rentestand van dat moment. De situatie van een hogere invaardekkingsgraad beoordeelt het bestuur daarom ook vanuit de transitie-effecten op evenwichtigheid.

Evenwichtig over alle groepen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden

De transitie mag voor alle groepen niet onevenredig uitpakken. Om dit kwantitatief te kunnen beoordelen maakt het fonds gebruik van de eigen maatstaf en de wettelijke maatstaven. Ook heeft het bestuur diverse alternatieven onderzocht om de evenwichtigheid van bepaalde keuzes binnen de standaardmethode voor het invaren nader te kunnen onderbouwen.

BEx

Het beleid van bpfBOUW is er op gericht dat al het BEx-kapitaal (beleggingen voor risico BEx-deelnemers) voor transitiedatum is verwerkt middels of een (verplichte) reglementaire inkoop in de basisregeling of via een collectieve waardeoverdracht. Gegeven dit

beleid oordeelt het fonds dat er geen sprake is van een (materieel) herverdelingsvraagstuk dat van invloed is op het invaarbesluit.

Gemaakte keuzes binnen de standaardmethode

Binnen de standaardmethode heeft het bestuur een aantal keuzes gemaakt. De volgende tabel geeft een overzicht hoe de generatie-effecten op hoofdlijnen lopen van deze keuzes. Het gaat hierbij om een kwalitatieve beoordeling van de relatieve effecten. De plussen en minnen mogen/ kunnen dus niet bij elkaar opgeteld worden (!). Voor het beoordelen van de evenwichtigheid moeten de kwantitatieve uitkomsten met kwalitatieve overwegingen worden beschouwd.

Volledigheidshalve merken we op dat de wijze van invulling van de solidariteitsreserve om de door sociale partners meegegeven doelen geen expliciete keuze is binnen de standaardmethode. Echter, om deze doelen (deels) te kunnen realiseren is een initiële vulling van de solidariteitsreserve (van ten minste 3%) nodig.

Figuur 5: generatie-effecten op hoofdlijnen onderdelen omrekenmethode invaren (standaardmethode)

	Onderdelen omrekenmethode	Jongeren	Middengroep	Ouderen	Slapers	Pensioengerechtigden
1a	Initiële vulling SR	-	-	-	-	-
(1b)	Doelen SR:					
	• voorkomen negatief vermogen	+	+	-	+	-
	• beperken negatief overrendement	+	+	+	+	+
	• beperken verlaging uitkering	-	-	+	-	+
	• delen langlevensrisico's	0	0	0	0	0
2	Directe compensatie DSS	0	+	+	-	-
3	Spreidingstermijn op 1 (i.p.v. 10)	-	-	0	0	+
4	Oplossen complexiteit	-	-	+	+	-

NB. Plussen en minnen kunnen niet bij elkaar opgeteld worden. Daarnaast kunnen de effecten binnen de groepen verschillen.

Toelichting tabel:

- 1a) Vermogen voor het initieel vullen van de solidariteitsreserve gaat ten laste van het vermogen dat via de standaardregel aan de persoonlijke pensioenvermogens kan worden toebedeeld.
- 1b) Daartegenover staat dat deelnemers baat hebben bij de initieel gevormde solidariteitsreserve. Per doel is het generatie-effect verschillend. Iedere groep deelnemers ontvangt baten vanuit de solidariteitsreserve. Zie verder paragraaf 3.4 (evenwichtigheid SR) in DEEL 2 van het Verantwoordingsdocument.
- 2) Een direct compensatie vanuit het vermogen gaat ten laste van de generaties die geen of minder compensatie voor afschaffen doorsneesystematiek ontvangen. Alleen actieve deelnemers

- ontvangen een compensatie. De mate van compensatie is leeftijdsafhankelijk.
- 3) Het hanteren van een spreidingstermijn van 1 in plaats van 10 (default standaardmethode) betekent dat relatief meer vermogen via de standaardregel bij pensioengerechtigden terecht komt in de persoonlijke pensioenvermogens.
- 4) Als gevolg van het overgangsrecht wordt binnen de standaardmethode (per saldo) vermogen verschoven naar met name de oudere actieven en slapers.

Initieel vullen van de solidariteitsreserve

In de financiële opzet van de nieuwe regeling is een solidariteitsreserve van 7% evenwichtig en effectief voor het behalen van de doelen van de solidariteitsreserve. Voor het behalen van het transitiedoel van een "goede

start" vindt het bestuur een initiële omvang van 3% acceptabel. De kwantitatieve uitkomsten voldoen aan de gestelde normen in het eigen evenwichtigheidskader.

Compensatie afschaffen doorsneesystematiek

Naast het initieel vullen van de solidariteitsreserve heeft het compenseren van deelnemers voor het afschaffen van de doorsneesystematiek een hoge prioriteit. Op basis van de transitie-effecten en de door-gerekende alternatieven stelt het bestuur vast dat het verlenen van compensatie een belangrijk transitiedoel is. We concluderen dat de door sociale partners vastgestelde compensatie, via aanwending van fondsvermogen, leidt tot evenwichtige transitie-effecten.

Het bestuur is zich ervan bewust dat bij lage dekingsgraden de compensatie niet volledig kan worden gegeven vanuit het fondsvermogen. De transitie-effecten blijven echter binnen de gestelde bandbreedtes. In bepaalde economische situaties (bijvoorbeeld met een flinke rentedaling van 200 bpt) lijkt dit echter niet het geval. In dergelijke situaties zal het bestuur in overleg met sociale partners treden.

Spreidingstermijn op 1 voor de standaardregel

Het bestuur stelt vast dat door het hanteren van een spreidingstermijn van 1 (i.p.v. 10) het transitiedoel kan worden behaald van een generieke verhoging waarbij tevens (een gedeelte van) de bestaande indexatieachterstanden kunnen worden gecompenseerd en dit op een eenvoudige wijze uitvoerbaar is. De kwantitatieve effecten laten zien dat dit tot vergelijkbare effecten kan leiden als wanneer de wettelijke ruimte voor vermogensverschuiving wordt ingezet.

Transitie als geheel

Voor het bestuur is de welvaartmaatstaf de belangrijkste maatstaf voor de beoordeling van de evenwichtigheid. Bij deze welvaartmaat zien we dat vrijwel iedereen erop vooruit gaat bij overgang naar de nieuwe regeling. We zien alleen een achteruitgang bij slapers tussen de leeftijd 53 en 67 maar deze is beperkt en valt boven de ondergrens van de norm. De resultaten voor deze groep slapers liggen in de buurt van die van actieven met dezelfde leeftijd. Het bestuur is derhalve van mening dat er geen sprake is van onevenredig nadeel.

Kijkend naar de maatstaf pensioenverwachting concludeert het bestuur dat voor de maatmensen met status actief of gepensioneerd, sprake is van evenwichtige uitkomsten. Weliswaar is er voor vrijwel alle groepen sprake van een verslechtering van de uitkomsten in slecht weer, maar daar staat tegenover dat in het mediane en goed weer scenario de uitkomsten verbeteren. Dat effect zien we vooral bij jonge deelnemers, waar sprake is van een groot positief effect in de mediaan gecombineerd met een groot negatief effect in een slecht weer scenario. Deze argumenten zijn ook van toepassing op de uitkomsten voor slapers. Ook hier concludeert het bestuur dat sprake is van evenwichtigheid.

Overall concluderend stel het bestuur dat bij een minimale invaardekingsgraad van 105,4% de transitiedoelen gerealiseerd worden en dat de uitkomsten evenwichtig uitpakken voor alle groepen deelnemers.

4.1 Uitvoerbaarheid & uitlegbaarheid

Bij de totstandkoming van de nieuwe regeling en de transitie naar de nieuwe regeling heeft de uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid steeds een grote rol gespeeld. Het meest tot uiting komt dit in de Modulaire Regeling die onze uitvoerder APG hanteert. Deze Modulaire Regeling borgt een bepaalde mate van standaardisatie van de toekomstige dienstverlening en het invaren waarvan APG de uitvoerbaarheid garandeert. APG heeft in de Modulaire Regeling de deelnemer centraal gezet in de afwegingen. Dit is aangetoond door elk besluit te onderbouwen op o.a. uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid.

Deze Modulaire Regeling bestaat uit een basis die altijd gerealiseerd kan worden, aanvullende modules die door een fonds gekozen kunnen worden en ook gerealiseerd kunnen worden (op de plank liggen) en tot slot is maatwerk mogelijk indien een fonds dat wenst en APG dit kan en wil uitvoeren.

APG formuleert de doelstelling van de Modulaire Regeling als volgt:

- Doel is om een deelnemergerichte pensioenregeling met maximale pensioenwaarde aan onze fondsen aan te bieden.
- Het vormgeven van de 'nieuwe pensioenwereld'

biedt de fondsen en APG de eenmalige kans om schaalgrootheid te realiseren binnen onze huidige 8 fondsklanten. Dit leidt naar verwachting tot een hogere pensioenwaarde voor de deelnemers en een meer solide/beheersbare uitvoering.

- Door transparant de keuzes in de Modulaire Regeling aan te bieden verkleinen APG en de fondsen het risico op onnodig maatwerk per fonds. Een uniforme oplossing voor meerdere fondsen voorkomt dat APG vermijdbare kosten maakt.

BpfBOUW heeft zich gecommitteerd aan deze doelstelling van APG en de Modulaire Regeling.

De onderdelen die opgenomen zijn in de Modulaire Regeling zijn bij de totstandkoming van deze regeling al door APG getoetst aan de criteria van uitvoerbaarheid (zowel bij invaren als in toekomstige wereld) en uitlegbaarheid. Dit houdt dus in dat de onderdelen van de regeling en de transitie die binnen de kaders van de Modulaire Regeling blijven per definitie uitvoerbaar zijn.

In de afstemmingen met sociale partners heeft deze Modulaire Regeling dan ook steeds een bepalende rol gespeeld met het oog op de toekomstige uitvoerbaarheid. Door dit te doen hadden we steeds een goed beeld in hoeverre de wensen van sociale partners uitvoerbaar waren.

Sociale partners hebben op 1 november 2023 een concept Transitieplan vastgesteld. Op dit concept heeft onze uitvoerder een eerste uitvoeringstoets uitgevoerd. De conclusie van deze toets was dat de nieuwe pensioenregeling in principe uitvoerbaar is en dat het haalbaar is om de regeling per 1-1-2026 in te voeren. In dit concept waren de concrete kenmerken van de nieuwe regeling echter nog niet opgenomen.

Sociale partners hebben op 21 juni 2024 een definitief Transitieplan vastgesteld en gepubliceerd. In dit Transitieplan zat een invulling van de regeling dat niet uitvoerbaar is. Dit hebben we sociale partners snel laten weten door de opdracht formeel niet te aanvaarden. Deze invulling van de regeling maakt geen onderdeel uit van de Modulaire Regeling en bleek na onderzoek ook niet als maatwerk uitgevoerd te kunnen worden.

De wijze waarop bpfBOUW om is gegaan met de wensen van sociale partners en de toets aan de Modulaire Regeling steeds heeft gedaan geeft aan hoe we de uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid continu als randvoorwaarde hebben gehanteerd.

Ondanks dat we dit Transitieplan niet in uitvoering konden nemen hebben we wel een uitvoeringstoets hierop laten uitvoeren in de verwachting dat we er met sociale partners uit zouden komen op dat punt van het niet-uitvoerbare deel van de nieuwe regeling. Deze uitvoeringstoets is uitgevoerd op het Transitieplan, de Financiële Opzet en de Overgangsregelingen. Conclusie uitvoeringstoets APG

APG geeft aan dat het maatwerkverzoek aanvulling 1e en 2e ziektejaar en vervroegde IVA niet haalbaar en uitvoerbaar is. Dit punt was bekend en de reden om het Transitieplan van 21 juni niet te aanvaarden. Inmiddels is de invulling van dit onderdeel uit de gewenste regeling van sociale partners gehaald en voldoet de invulling aan de Modulaire Regeling.

Verder geeft APG aan dat geen zaken zijn opgemerkt die op dit moment zouden leiden tot pertinente onmogelijkheden in de communicatie naar de deelnemer en/of de uitvoerbaarheid van de regeling. Dit betekent dat de (concept) besluiten die bpfBOUW tot dusver heeft genomen, met de kennis van nu, nog steeds leiden tot een positief advies als het gaat om het kunnen uitvoeren van de nieuwe pensioenregeling.

Verder wordt gesteld dat de haalbaarheid per 1-1-2026 nog steeds mogelijk is, maar dat er risico's bestaan. Geconstateerd wordt dat nog besluiten moeten worden genomen over huidige complexiteit en overgangsrecht in de regeling (al dan niet voortvloeiend uit de wetgeving). Deze kunnen nu nog niet allemaal beoordeeld worden op impact op de transitie (invaren) en haalbaarheid per 1 januari 2026. Opgemerkt moet worden dat het traject naar 1-1-2026 (zie hierna) voldoende waarborgen bezit om de haalbaarheid te monitoren en te borgen

Het traject naar 1-1-2026

Aan de hand van de eigen risicobeoordeling (ERB) heeft bpfBOUW in afstemming met APG mijlpalen en kritieke controlepunten (go/no-go momenten) gedurende het implementatiejaar vastgesteld. De risico's zijn doorvertaald naar de essentiële aandachtsgebieden zoals die binnen APG zijn opgesteld.

De ketentesten, proefmigraties en rapportages van kwaliteitsmanagement zijn belangrijke input voor het kunnen invaren en op vast te stellen dat we op koers liggen. Het gereed-zijn van APG wordt getoetst op 6 essentiële aandachtsgebieden:

- organisatie,

- processen,
- systemen,
- data en invaren,
- communicatie en
- dienstverlening.

Op basis van deze aandachtsgebieden zijn goedkeuringscriteria opgesteld die van belang zijn in aanloop naar de finale besluitvorming die bpfBOUW moet nemen eind 2025. APG gebruikt deze goedkeuringscriteria om aan bpfBOUW te tonen dat de relevante stappen in aanloop naar besluitvorming zijn gezet. BpfBOUW monitort de voortgang van deze goedkeuringscriteria en bepaalt op basis van de resultaten of en welke maatregelen noodzakelijk zijn. Uiteindelijk geeft bpfBOUW een go of no-go besluit om door te gaan. BpfBOUW kan dus ten allen tijde op de rem trappen.

Om vanuit bestuurlijk perspectief de actuele status weer te geven in relatie tot een beheerste en integere Wtp bedrijfsvoering voor bpfBOUW per januari 2026 zijn zeven kritische acceptatiecriteria voor go-live geformuleerd:

1. We kunnen correct de startkapitalen berekenen en converteren naar de nieuwe pensioenadministratie;
2. Rendementen kunnen worden toegekend;
3. Eventuele voorschriften van toezichthouders zijn aantoonbaar gehonoreerd;
4. De deelnemers zijn goed geïnformeerd, kunnen vragen stellen en klachten indienen;
5. De kritische data is aantoonbaar van de juiste kwaliteit en kan correct worden ingevaren;
6. Er kan worden geïncasseerd en betaald;

7. We kunnen een voldoende integere en beheerste bedrijfsinrichting garanderen in lijn met huidige SLA afspraken of beter.

Voor bpfBOUW is belangrijk dat de invaarstraat die APG heeft geïmplementeerd correct werkt. Hiervoor zijn er in de aanloop naar 1-1-2026 minimaal drie proefmigraties gepland en vier uitgebreide ketentesten. De acceptatiecriteria worden met bpfBOUW vastgesteld.

Belangrijk voor de goede werking van de invaarstraat zijn de ervaringen die worden opgedaan bij twee fondsen die reeds op 1-1-2025 zijn ingevaren. Group Risk & Compliance (GRC) van APG heeft risico-opinies uitgevoerd op de proefmigraties van deze fondsen. De conclusies in de opinie van 18 juli 2024 was: "GRC is positief over het verloop en de voortgang van het invaarproces zoals dit tijdens de eerste proefmigratie doorlopen is, ook al heeft GRC een aantal aanbevelingen op het migratieproces. De bevindingen en aanbevelingen van GRC zijn allen voorzien van een management respons en actiepunten. Een aantal actiepunten zijn al verwerkt tijdens het schrijven van de management respons. De overige actiepunten worden beheerd door de aangegeven actiehouders en zijn voorzien van deadlines in B Wise."

Onze conclusie is dat de nieuwe regeling van bpfBOUW uitvoerbaar is. De transitie is ook uitvoerbaar en bovendien met dusdanige waarborgen omgeven dat deze op gecontroleerde wijze voort kan worden gezet waarbij we vanuit bpfBOUW altijd op de rem kunnen trappen.

4.m Toets aan wet- en regelgeving

De afspraken van sociale partners over de solidaire premiereregeling (inclusief het invaarverzoek) die zij hebben opgenomen in het transitieplan voldoen aan alle wet- en regelgeving. Hieronder bespreken wij achtereenvolgens de volgende juridische onderwerpen (i) regeling voldoet aan wetgeving, (ii) eigendomsrecht, (iii) gelijke behandeling, en (iv) procesrisico.

(i) Regeling voldoet aan wet en regelgeving

Voor de regeling hebben we voortdurend de controle gedaan met de Modulaire Regeling zoals deze door APG is opgesteld. Deze Modulaire Regeling is getoetst aan wet- en regelgeving. Met de regeling van bpfBOUW blijven we in principe binnen de kaders van

de basismodules en de aanvullende modules van de Modulaire Regeling. Op een enkel punt (het tweede kantelmoment bij de pensioenuitkering) hebben we om maatwerk verzocht en verkregen. Dit aspect zit nu al in de regeling en is ook onder de Wtp nog wettelijk toegestaan.

Wij concluderen dat de nieuwe regeling voor bpfBOUW volledig aan de nieuwe wet- en regelgeving zoals ingegaan per 1 juli 2023 voldoet.

(ii) Eigendomsrecht

Het aantasten van het individuele eigendomsrecht door een invaarbesluit is gerechtvaardigd. Volgens

het eigendomsrecht, dat is vastgelegd in artikel 17 van het Handvest van de Grondrechten van de EU en artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, bestaat er geen absoluut verbod tot het maken van een inbreuk op het individueel eigendomsrecht. Een inbreuk is toegestaan indien (1) de inbreuk bij wet is voorzien en een legitiem belang nastreeft; en (2) dit niet leidt tot een zogeheten onevenredig nadeel ("excessive burden").

De Nederlandse wetgever heeft de rechtvaardiging uitgewerkt in hoofdstuk 10.2.5 "Juridische aandachtspunten bij invaren; Ad. 1 Bescherming van eigendomsrecht" van de Memorie van Toelichting (MvT) bij het wetsvoorstel Wet Toekomst pensioenen (Wtp). De wetgever heeft in de Wtp bepaald dat een pensioenfonds onder voorwaarden (op grond van een daartoe strekkend verzoek van sociale partners) kan besluiten tot invaren zonder dat individuele instemming van elke belanghebbende daarvoor vereist is. Collectief invaren zorgt volgens de MvT ervoor dat de beoogde verbeteringen in het pensioenstelsel binnen een afzienbare termijn kunnen worden bereikt. En daarvoor bestaat volgens de MvT geen volwaardig en reëel alternatief om dit doel te bereiken. Op grond van de Wtp is invaren zelfs de zogeheten default (onder voorwaarden 'een verplichting, tenzij'). De mogelijkheid om in te varen zonder individuele instemming is dus bij wet voorzien. Hieruit volgt dat er een wettelijke grondslag is om te besluiten tot invaren. Verder is gebleken dat door invaren geen sprake is van een onevenredig nadeel voor enige belanghebbende. Gelet op het voorgaande is een besluit tot invaren door het bestuur niet in strijd met het eigendomsrecht.

(iii) Gelijke behandeling

De wetgever schrijft een toets voor op de norm van gelijke behandeling op grond van leeftijd of geslacht. De wijze waarop in het transitieplan uitvoering wordt gegeven aan de pensioenovereenkomst, voldoet aan de eisen en normen die worden gesteld in de genoemde gelijke behandelingswetgeving. De algemene norm volgens die wetten is dat gelijke arbeid gelijk moet worden beloond. Onder die beloning valt ook de pensioenregeling. De toegezegde premie is bij premieregelingen de arbeidsvoorwaardelijke beloning.

Mogelijk kunnen verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen bij een premieregeling met een leeftijdsonafhankelijke premie tot uitdrukking komen in de pensioenopbouw, door het o.g.v. de Wtp toedelen van rendement op grond van de leeftijdsgroepen waar-

toe een deelnemer behoort. Maar de Raad van State heeft bij de consultatie van de Wtp geconcludeerd dat voor de beoordeling of sprake is van indirect onderscheid, het premiestelsel als geheel zou moeten worden beoordeeld, met inbegrip van alle solidariteitskenmerken die dat stelsel behelst. En dat het nieuwe pensioenstelsel als zodanig neutraal is opgezet. Verder staat in de MvT dat de rendementstoedeling past bij de mate waarin deelnemers, gelet op hun leeftijd, risico willen/kunnen dragen (de risicohouding); dat de risicohouding per leeftijdsgroep een afweging mogelijk maakt tussen rendement en risico; dat een andere maatregel, die hetzelfde beschermende effect bewerkstelligt, een leeftijdsafhankelijk beleggingsbeleid (lifecycle beleggen) is; en dat bezien vanuit het oogpunt van gelijke behandeling lifecycle beleggen niet verschilt van een leeftijdsafhankelijke risicotoedeling. Gelet hierop is dit niet in strijd met de wetgeving inzake gelijke behandeling.

Met betrekking tot invaren geldt dat alle belanghebbenden (deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden, zowel mannen als vrouwen en ongeacht de wekelijkse arbeidsduur) overgaan naar de nieuwe pensioenregeling. Daarbij is aldus geen sprake van het maken van onderscheid of ongelijke behandeling.

BpfBOUW hanteert bij het invaren seksneutrale grondslagen.

(iv) Procesrisico

De aanpassing van pensioenaanspraken (invaren) is uitgebreid overwogen en uitvoerig onderbouwd op basis van wet- en regelgeving. Dit beperkt het risico op gerechtelijke procedures of – als die er wel komen – een voor bpfBOUW nadelige uitspraak. BpfBOUW heeft namelijk bij het eigendomsrecht overwogen dat enerzijds een ruime beoordelingsvrijheid die aan lidstaten toekomt (de 'margin of appreciation') en anderzijds bij de gelijke behandeling dat de onderbouwing in het kader van de hervorming van het pensioenstelsel door de wetgever uitvoerig is opgesteld en volgt uit een brede maatschappelijke dialoog met vertegenwoordigers uit de pensioensector, met wetenschappers en individuele belanghebbenden.

De pensioensector heeft verder het initiatief genomen om per 1 januari 2024 een externe, onafhankelijke, geschilleninstantie (GIP) in te richten die situaties van individuele hardheid, niet het algemene besluit tot invaren, kan onderzoeken. Daarmee wordt ook rich-

ting deelnemers een waarborg geboden zonder dat dit tot hoge lasten aan de kant van de deelnemers leidt. Wel rust op de deelnemer, gegeven het gevolgde proces, een hoge mate van bewijslast dat in de individuele situatie sprake is van 'onevenredig nadeel'. BpfBOUW heeft samen met zijn pensioenuitvoeringsorganisatie APG een klachten- en geschillen proces ingericht waarbij ook is voorzien in de behandeling van individuele geschillen of eventuele massaclaims. Het procesrisico wordt hiermee als beheersbaar ingeschat.

5. Transitie-FTK en overbruggingsplan

BpfBOUW maakt gedurende de transitieperiode geen gebruik van het Transitie-FTK.

5.a. Besluitvormingsproces toepassen transitie FTK

Het bestuur heeft op 18 april 2024 besloten om tot het transitiemoment van 1-1-2026 geen gebruik te maken van het transitie-ftk. Het bestuur heeft dit gedaan op grond van de volgende afwegingen:

1. De keuze om hier geen gebruik van te maken volgt de bestendige gedragslijn van het fonds. Er zijn geen nieuwe feiten en/of omstandigheden ten opzichte van de eerdere besluiten om geen gebruik te maken van de verruimingsmogelijkheden.
2. De bescherming van de transitiedoelen van het Transitieplan heeft de hoogste prioriteit. Een gedeeltelijke toeslag (o.b.v. FTK) heeft een kleinere impact op de dekkingsgraad, waardoor er meer resteert voor de geprioriteerde transitiedoelen. Als de dekkingsgraad hoog blijft kan de gemiste toeslag alsnog via een generieke verhoging bij het invaren per transitiedatum gegeven worden. Als de dekkingsgraad te veel zakt om dit te kunnen doen, is er niet "te veel" toeslag verleend en wordt het belang van onder andere het transitiedoel 'Goede start' zoveel mogelijk geborgd.
3. Onder het huidige toeslagbeleid heeft bpfBOUW de discretionaire bevoegdheid om in uitzonderlijke situaties neerwaarts af te wijken. Onder transitie-FTK is dit lastiger vanwege de bewuste keuze voor meer en eerdere toeslagverlening.

6. Transitieplan

In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe het transitieplan tot stand is gekomen en op welke wijze dit aan eisen voldoet.

Uit dit hoofdstuk moet ook blijken:

1) in hoeverre verschillende, positieve en negatieve, financiële en economische scenario's zijn verkend en in welke situaties de afgesproken doelstellingen, voorrangregels en maatstaven zonder meer gelden en geen nadere besluitvorming nodig is (art. 46, lid 1, onderdeel c jo. art. 44, lid 1, onderdeel d Besluit uitvoering Pw en Wvb); en

2) het niveau van de dekkingsgraad vanaf wanneer de financiële positie van een pensioenfonds dusdanig is dat de afspraken uit het transitieplan niet meer toereikend zijn, een onderbouwing van de berekening van deze dekkingsgraad, de alternatieve afspraken die van toepassing zijn indien een pensioenfonds een dergelijke dekkingsgraad heeft en, indien van toepassing, de procedure die voor deze situatie is afgesproken (art. 46, lid 1, onderdeel c jo. art. 44, lid 1, onderdeel sub e Besluit uitvoering Pw en Wvb);

6.a. Besluitvormingsproces transitieplan

BpfBOUW voert de verplichtgestelde pensioenregeling van de bedrijfstakken Bouw & Infra, Timmerindustrie, Afbouw, Betonpompbedrijven, Bitumineuze en kunststof dakbedekkingsbedrijven (Bikudak) en de Baksteenindustrie (hierna: bedrijfstakken) uit. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet Toekomst Pensioenen zijn werkgevers- en werknemersorganisaties betrokken bij de cao's in deze bedrijfstakken op een nieuwe pensioenregeling overeengekomen.

De gemaakte keuzes, overwegingen en (kwantitatieve) onderbouwingen ten aanzien van de nieuwe regeling en ook de wijze hoe wordt omgegaan met de reeds bestaande pensioenaanspraken hebben cao-partijen op grond van artikel 150d van de Pensioenwet, vastgelegd in het transitieplan. Dit transitieplan is op 24 juni 2024 vastgesteld met een addendum op 10 oktober 2024.

Voorafgaande aan de vaststelling van het transitieplan is het volgende proces gevolgd.

Op 3 juni 2021 hebben sociale partners en bestuur bpfBOUW gezamenlijk toetscriteria vastgesteld voor de nieuwe pensioenregeling (onder WTP) en de transitie daar naartoe. Deze criteria dienden als leidraad en helpen cao-partijen en bpfBOUW om keuzes en beslissingen te nemen en te toetsen.

Genoemde keuzes en beslissingen zijn vervolgens in een iteratief proces verder uitgewerkt, vanuit de verschillende verantwoordelijkheden van cao-partijen en

bestuur bpfBOUW. Cao-partijen hebben bijvoorbeeld keuzes en beslissingen gemaakt ten aanzien van de keuze van het contract, de inhoud van de pensioenregeling, doelen solidariteitsreserve, keuze wel of niet invaren en compensatie. BpfBOUW heeft in een separaat proces onder andere de risicohouding en het beleggingsbeleid uitgewerkt.

Vanwege de vele raakvlakken tussen deze onderwerpen is er, onder andere via de daartoe ingerichte gremia, veel overleg gevoerd tussen cao-partijen en bpfBOUW. Omdat beleidskeuzes vanuit verschillende verantwoordelijkheden en volgorde worden gemaakt, was hier sprake van verschillende iteraties. Dit omdat nieuwe beleidskeuzes soms impact hebben op eerdere gemaakte keuzes en aanleiding geven die te heroverwegen.

Cao-partijen hebben in het kader van hun besluitvorming en de afstemming met bpfBOUW de volgende gremia ingericht:

- Cao-overleg Pensioenen: Het Cao-overleg Pensioenen neemt namens cao-partijen betrokken bij bpfBOUW besluiten over de nieuwe pensioenregeling en de transitie daar naar toe. Periodiek voert het Cao-overleg Pensioenen overleg met (een afvaardiging van) het bestuur van bpfBOUW.
- Pensioencommissie Bouwnijverheid: De Pensioencommissie is samengesteld uit een aantal afgevaardigden van werkgevers- en werknemersorganisaties en heeft als taak besluitvorming door het Cao-overleg Pensioenen voor te bereiden (ad-

viesfunctie). BpfBOUW levert input aan de Pensioencommissie over de door het fonds voorziene en gemaakte beleidskeuzes en ondersteunt de Pensioencommissie met doorrekeningen van door cao-partijen beoogde beleidsvarianten.

Daarnaast worden cao-partijen ondersteund door een eigen onafhankelijk adviseur.

Op 1 november hebben cao-partijen het concept transitieplan vastgesteld. Verenigingen van gepensioneerden

en voormalig deelnemers zijn vervolgens in de gelegenheid gesteld om gebruik te maken van het hoorrecht. Een tweetal verenigingen heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. De reacties van deze verenigingen en het daarop volgende antwoord van cao-partijen zijn in het definitieve transitieplan verwerkt.

Op basis van het concept transitieplan hebben cao-partijen tevens hun achterban geraadpleegd. Ook de input vanuit de achterbanraadpleging is verwerkt in het definitieve transitieplan.

6.b. Wijze van vaststelling evenwichtigheid transitieplan

Het uitgangspunt voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is dat op transitiedatum de transitie als geheel evenwichtig is. Dit is inclusief de overstap op een gewijzigde pensioenregeling (waaronder een leeftijdsonafhankelijke premie en afspraken omtrent compensatie van de doorsnee systematiek voor de relevante deelnemers) en de keuze om in te varen.

Of er sprake is van een evenwichtige transitie, is primair ter beoordeling van de sociale partners. Zij sluiten de nieuwe pensioenregeling, doen waar afgesproken een verzoek tot invaren aan het pensioenfonds en komen waar nodig een compensatieregeling overeen.

Het beoordelen van de evenwichtigheid van de transitie gebeurt met behulp van het in kaart brengen van de transitie-effecten.

In het transitieplan leggen sociale partners de keuzes, overwegingen en berekeningen die ten grondslag liggen aan de voorgenomen wijziging van de pensioenovereenkomst en de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten schriftelijk vast, alsmede de verantwoording waarom sprake is van een evenwichtige transitie.

Bij de opdrachtaanvaarding beoordeelt het bestuur of het de pensioenregeling en het invaerverzoek kan uitvoeren met inachtneming van (o.a.) de evenwichtige belangenafweging (art. 150I lid 4 PW).

Zowel sociale partners als bestuur moeten daarom concretiseren wat zij verstaan onder een evenwichtige transitie en in welke doelstellingen zij dit vertalen. Ook bepalen zij welke maatstaven ze willen gebruiken om inzicht te krijgen in deze doelstellingen (in ieder

geval netto profijt en pensioenverwachting) en de bandbreedte aan uitkomsten die zij evenwichtig vinden. Omdat de transitiedoelen mogelijk niet allemaal tegelijkertijd volledig kunnen worden behaald, dienen er ook voorrangregels te worden vastgesteld.

Het bestuur heeft deze doelstellingen (inclusief prioritering), maatstaven, maatmensen en bandbreedtes geconcretiseerd in het 'Beoordelingskader evenwichtige transitie'. Dit beoordelingskader is vastgesteld in de bestuursvergadering van 20 februari 2024.

Op basis van een toets van de door sociale partners in het transitieplan voorgestelde transitie inclusief de overstap op de gewijzigde pensioenregeling aan dit vooraf vastgestelde beoordelingskader stelt het bestuur objectief vast of er sprake is van een evenwichtige transitie. Deze vaststelling heeft in eerste instantie plaatsgevonden op 20 februari 2024 en definitief op 15 oktober 2024.

Het bestuur hanteert daarnaast het 'Beoordelingskader voor de financiële opzet van de nieuwe pensioenregeling'. In dit beoordelingskader heeft het bestuur per onderscheiden groep doelstellingen vastgesteld, alsmede concrete kwantitatieve maatstaven, maatmensen en normen om deze doelstellingen te toetsen. Daarnaast zijn normen vastgesteld om de doelstellingen van de solidariteitsreserve te toetsen en de evenwichtigheid van deze doelstellingen te onderbouwen. Deze beantwoorden aan het vereiste vanuit de wet dat het fonds met kwantitatieve analyses onderbouwt dat a) de inrichting van de solidariteitsreserve aansluit bij de doelstellingen en b) evenwichtig is.

De in het 'Beoordelingskader voor de financiële opzet van de nieuwe pensioenregeling' opgenomen doelstellingen zijn vastgesteld in de bestuursvergadering van 23 september 2022. Aan de basis van deze doelstellingen liggen de eerder gezamenlijk met sociale partners op 3 juni 2021 vastgestelde Toetscriteria voor het nieuwe contract. De te hanteren maatstaven, maatmensen en normen zijn door het bestuur vastgelegd bij de vaststelling van het beoordelingskader op 20 februari 2024.

Op zowel het 'Beoordelingskader evenwichtige transitie' als het 'Beoordelingskader voor de financiële opzet van de nieuwe pensioenregeling' is een risico-opinie gevraagd en verkregen van de sleutelfunctiehouders Actuarieel en Risicobeheer. Met hun aanbevelingen is rekening gehouden.

Voor het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht moeten, onder andere in het kader van hun adviesrecht respectievelijk goedkeuringsrecht inzake een voorgenomen invaarbepsluit, de overwegingen en afwegingen van het bestuur kunnen beoordelen, als ook de motivering van het bestuur waarom de transitie-effecten evenwichtig worden geacht. Vanwege dit belang zijn Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht zowel in de aanloopfase naar de beoordelingskaders (onder andere tijdens een gezamenlijke studiedag van bestuur, Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht op 28 september 2023) als na totstandkoming van de beoordelingskaders over de inhoud van deze kaders geïnformeerd.

6.c. Wijze van vaststelling uitvoerbaarheid transitieplan

BpfBOUW heeft door de pensioenuitvoerder APG een uitvoeringstoets laten uitvoeren. Hierbij zijn de pensioenregeling en financiële opzet beoordeeld op 'maakbaarheid en haalbaarheid' van de voorgenomen besluiten. Daarbij heeft APG ook de begrijpelijkheid en uitlegbaarheid van de pensioenregeling voor onze deelnemers beoordeeld. Vanuit de beoordeling door

APG zijn geen en belemmeringen v.w.b. de haalbaarheid vastgesteld.

De afspraken uit het transitieplan worden begin 2025 omgezet in een pensioenreglement en een uitvoeringsreglement.

6.d. Toets op conformiteit transitieplan

Hierbij is getoetst of de wijze waarop door het fonds uitvoering zal worden gegeven aan de nieuwe pensioenovereenkomst in overeenstemming is met de toepasselijke wet- en regelgeving, waaronder de gelijke behandelingswetgeving. Hieraan is aandacht in dit

plan gegeven in Hoofdstuk 2 met een nadere onderbouwing in Hoofdstuk 4. Verder is de toepasselijke regelgeving getoetst via het voorgeschreven invaarsjabloon van DNB.

6.e. Toelichting op interpretatie van het transitieplan

In het transitieplan hebben sociale partners transitiedoelstellingen geformuleerd. Het bestuur van bpfBOUW herkent de doelstellingen van sociale partners en kan zich vinden in de strekking daarvan. BpfBOUW kiest echter voor een andere formulering van de doelstellingen dan die welke sociale partners hanteren in het transitieplan, waarbij bpfBOUW ook een aantal doelstellingen niet als doelstelling formuleert maar als randvoorwaarde. Dit conform wettelijke bepalingen en richtlijnen van DNB.

BpfBOUW heeft onderbouwd dat de formulering van het fonds inhoudelijk aansluit op die van sociale partners. Deze onderbouwing is afgestemd met sociale partners. In de tabel hieronder zijn de transitiedoelstellingen zoals geformuleerd door sociale partners en de randvoorwaarden en transitiedoelstellingen zoals geformuleerd door bpfBOUW opgenomen. Onder de tabel is de onderbouwing opgenomen dat de formuleringen inhoudelijk op elkaar aansluiten.

Doelstelling in Transitieplan	Randvoorwaarde in inbaarbesluit bpfBOUW
(a) De lopende uitkeringen blijven op moment van transitie ten minste gelijk in nominale termen (euro's vandaag). Pensioengerechtigden mogen niet direct nadeel ondervinden.	(1) Voldoen aan wettelijke eisen voor buffers en reserves (MVEV, operationele reserve, kostenvoorziening, etc). Door het vormen van buffers is er minder vermogen beschikbaar in de persoonlijke pensioenvermogens. (2) Pensioengerechtigden mogen op het moment van transitie geen direct nadeel ondervinden. Dit betekent dat het persoonlijk pensioenvermogen van pensioengerechtigden zodanig is dat de lopende uitkeringen direct na transitie ten minste gelijk zijn aan die voorafgaand aan invaren.
(b) Ten aanzien van de persoonlijke pensioenvermogens van de deelnemers stellen cao-partijen voor dat alle deelnemers, op het moment van transitie, ten minste de voorziening pensioenverplichtingen van hun pensioenaanspraken of -rechten ontvangen. Dit betekent dat het persoonlijke pensioenvermogen voor elke deelnemer hoger is dan of gelijk is aan de corresponderende voorziening pensioenverplichtingen op het moment van de transitie.	(3) Het opgebouwd pensioen van alle deelnemers blijft ten minste gelijk. De persoonlijke pensioenvermogens van actieven en slapers zijn zodanig dat de reeds opgebouwde uitkering zoals vermeld op het UPO na invaren ten minste gelijk is aan die voorafgaand aan invaren.
Doelstelling in Transitieplan	Transitiedoelstelling in inbaarbesluit bpfBOUW
(c) Een compensatie voor het afschaffen van de doorsneesystematiek. Het is belangrijk dat deelnemers worden gecompenseerd, als er sprake is van onevenredig nadeel, om tot een evenwichtige transitie te komen. De huidige inschatting van de hoogte van de compensatie bedraagt 3,5% van het collectieve pensioenvermogen waarbij kan worden aangetekend dat de economische omgevingsfactoren een grote invloed kunnen hebben op de uiteindelijke hoogte van het bedrag tenzij gerekend wordt met een vaste discontovoet. Verder is de hoogte van de compensatie ook afhankelijk van de uiteindelijke samenstelling van het deelnemersbestand.	(4) Voorkomen van onevenredig nadelige effecten. Daarmee beoogt het bestuur dat de transitie naar de nieuwe regeling voor alle belanghebbenden een gelijk (positief) effect heeft. Het bestuur realiseert zich dat consequentie van deze doelstelling is dat pensioenvermogen nodig kan zijn voor compensatie van negatieve effecten van afschaffing doorsneesystematiek of voor andere herverdelingseffecten.
(d) BpfBOUW start in het nieuwe pensioenstelsel met een voldoende gevulde solidariteitsreserve. De gewenste solidariteitsreserve op de transitiedatum bedraagt bij voorkeur 7% van het collectieve pensioenvermogen, met een minimum van 3% het collectieve pensioenvermogen per de transitiedatum.	(5) Goede start van de nieuwe pensioenregeling. Daarmee bedoelen we dat er voldoende beheersmaatregelen zijn om eventuele financiële tegenvallers in de eerste paar jaren na de transitie te kunnen opvangen. Het bestuur vindt dit nodig zodat er onder de deelnemers voldoende draagvlak is en blijft voor de nieuwe pensioenregeling.
(e) Bij voldoende hoge dekkingsgraad zal ook aandacht moeten zijn voor de compensatie van (een deel van) de toeslagachterstand.	(6) Aandacht voor toeslagachterstanden. Het bestuur realiseert zich dat de FTK-eisen voor de huidige pensioenregeling hebben geleid tot toeslagachterstanden. Na transitie is reparatie daarvan niet meer mogelijk terwijl de onder het FTK opgebouwde buffers wel worden verdeeld. Bij de transitie naar de nieuwe regeling heeft het bestuur aandacht voor het ontbreken van de mogelijkheid van verdere reparatie van toeslagachterstanden.
(f) Benodigde herverdeling. Het vertrekpunt om te komen tot de nieuwe pensioenregeling, is de huidige bestaande pensioenregeling van bpfBOUW. Niet in alle situaties is het mogelijk om de toezegging een-op-een over te zetten in de nieuwe pensioenregeling. We willen overgaan naar de nieuwe regeling waarbij alle opgebouwde aanspraken worden ingevaren. Dit betekent soms een iets ruimere bepaling waardoor sommige deelnemers een (kleine) verbetering van de regeling krijgen. Door deze verruiming wordt het mogelijk om de transitie met het gehele collectief te doorlopen, zonder complexe en dure uitzonderingen. Ook de situatie van "buiten de boot vallen bij compensatie" vallen hieronder.	(7) Oplossen complexiteit in de uitvoering en compensatie bijzondere gevallen. Hiermee beoogt het bestuur de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling te vereenvoudigen. Ook bij de transitie zelf streeft het bestuur naar eenvoud. Een vereenvoudiging resulteert in lagere uitvoeringskosten en een kleinere kans op fouten. Een eenvoudige transitie draagt ook bij aan transparantie en uitlegbaarheid naar verschillende belanghebbenden.
	In navolging van sociale partners beschouwt het bestuur ook de 'compensatie bijzondere gevallen' als onderdeel van deze doelstelling. Daarmee bedoelt het bestuur dat o.a. seizoenarbeiders die op het transitiemoment tijdelijk slaper zijn, in compensatie vergelijkbaar behandeld moeten worden als actieven.

Toelichting bij de randvoorwaarden en transitiedoelstellingen:

- Randvoorwaarde (1) is een wettelijke bepaling. BpfBOUW noemt deze randvoorwaarde expliciet in het invaarsluit omdat deze wettelijke bepaling consequenties heeft voor de deelnemer.
- Randvoorwaarde (2) is een andere formulering van doelstelling (a). Inhoudelijk sluiten deze formuleringen op elkaar aan. Het betreft hier een wettelijke bepaling; vandaar dat bpfBOUW deze als randvoorwaarde heeft geformuleerd ipv als doelstelling
- Randvoorwaarde (3) is een andere formulering van doelstelling (b). Het betreft hier een wettelijke bepaling; vandaar dat bpfBOUW deze als randvoorwaarde heeft geformuleerd ipv als doelstelling.

Met "UPO voorafgaand aan invaren" wordt bedoeld de opgebouwde pensioenaanspraak zoals laatstelijk vermeld op het UPO dat behoort bij de huidige pensioenregeling onder het FTK (is UPO op de deelnemersinformatie ultimo 2024, hetgeen dezelfde informatie is als waarop de transitie-communicatie voor de nieuwe regeling is gebaseerd).

BpfBOUW gebruikt in de formulering niet het begrip "voorziening pensioenverplichting" omdat dit begrip in de huidige regeling alleen een interne rekenkundige grootte is, in plaats van een juridische pensioenaanspraak. Die rekenkundige grootte is bovendien op geslachtsafhankelijke grondslagen bepaald; hetgeen niet de basis is bij de vermogensverdeling bij invaren. De technische uitwerking van de randvoorwaarde (3) is evenwel dat het persoonlijke pensioenkapitaal van iedere deelnemer inderdaad ten minste gelijk is aan de door bpfBOUW berekende voorziening pensioenverplichting, maar dan berekend op sekse-neutrale grondslagen.

- In doelstelling (c) richten sociale partners zich concreet op actieven die nadeel hebben van de afschaffing doorsneesystematiek. De formulering bevat echter al het instrument om de doelstelling te realiseren. BpfBOUW kiest in doelstelling (4) bewust voor een formulering waarin het instrument voor realisatie nog niet is opgenomen.

BpfBOUW kiest bovendien voor een formulering waarin aandacht is voor onevenredig nadelige effecten in het algemeen, in plaats van alleen bij actieven. Deze bredere formulering sluit aan op het beginsel dat alle belanghebbenden zich evenwichtig vertegenwoordigd moeten kunnen voelen.

BpfBOUW heeft niet in de doelstelling zelf, maar wel in het invaarsluit opgenomen dat het alleen compensatie voor afschaffing doorsneesystematiek als instrument inzet voor realisatie van deze doelstelling. Op die manier is geborgd dat doelstelling (4) geen bredere invulling krijgt dan alleen deze compensatie. De handelswijze van bpfBOUW is daarmee conform doelstelling (c) uit het transitieplan.

Doelstelling (d) in het transitieplan is een instrumentele verwoording (initiële vulling van de solidariteitsreserve), terwijl transitiedoelstelling (5) van bpfBOUW de onderliggende doelstelling formuleert.

Formulering (5) is gericht op de korte termijn (goede start). Die formulering past bij de doelstelling van sociale partners om een solidariteitsreserve te hebben van ten minste 3%. Sociale partners richten zich echter ook op de lange termijn (bij voorkeur 7% initiële vulling in de solidariteitsreserve). Die lange termijn doelstelling komt bij bpfBOUW terug in transitiedoelstelling (4) (i.e. geen onevenredig nadelige effecten).

- Ter realisatie van de doelstellingen hanteert bpfBOUW een initiële vulling van de solidariteitsreserve zoals beschreven in doelstelling (d) van sociale partners. Namelijk een initiële vulling van ten minste 3%, die oploopt tot 7% bij een voldoende hoge invaardeckingsgraad.
- Doelstelling (e) uit het transitieplan en transitiedoelstelling (6) van bpfBOUW zijn, naar de mening van bpfBOUW en sociale partners, inhoudelijk aan elkaar gelijk.

BpfBOUW hanteert bewust niet het woord "compensatie" in transitiedoelstelling (6) omdat compensatie bij transitie wettelijk gezien alleen is toegestaan voor het nadelige effect van afschaffing doorsneesystematiek. BpfBOUW hanteert het woord "reparatie".

In de laatste zin van transitiedoelstelling (6) spreekt bpfBOUW over "aandacht voor het ontbreken van de mogelijkheid van verdere reparatie van toeslagachterstanden". Daarmee bedoelt bpfBOUW dat bij de vermogensverdeling bij de transitie aandacht moet zijn voor reparatie van toeslagachterstanden omdat deze reparatie op een later moment niet meer mogelijk is.

BpfBOUW wil deze 'aandacht voor reparatie' vormgeven door het hanteren van een spreidingstermijn bij invaren van 1 jaar (i.p.v. de standaard 10 jaar).

- Doelstelling (f) van sociale partners en transitie-

doelstelling (7) van bpfBOUW zijn, naar de mening van bpfBOUW en sociale partners, op inhoud aan elkaar gelijk. De formulering is alleen net iets anders. Formulering (7) toont direct de doelstelling (i.e. oplossen complexiteit en compensatie bijzonder gevallen), terwijl formulering (f) het instrument (i.e. herverdeling van vermogen) benoemt.

- Strikt genomen is het woord "compensatie" in de formulering (7) niet juist. Volgens de Wtp is compensatie vanuit fondsvermogen bij transitie

alleen mogelijk voor actieven. Doelstelling (7) ziet echter op seizoensarbeiders die slaper zijn op het moment van transitie. Deze groep is op het transitiemoment zelf dus niet actief, maar ze worden kort na transitie actief en ze worden daardoor ook negatief geraakt door de afschaffing doorsneesystematiek. Deze groep wordt daarom gelijk behandeld als actieven wat betreft afschaffing doorsneesystematiek; vandaar dat bpfBOUW in de formulering wel het woord "compensatie" gebruikt.

6.f. Financiële grenzen voorwaardelijk aan transitieplan

Sociale partners en het fonds hebben afgesproken dat de afspraken in het transitieplan gelden tot een ondergrens van de dekkingsgraad van 105,4%. Onder deze grens zijn de vastgestelde transitiedoelen niet

haalbaar. BpfBOUW onderzoekt in de tweede helft van 2024 in welke scenario's mogelijk bescherming gewenst kan zijn. Zie verder hiervoor paragraaf 2.d.4.

6.g. Afspraken bij overschrijding financiële grenzen transitieplan

Als de dekkingsgraad onder de grens van 105,4% komt gaan sociale partners en fonds met elkaar in gesprek over de consequenties. Een mogelijke consequentie is het uitstellen van het invaren.

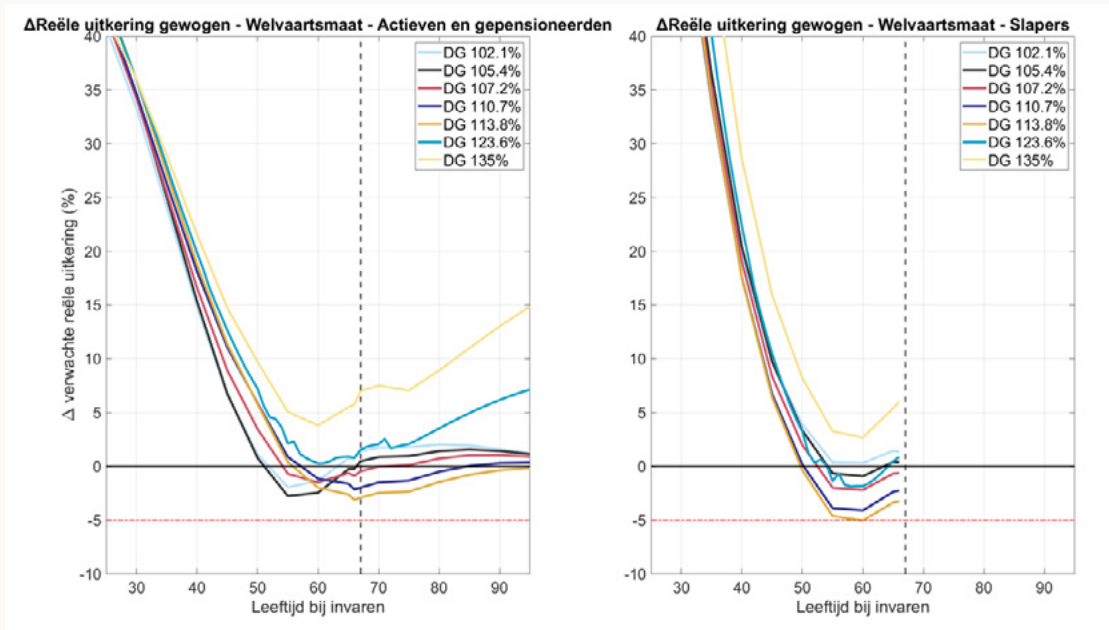
Bijlage I – transitie-effecten bij andere dekking-graden dan basisscenario

(i) Eigen maatstaf: welvaartsmaat

In figuur 1 worden de uitkomsten voor de welvaartsmaat beschouwd, bij de verschillende invaardekkingsgraden zoals opgenomen in het invaarschema.

Daarnaast worden ook de dekkingen van het basisscenario (123.6%) en een hogere dekking (135%) beschouwd.

Figuur 1: Alternatieve invaardekkingsgraad, welvaartsmaat.

Op basis van de grafieken concludeert het bestuur dat, bekeken vanuit de welvaartsmaat en de vastgestelde ondergrens van -5%, in alle gevallen sprake is van een evenwichtige transitie. Met name voor actieven en gepensioneerden zijn wel verschuivingen zichtbaar in de relatieve effecten, waarbij de volgende factoren een rol spelen:

- Bij een (alternatieve) invaardekkingsgraad boven 113.7% verandert de generieke verhoging bij invaren. Met name bij (zeer) hoge dekkingen levert dit een grote plus op voor oudere gepensioneerden, omdat bij vergelijkbare dekkingen onder het FTK de indexatie-achterstanden slechts geleidelijk worden ingehaald. Met name voor oudere gepensioneerden met lage overlevingskansen heeft een hogere uitkering nu meer gewicht dan een hogere uitkering later. Bij dekkingen net boven 113.7% is er slechts beperkt ruimte voor een generieke verhoging en blijven de (reële) resultaten iets achter ten opzichte van het FTK.

- Bij dekkingen onder 110.7% wordt slechts een deel van de beoogde compensatielast toegekend. Dit verslechtert de uitkomsten voor de actieve deelnemers waarvoor deze compensatie het meest van belang is.
- Bij dekkingen onder 110% mag er onder het FTK niet geïndexeerd worden, terwijl positieve overrendementen, ceteris paribus, onder het nieuwe contract wel direct tot verhoging van de uitkering leidt. Ook is bij een invaardekkingsgraad van 105.4% de kans op verlagen, als gevolg van de gevulde solidariteitsreserve, klein ten opzichte van de kans onder het FTK.

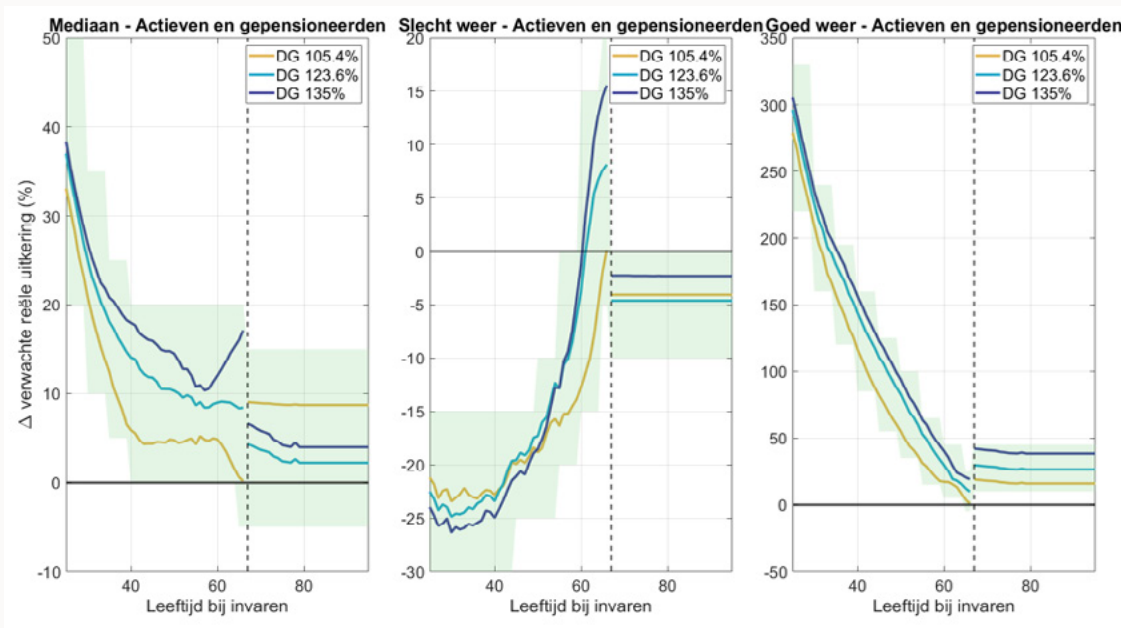
Deze factoren verklaren waarom er niet altijd sprake is van een duidelijk monotoon patroon: voor slapers en gepensioneerden geeft bijvoorbeeld niet de laagste beschouwde dekking de slechtste uitkomsten, maar een dekking van 113.8%.

(ii) **Wettelijke maatstaf: pensioenverwachting**

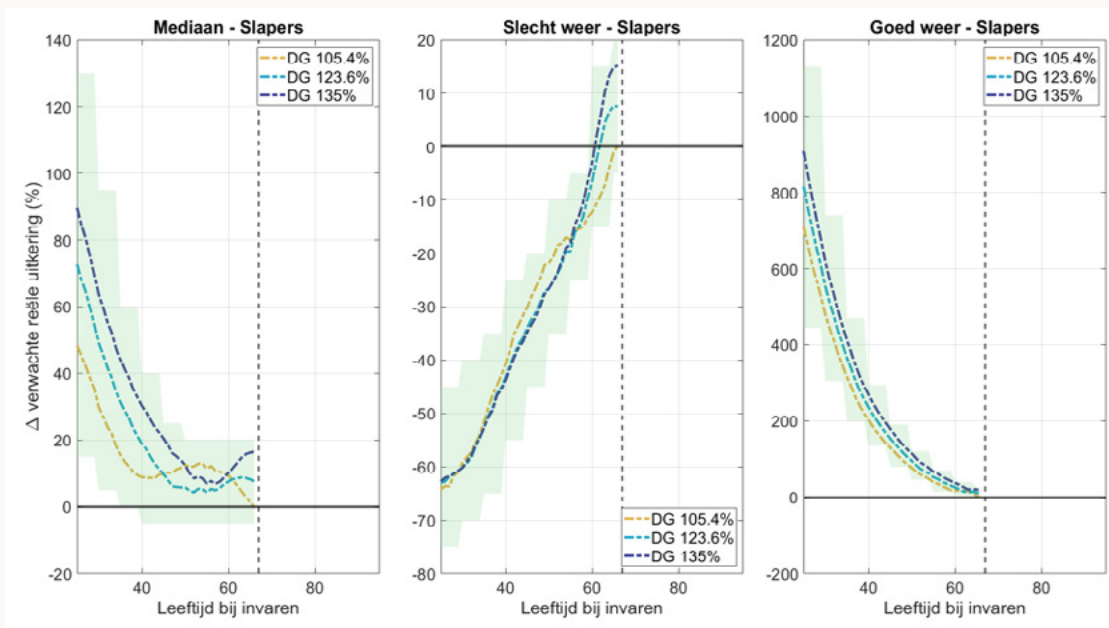
Voor de maatstaven met betrekking tot de pensioenverwachting worden alleen twee alternatieve dekkinggraden uit de vorige paragraaf beschouwd,

105.4% en 135%. Onderstaande figuren laten de impact van de gewijzigde invaardekkinggraad zien voor actieven, slapers en gepensioneerden.

Figuur 2: Alternatieve invaardekkinggraad: pensioenverwachting actieven en gepensioneerden

Figuur 3: Alternatieve invaardekkinggraad: pensioenverwachting, slapers

Het bestuur stelt vast dat ook voor beide alternatieve dekkinggraden de verandering in de pensioenverwachting in alle scenario's binnen de bandbreedtes in het Transitieplan blijft. In het mediane scenario is er voor alle leeftijden een verbetering, maar is deze zeer beperkt voor bijna gepensioneerden bij een in-

vaardekkinggraad van 105.4%. Voor huidige gepensioneerden is er juist wel sprake van een duidelijke verbetering t.o.v. het FTK in dit scenario, en is het effect van een hogere invaardekkinggraad juist kleiner (minder positief) dan voor bijna gepensioneerden. De verklaring voor deze schijnbaar tegenstrijdige bevin-

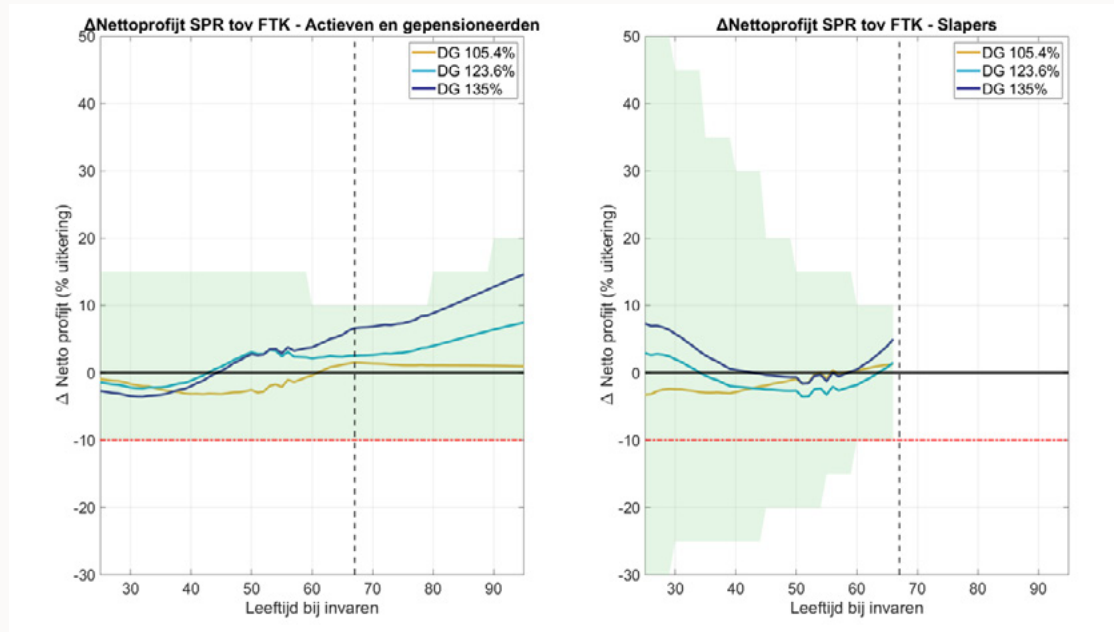
dingen ligt weer in het verschil in horizon: voor een 66-jarige bedraagt de relevante horizon slechts één jaar (de tijd tot pensionering), terwijl voor een gepensioneerde de horizon 10 jaar bedraagt.

Dat een lagere dekingsgraad voor gepensioneerden juist een grotere verbetering in het mediane scenario laat zien heeft vooral te maken met de indexatie on-

der het FTK: hoe hoger de dekingsgraad, hoe meer er onder het FTK geïndexeerd kan worden (en mogelijk ingehaald), waardoor de relatieve verbetering voor het SPR contract afneemt.

(iii) Wettelijke maatstaf: netto profijt
Tot slot worden ook de netto profijt uitkomsten beschouwd bij alternatieve invaardekingsgraden.

Figuur 4: Alternatieve invaardekingsgraad: netto profijt

Ook hier voldoen de uitkomsten aan de gestelde bandbreedtes en de gestelde ondergrens van -10%. Het bestuur concludeert daarmee dat, vanuit het perspectief van netto profijt, de uitkomsten evenwichtig zijn. Het bestuur is zich hierbij wel bewust dat bij een stijging van de invaardekingsgraad de verschillen tussen met name jonge actieven en oudere gepensioneerden toenemen. De toename is het gevolg van een hogere generieke verhoging bij invaren, waardoor huidige indexatie-achterstand sneller worden "weggewerkt" dan onder het FTK (en er ook geen maximering van toepassing is). Voor jongere actieven is dit effect beperkt, vanwege de lage indexatie-achterstand en het dempende effect van nieuwe premie-inleg.

Bijlage II – gehanteerde maatmensen

Tabel 1: maatmensen risicohouding maatstaven opbouwfase

Leeftijdscohort	Leeftijd	OP/NP "aanspraak"	Inkomen
22 jaar en jonger	20	0 / 0	28.115
23-27 jaar	25	0 / 0	39.587
28-32 jaar	30	2.481 / 1.858	45.445
33-37 jaar	35	5.417 / 3.857	49.341
38-42 jaar	40	9.531 / 6.239	51.335
43-47 jaar	45	13.369 / 7.707	52.803
48-52 jaar	50	17.582 / 8.666	52.784
53-57 jaar	55	21.539 / 10.220	52.548
58-62 jaar	60	25.834 / 11.838	52.596
63-67 jaar	65	28.859 / 12.428	52.596

Tabel 2: maatmensen risicohouding maatstaven uitkeringsfase

Leeftijdscohort	Leeftijd	OP-uitkering*
68-72 jaar	70	23.879
73-77 jaar	75	15.608
78-82 jaar	80	8.019
83-87 jaar	85	6.372
88+ jaar	90	5.051

* De hoogte van de uitkering is niet van invloed op de uitkomsten van de wettelijke risicohouding maatstaven.

Bijlage III – alternatieve maatmensen

In de beoordeling van de evenwichtigheid is gerekend met maatmensen. Het is daarom van belang om inzicht te krijgen hoe gevoelig de uitkomsten, en vooral de conclusies, zijn voor de specificatie van deze maatmensen. Deelnemers verschillen immers van elkaar qua verleden, inkomen en carrière (UTA/niet-UTA), maar ook de toekomstige premie-inleg kan anders zijn: deelnemers kunnen voortijdig slaper worden of minder gaan werken. Om dit te analyseren beschouwen wij de welvaartsmaat en netto profijt uitkomsten voor een aantal alternatieve maatmensen. Merk op dat voor de pensioenverwachtingsmaatstaven het onderscheid minder belangrijk is, omdat bij deze berekeningen verondersteld wordt dat er geen sprake is van carrière voor de maatmensen.

Er worden, in eerste instantie, vier typen maatmensen beschouwd:

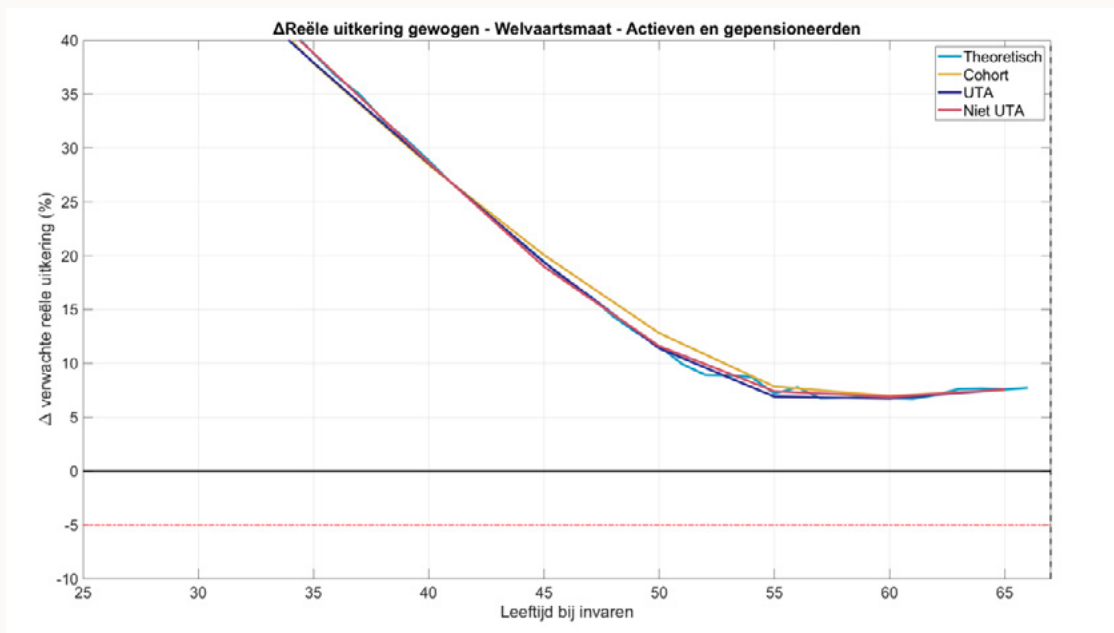
- Theoretisch maatmens: in te varen opgebouwde aanspraken op basis van volledige deelnamehistorie en een pensioensalaris en carrière van een gemiddelde actieve.

- Cohort specifieke maatmens: in te varen opgebouwde aanspraken en een pensioensalaris en carrière op basis van gemiddelde actieve.
- UTA maatmens: theoretische maatmens op basis van een gemiddelde UTA-actieve met een specifieke UTA-carrière naar de toekomst.
- Niet-UTA maatmens: theoretische maatmens op basis van gemiddelde niet UTA-actieve met een specifieke niet-UTA-carrière naar de toekomst.

We beschouwen hierbij alleen actieve deelnemers. Voor slapers en pensioengerechtigden zijn de relatieve verschillen klein omdat verleden en carrière geen rol spelen in de transitie-effecten. Verschillen zijn nog wel mogelijk als gevolg van verschillende aannames met betrekking tot de initiële indexatie-achterstand (die impact hebben op de FTK uitkomsten).

Onderstaande figuur toont het effect van de maatmenskeuze op de verandering in de welvaartsmaat.

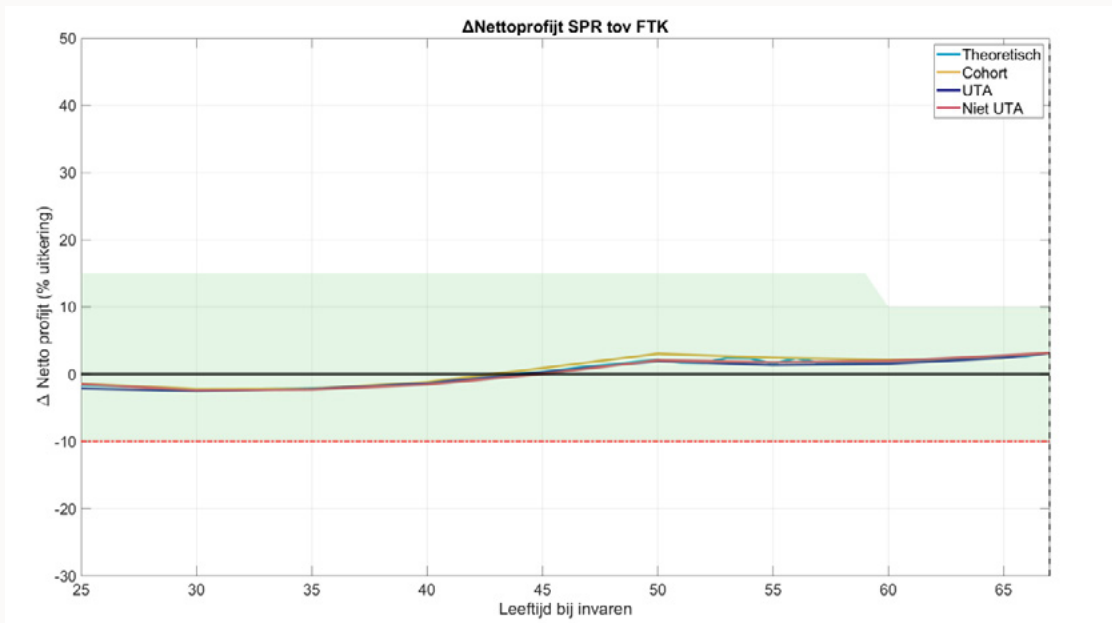
Figuur 6: welvaartsmaat: effect van maatmenskeuze (alleen actieven)

Het bestuur concludeert dat de maatmenskeuze weliswaar enig effect heeft op de uitkomsten, maar dat de verschillen dusdanig klein zijn, en niet tot andere bevindingen leiden, zodat de gemaakte keuze voor een "gemiddelde" maatmens gerechtvaardigd is.

Deze conclusie wordt bevestigd als de netto profijt uitkomsten beschouwd worden, zie onderstaande figuur. Ook hier zijn de effecten tussen de verschillende typen maatmensen (zeer) beperkt.

Figuur 7: netto profijt: effect van maatmenskeuze

Korter verleden of minder lange (actieve) toekomst bij het fonds

Hierboven zijn door middel van maatmensen deelnemers beschouwd met een (theoretisch) volledige deelnamehistorie en deelnemers met een gemiddelde deelnamehistorie. De verleden deelnametijd kan in de praktijk echter een stuk korter zijn geweest op moment van invaren. In het extreme geval is een deelnemer pas net toegetreden tot bpfBOUW.

Daarnaast kan een deelnemer in de toekomst voortijdig de bouwsector verlaten en slaper worden. In de standaard actieve maatmensen wordt verondersteld dat tot pensioendatum premie wordt ingelegd. In het extreme geval wordt een actieve deelnemer direct na invaren slaper.

We beschouwen de volgende maatmensen (uitgaande van de theoretische actieve maatmensen met een volledig dienstverband, zowel vanuit het verleden als de toekomst):

- Een 25 jarige actieve die op leeftijd 45 slaper wordt
- Een 45 jarige actieve die op leeftijd 55 slaper wordt
- Een 45 jarige actieve met 75% minder opgebouwd pensioen op invaardatum.
- Een 45 jarige actieve met 50% minder opgebouwd pensioen op invaardatum.
- Een 55 jarige actieve met 75% minder opgebouwd pensioen op invaardatum.
- Een 55 jarige actieve met 50% minder opgebouwd pensioen op invaardatum.

In onderstaande tabel worden als eerste de verandering in netto profijt voor deze maatmensen beschouwd. In de tabel zijn, ter vergelijking, ook actieven en slapers van dezelfde leeftijd opgenomen, en intreders (waarvan wordt verondersteld dat ze net voor transitie in dienst zijn gekomen, dus in aanmerking komen voor compensatie afschaffen doorsneesystematiek).

Tabel. Verandering in netto profijt voor alternatieve maatmensen

Maatmens	Invaardekkingsgraad		
	105.4%	123.6%	135.0%
25, actief tot 67	-0.9%	-1.6%	-3.2%
25, uit dienst op 45	23.5%	21.7%	18.1%
45, slaper	-1.1%	-1.3%	1.1%
45, uit dienst op 55	3.2%	8.5%	8.3%
45, actief tot 67	-3.3%	0.3%	0.0%
45, 50% minder opgebouwd	-4.0%	0.8%	-0.4%
45, 75% minder opgebouwd	-4.5%	1.2%	-0.8%
45, intreder	-5.2%	1.7%	-1.2%
55, slaper	0.0%	-1.7%	0.6%
55, actief tot 67	-2.2%	1.6%	2.2%
55, 50% minder opgebouwd	-3.4%	3.5%	3.2%
55, 75% minder opgebouwd	-4.8%	5.6%	4.2%
55, intreder	-8.1%	10.9%	6.9%

We zien dat in vrijwel alle gevallen vallen de uitkomsten binnen de bandbreedte van -5% tot +10%. De uitzonderingen zijn:

- Voor een 25-jarige die op 45 uit dienst gaat is er sprake van een forse verbetering ten opzichte van het FTK. De belangrijkste verklaring hiervoor is het afschaffen van de doorsneesystematiek: onder het FTK is de deelnemer uit dienst voordat er "geprofiteerd" kan worden van de doorsneesystematiek. In de uitkomsten is geen rekening gehouden

dat deze deelnemer wellicht elders weer pensioen gaat opbouwen. In dat geval worden de uitkomsten weer vergelijkbaar met een actieve van 25 die tot 67 pensioen opbouwt.

- Het omgekeerde zien wij gebeuren bij 45-jarige en 55-jarige intreders bij een lage invaardekkingsgraad: deze profiteren onder het FTK van de doorsneesystematiek, maar ontvangt onder het nieuwe contract geen compensatie vanwege de lage invaardekkingsgraad.

Ook valt op dat, bij de hogere invaardekkingsgraden, de netto profijt effecten verbeteren naarmate de verhouding tussen toekomstige en bestaande opbouw hoger wordt. Omdat de compensatie voor een leeftijdsgroep uniform is (vast percentage van de grondslag), ontvangt iemand met minder opbouw relatief meer compensatie als dit wordt uitgedrukt ten opzichte van het (totale te bereiken) pensioen.

Merk overigens op dat in alle gevallen de verandering in netto profijt wordt uitgedrukt als percentage van de waarde van de uitkeringen onder het FTK. Bij een lagere uitkering (door een lagere eerdere of toekomstige opbouw) zal eenzelfde absoluut verschil in de waarde van de uitkeringen dus resulteren in een groter relatieve verandering.

We beschouwen vervolgens de verandering van de pensioenverwachting in een mediaan scenario. Ook hier wordt de relatieve verandering ten opzichte van de pensioenverwachting onder het FTK beschouwd.

Tabel. Verandering in pensioenverwachting in een mediaan scenario voor alternatieve maatmensen

Maatmens	Invaardekkingsgraad		
	105.4%	123.6%	135.0%
25, actief tot 67	24.3%	25.9%	25.7%
25, uit dienst op 45	66.2%	69.9%	69.7%
45, slaper	11.3%	11.9%	22.8%
45, uit dienst op 55	13.2%	21.0%	27.9%
45, actief tot 67	4.0%	10.8%	15.6%
45, 50% minder opgebouwd	1.5%	10.4%	13.1%
45, 75% minder opgebouwd	-0.7%	9.6%	10.9%
45, intreder	-4.3%	8.0%	7.0%
55, slaper	12.0%	6.8%	9.7%
55, actief tot 67	5.0%	7.8%	9.9%
55, 50% minder opgebouwd	1.1%	8.2%	10.1%
55, 75% minder opgebouwd	-3.4%	9.0%	10.4%
55, intreder	-13.0%	11.3%	10.0%

De verschillen tussen de "gemiddelde" maatmensen en de alternatieve maatmensen zijn grotendeels vergelijkbaar met de verschillen tussen de netto profijt

uitkomsten, en kennen ook dezelfde verklaring. Met name bij een lage invaardekkingsgraad waarbij geen compensatie mogelijk is zien wij dat deelnemers die op oudere leeftijd instromen of in het verleden weinig hebben opgebouwd (bij bpfBOUW) nadeel ondervinden van het afschaffen van de doorsneesystematiek. Jongeren die op middelbare leeftijd het fonds verlaten profiteren juist van het afschaffen van de doorsneesystematiek. Bij hogere invaardekkingsgraden blijft voor jongeren dit voordeel aanwezig, maar krijgen ouderen compensatie waardoor het nadeel voor deze groep verdwijnt en de resultaten meer in lijn liggen met de 'gemiddelde' maatmensen.

Tot slot beschouwen wij ook de effecten in een slecht weer scenario.

Tabel. Verandering in pensioenverwachting in een slecht weer scenario voor alternatieve maatmensen

Maatmens	Invaardekkingsgraad		
	105.4%	123.6%	135.0%
25, actief tot 67	-21.4%	-22.6%	-24.2%
25, uit dienst op 45	-30.7%	-32.5%	-35.8%
45, slaper	-30.4%	-33.7%	-34.3%
45, uit dienst op 55	-22.1%	-22.3%	-25.1%
45, actief tot 67	-20.3%	-20.7%	-22.0%
45, 50% minder opgebouwd	-19.9%	-18.7%	-20.1%
45, 75% minder opgebouwd	-20.1%	-17.1%	-18.8%
45, intreder	-22.4%	-16.6%	-18.4%
55, slaper	-17.8%	-19.5%	-18.2%
55, actief tot 67	-16.8%	-13.8%	-13.6%
55, 50% minder opgebouwd	-16.0%	-10.6%	-11.1%
55, 75% minder opgebouwd	-16.3%	-7.7%	-8.7%
55, intreder	-20.9%	-2.7%	-5.2%

In deze tabel zien wij vooral het dempende effect van nieuwe opbouw / premie-inleg terugkomen: hoe groter het relatieve gewicht van nieuwe opbouw ten opzichte van bestaande opbouw (zoals bij een 55 intreder), hoe kleiner de verslechtering van het slecht weer scenario t.o.v. het FTK.

Al met al erkent bpfBOUW dat er binnen een leeftijdsgroep, ook met dezelfde status, verschillen kunnen optreden, maar dat deze verschillen goed uitlegbaar zijn en met name samenhangen met het afschaffen van de doorsneesystematiek.

Wel of geen partner(pensioen)

In de huidige FTK-regeling vindt partnerpensioen op opbouwbasis plaats. Op pensioendatum kunnen deelnemers een keuze maken voor uitruil: alleen ouderdompensioen of een ouderdompensioen met een latent partnerpensioen (in de verhouding 100:70).

Voor de opgebouwde partnerpensioenen geldt na invaren de eerbiedigende werking. In de nieuwe pensioenregeling wordt naar de toekomst toe één (spaar) premie ingelegd in het persoonlijk pensioenvermogen. Op pensioendatum heeft de deelnemer vervolgens de keuze voor alleen een ouderdomspensioen of een ouderdomspensioen met een latent partnerpensioen (100:70). Dit is dus vergelijkbaar met de huidige regeling. Het hebben van wel/geen partner heeft geen materiele impact op de uitkomst van de transitie-effecten.

Overige pensioengerechtigden

Onder de groep pensioengerechtigden vallen ook deelnemers met een partnerpensioen, wezenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor partner- en arbeidsongeschiktheidspensioenen zijn aparte transitie-effecten beoordeeld. Voor ingegane wezenpensioenen niet expliciet. In het huidige FTK gelden dezelfde beleidsregels voor alle pensioengerechtigden. In het nieuwe contract is sprake van een collectieve uitkeringsfase voor alle ingegane pensioensoorten. De transitie-effecten voor lopende pensioenuitkeringen zijn dus vergelijkbaar. Zoals we eerder zagen speelt enkel de berekeningshorizon een rol.

BOUW

Maart 2025